

“แก่งนคนบุรีรัมย์”

นวัตกรรมการยกระดับกลไกความร่วมมือ
เพื่อขจัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม
แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดบุรีรัมย์

โดย ดร.พิสมัย ประชานันท์และคณะ
สังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

นวัตกรรมการยกระดับกลไกความร่วมมือเพื่อขจัด ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดบุรีรัมย์

คณะผู้วิจัย

อาจารย์ ดร.พิสมัย ประชานันท์
อาจารย์ ดร.เชาวลิต สิมสวย
อาจารย์บัญชา นวนสาย
อาจารย์ณัฐพล วงษ์รัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมพงษ์ เกศศรีพงษ์ศา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดร.เทพพร โลมาธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณางค์ ช่อชู
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวิน วงศ์ปรเมษฐ์
อาจารย์ ดร.สรสเพชร เพียรจัด
อาจารย์ ดร.วิษณุ ปัญญาองค์
อาจารย์ ดร.เอกพล แสงศรี
อาจารย์ ดร.ชลาลัย วงศ์อารีย์
อาจารย์ปิติวรรณ ฝ้ายโคกสูง
อาจารย์กิตติคุณ บุญเกต
อาจารย์จินตนา วัชรโพธิ์กร

ที่ปรึกษาโครงการ

1. รองศาสตราจารย์มาลีณี จุโทปะมา	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. นายสิงห์ชัย ฝ่องบุรุษ	รองผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์
3. นายทองใจ ปุ้ยไรสง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานสารสนเทศการพัฒนาชุมชน
4. นางเจริญศรี วงศ์สม	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
5. นายธีรพงษ์ วงศางาม	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
6. นายเจตนิพัทธ์ ยอดเครือ	ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น
	จังหวัดบุรีรัมย์

สนับสนุนโดย

กองทุนส่งเสริม ววน. และหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (bwn)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนจากหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนา ระดับพื้นที่ (บพท.) ประจำปีงบประมาณ 2566 ซึ่งสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนการดำเนินการวิจัยตลอดระยะเวลาของโครงการจาก รองศาสตราจารย์ มาลินี จุโทปะมา อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ นายสิงห์ชัย ผ่องบุรุษ รองผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ปรึกษาโครงการฯ นางสาวเพชรรัตน์ ภูมาศ นายอำเภอนางรอง และ นายกมลสินทร์ เมืองแก้ว นายอำเภอสตึก ที่ได้อำนวยความสะดวกในการประสานงานระหว่างหน่วยงานพื้นที่เป้าหมายกับคณะผู้วิจัย เปิดพื้นที่ให้ทีมวิจัยได้ทำงานบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายส่วนราชการ ท้องที่ ท้องถิ่น และภาคเอกชนของจังหวัดบุรีรัมย์ จนกระทั่งการวิจัยครั้งนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณดร.กิตติ สัจจาวัฒนาผู้อำนวยการหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) นายจาตุร อภิชาติบุตร ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ผู้ทรงคุณวุฒิ นางสาวจิรिका นุตาลัย ที่ปรึกษาโครงการที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหา ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานทุกขั้นตอน

ขอขอบคุณหัวหน้าหน่วยงานภาคีเครือข่ายภายใต้ร่วมลงนาม MOU ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์และหน่วยงานภาคีเครือข่ายในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 17 หน่วยงาน และหน่วยงานภาคีเครือข่ายพื้นที่อำเภอสตึก และอำเภอนางรอง จำนวน 27 หน่วยงาน ที่ได้ให้ความร่วมมือเข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ขอขอบคุณผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ทุก ๆ ท่าน ทุกพื้นที่ และสมาชิกครัวเรือนยากจนในเขตพื้นที่อำเภอสตึก และอำเภอนางรอง ทุกตำบลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการดำเนินงานวิจัยและตัวแทนครัวเรือนยากจนผู้นำชุมชนและเครือข่ายในพื้นที่อำเภอเมืองที่เป็นพื้นที่พัฒนา OM แก้วจน

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความยากจน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้สนใจทั่วไป ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำต่อไป

คณะผู้วิจัย

บทสรุปผู้บริหาร

นวัตกรรมการยกระดับกลไกความร่วมมือเพื่อขจัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ คือ 1) เพื่อพัฒนาและยกระดับความร่วมมือและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อพัฒนาและยกระดับระบบการค้นหาสอบถามข้อมูลครัวเรือนยากจนให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายทั้งในระดับชุมชนและระดับพื้นที่ 3) เพื่อพัฒนาระบบการส่งต่อความช่วยเหลือให้กับคนจนกลุ่มเป้าหมายให้เข้าถึงสวัสดิการภาครัฐ ชุมชน เอกชน อย่างเป็นรูปธรรม และ 4) เพื่อพัฒนาและยกระดับปฏิบัติการแก้จนระดับอำเภอให้ครอบคลุมคนจนเป้าหมาย มีเป้าหมายร่วมที่สำคัญ คือ เกิดการยกระดับความร่วมมือและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวนคนจนเป้าหมายในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ได้รับความช่วยเหลือและยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยองค์ความรู้ การวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม ยกระดับรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 อย่างน้อย 700 ครัวเรือน และไม่น้อยกว่า 3,500 คน ได้รูปธรรมความสำเร็จ “อำเภอแก้จน” อย่างน้อย 2 อำเภอ มียุทธศาสตร์การขจัดความยากจนระดับจังหวัดที่เชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์อำเภอหรือแผนจังหวัด (One Plan) และเกิดเครือข่ายการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเป็นรูปธรรมร่วมกันโดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เป็นกลไกกลางของจังหวัดในการเสริมพลังกลไกความร่วมมือ

สำหรับวิธีการดำเนินงานวิจัย คณะผู้วิจัยใช้รูปแบบการบูรณาการกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายทุกมิติทั้งในระดับพื้นที่ (ตำบล อำเภอ) และระดับจังหวัด โดยมีศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาชนบทตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมร้อยภาคีเครือข่ายทั้งพื้นที่ และมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ในฐานะหน่วยงานภาควิชาการนำใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานที่มุ่งขยายผลและต่อยอดผลการดำเนินงานเชิงนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำที่สอดคล้องตามแนวทางของรัฐบาล ก่อให้เกิดการร่วมออกแบบและจัดทำแผนยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความยากจนที่สอดคล้องกับนโยบายประเทศ ส่งการขยายผลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งพื้นที่ และเกิดการนำผลงานวิจัยที่ได้ไปสู่การใช้ประโยชน์ผ่านกลไกการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

สำหรับการดำเนินงานภายใต้ชุดโครงการ นวัตกรรมการยกระดับกลไกความร่วมมือเพื่อขจัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วยโครงการย่อยจำนวน 2 โครงการ คือ 1) โครงการ นวัตกรรมการยกระดับศักยภาพชุมชนรองรับการแก้ปัญหาความยากจนแบบบูรณาการจังหวัดบุรีรัมย์ และ 2) โครงการการจัดการทุนชุมชนบนฐานอาหารปลอดภัยรองรับเมืองท่องเที่ยวเชิงกีฬาแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งกระบวนการค้นหาสอบถามครัวเรือนยากจนดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ 20 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอประโคนชัย คูเมือง กระสัง พลับพลาชัย บ้านกรวด แคนดง โนนดินแดง บ้านด่าน ชำนิ โนนสุวรรณ ลำปลายมาศ หนองหงส์ บ้านใหม่ไชยพจน์ เฉลิมพระเกียรติ ละหานทราย พุทไธสง นาโพธิ์ หนองกี่ ห้วยราช และอำเภอบะคำ และการดำเนินการขยายผลปฏิบัติการแก้จนในพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอสตึก และอำเภอนางรอง ซึ่งเป็นอำเภอที่มีครัวเรือนยากจนมากที่สุดสามอันดับแรก และมีการค้นหาสอบถามในปี 2564 – 2565

จากการดำเนินงาน พบว่า การค้นหาสอบถามครัวเรือนยากจนใน 20 อำเภอ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคณาจารย์ นักศึกษา แต่ละคณะที่มีอำเภอพื้นที่คู่ร่วมพัฒนาและ กลุ่มผู้นำ กลุ่ม อ.ส.ม. ในพื้นที่เป้าหมาย สามารถ

ดำเนินดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพในการค้นหาครัวเรือนตามรายชื่อที่ได้คัดกรอง และสำรวจข้อมูลตามแบบสอบถาม โดยพบว่า จากการดำเนินการสำรวจไปแล้วร้อยละ 18.2 ของเป้าหมายทั้งหมด มีครัวเรือนที่ไม่ได้เป็นครัวเรือนยากจนจริง (Inclusion Error) ร้อยละ 23.9 และ ครัวเรือนยากจนจริงแต่ไม่ได้อยู่ในระบบ (Exclusion Error) มีถึงร้อยละ 14.7 และการส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนในมิติต่าง ๆ โดยใช้ระบบสารสนเทศ BPMP ในการคัดกรอง และส่งต่อความช่วยเหลือ จากนั้นได้มีการติดตาม ตรวจสอบย้อนกลับ (Feedback Loop) พบว่า สามารถส่งต่อได้ จำนวน 13,469 ครัวเรือน ไปยัง โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โครงการบ้านพอเพียงของขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอนางรอง และเมื่อตรวจสอบย้อนกลับ Feedback Loop มีครัวเรือนยากจนได้รับการช่วยเหลือจำนวน 35 ครัวเรือน ได้รับการยกย่องระดับ 1 และมียุทธศาสตร์ช่วยเหลือรวม 743,000 บาท

การดำเนินการปฏิบัติการแก้จน ในพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอสตึก และอำเภอนางรอง ได้แก่ โครงการย่อย 1 นวัตกรรมการพัฒนาอาชีพเกษตรแปลงรวมแก้จน จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ขยายพื้นที่ดำเนินการไปยัง อำเภอสตึก และอำเภอนางรอง จำนวน 8 พื้นที่ ใน 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสตึก สามารถดำเนินการได้ 4 พื้นที่ ได้แก่ 5) บ้านยางงาม ตำบลทุ่งมนต์ 6) บ้านตามา สุขวัฒนา สุขสำราญ ตำบลชุมแสง 7) กลุ่มตำบลเมืองแก 8) บ้านหนองบัว ตำบลหนองใหญ่ และอำเภอนางรอง สามารถดำเนินการได้ 4 พื้นที่ ได้แก่ 5) บ้านยางงาม ตำบลทุ่งมนต์ 6) บ้านตามา สุขวัฒนา สุขสำราญ ตำบลชุมแสง 7) กลุ่มตำบลเมืองแก 8) บ้านหนองบัว ตำบลหนองใหญ่ โดยใช้กระบวนการประชาคมเพื่อขอใช้พื้นที่สาธารณะประโยชน์ในชุมชนเพื่อเป็นพื้นที่ดำเนินการโมเดลเกษตรแปลงรวม และรับสมัครครัวเรือนยากจนตามรายชื่อค้นหาสอบถาม ที่มีความสนใจเข้าร่วมปฏิบัติการโมเดลเกษตรแปลงรวม ใช้กระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ ทุนทางสังคม และทุนทางกายภาพของครัวเรือนยากจนที่ได้เข้าร่วมโมเดลพบว่า มีครัวเรือนยากจนเข้าร่วม 214 ครัวเรือน โดยมีกระบวนการ ศึกษาดูงาน พัฒนาทักษะอาชีพด้านเกษตร การทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพ การทำสารชีวภัณฑ์กำจัดแมลง ดำเนินการออกแบบและวางระบบแปลงรวมแก้จนแบบมีส่วนร่วม และ โครงการย่อย 2 การจัดการทุนชุมชนบนฐานอาหารปลอดภัยรองรับเมืองท่องเที่ยวเชิงกีฬาแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) สำรวจข้อมูลพื้นฐานระบบการผลิตและแปรรูปอาหารปลอดภัยและศักยภาพการท่องเที่ยวในระดับชุมชน/ตำบล 2) สร้างเครือข่ายผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้รวบรวมสินค้าและผู้บริโภคอาหารปลอดภัยระดับตำบล 3) วางระบบการพัฒนาศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบล 4) เชื่อมโยงระบบของ “ศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบล” ให้เข้ากับกลไกของการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการในพื้นที่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอสตึก และอำเภอนางรอง พบว่า มีครัวเรือนยากจนเข้าสู่ห่วงโซ่ 514 ครัวเรือน รายได้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 30 ทำให้เกิดผลลัพธ์และผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ

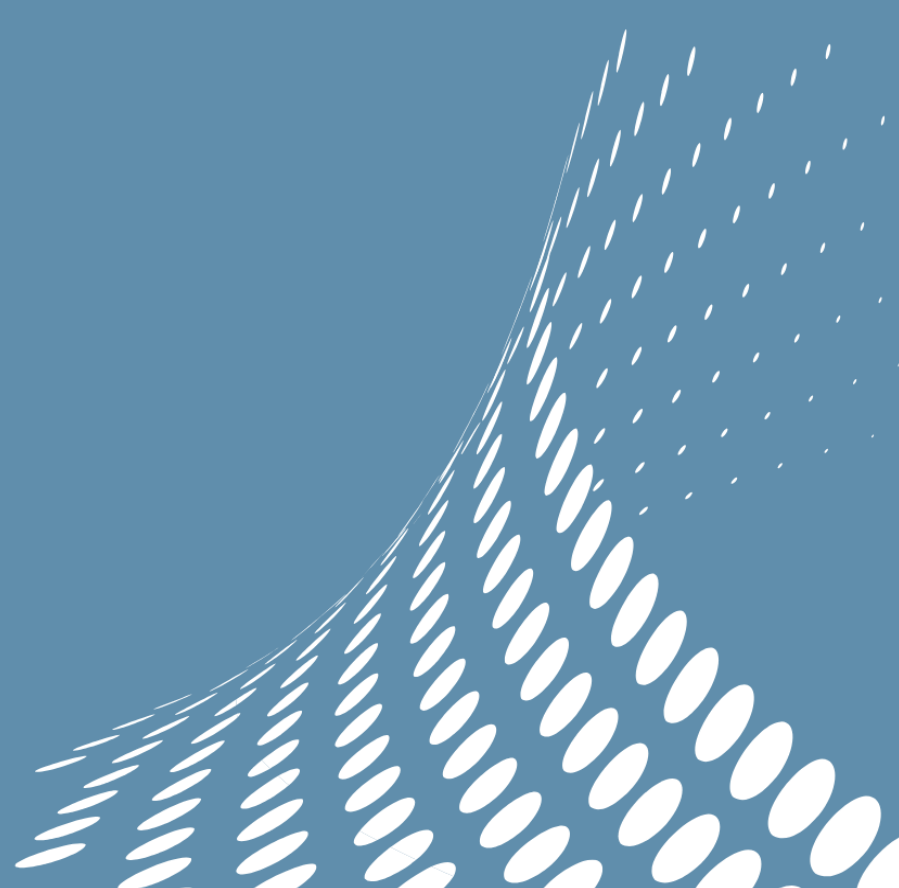
จากการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ ในระยะที่ 3 (ปี 2566-2567) คณะผู้วิจัยได้ใช้กลไกความร่วมมือในระดับทุกระดับ ได้แก่ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับท้องถิ่น ซึ่งทำให้กระบวนการแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดบุรีรัมย์ มีการบูรณาการข้อมูลร่วมกัน และแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนจากการวิจัยและพัฒนาโมเดลแก้จนที่เห็นผลความสำเร็จในปี 2564 - 2565 ทำให้มีการขยายผลไปสู่พื้นที่อำเภออื่น ๆ ดังนั้น

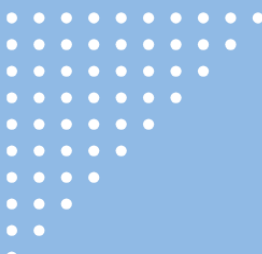

ความร่วมมือ และการบูรณาการทั้งข้อมูลและการปฏิบัติการ จึงเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจน
ของจังหวัดบุรีรัมย์

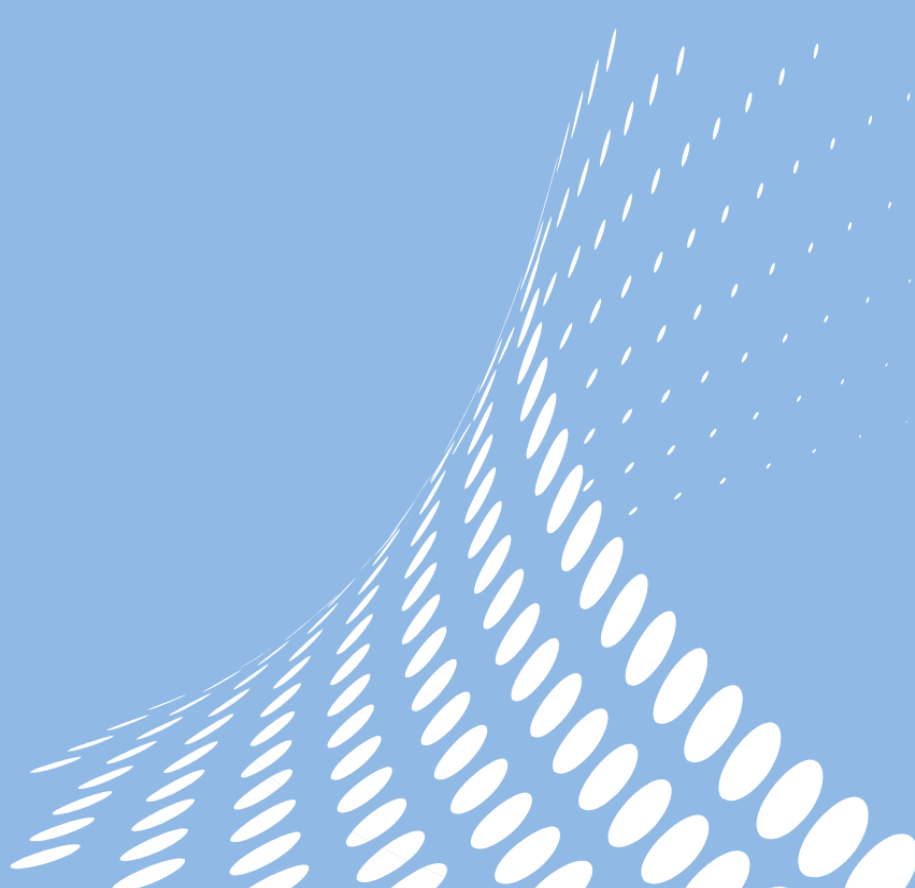
สารบัญ

- ส่วนที่ 1 สถานการณ์ความยากจนของจังหวัดบุรีรัมย์
บริบทข้อมูลครัวเรือนยากจนจังหวัดบุรีรัมย์
ระบบข้อมูลครัวเรือนยากจน
- ส่วนที่ 2 นวัตกรรมการพัฒนาอาชีพเกษตรแปลงรวม
แก้งน
- ส่วนที่ 3 นวัตกรรมจัดการชุมชนบนฐานอาหาร
ปลอดภัย
-

ส่วนที่ 1

สถานการณ์ความยากจนของจังหวัดบุรีรัมย์
บริบทข้อมูลครัวเรือนยากจนจังหวัดบุรีรัมย์
ระบบข้อมูลครัวเรือนยากจน

สถานการณ์ความยากจนของจังหวัดบุรีรัมย์

ปัญหาความยากจน นับเป็นปัญหาที่หน่วยงานระดับนโยบายทุกระดับ ทุกส่วนฝ่ายต้องให้ความสำคัญ ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาความยากจนระดับจังหวัดของแต่ละภูมิภาคจะเป็นเครื่องมือสะท้อนปัญหาความยากจนได้ชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงเกินกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ในจังหวัด ซึ่งในปี 2559 มีทั้งหมด 12 จังหวัด ประกอบด้วย ภาคกลาง 1 จังหวัดคือชัยนาท ภาคเหนือ 3 จังหวัด คือแม่ฮ่องสอน ตาก น่าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 จังหวัด คือ กาฬสินธุ์ นครพนม บุรีรัมย์ อำนาจเจริญ มุกดาหาร ภาคใต้ ชายแดน 3 จังหวัด คือ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา ทั้งนี้ จาก 12 จังหวัดที่มีความยากจนสูงดังกล่าว มีอยู่ 7 จังหวัดที่เป็นจังหวัดที่มีมิติทั้งความยากจนเรื้อรัง (จังหวัดที่ติดลำดับ 1 ใน 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจน สูงที่สุดต่อเนื่องหลายปี) และความยากจนรุนแรง (จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงติดลำดับ 1 ใน 10 จังหวัดในปี 2559) ได้แก่ แม่ฮ่องสอน นราธิวาส ปัตตานี กาฬสินธุ์ นครพนม ตาก และบุรีรัมย์ ซึ่งจังหวัดเหล่านี้ภาครัฐและภาคีการพัฒนาจะต้องให้ความสำคัญลำดับสูงในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน (รายงานสถานการณ์ความยากจน ปี 2561)

สำหรับภาพรวมคนจนในปี พ.ศ. 2562 จังหวัดบุรีรัมย์มีคนจนจำนวนทั้งสิ้น 39,722 คน (จากประชากรสำรวจจำนวน 1,054,211 คน เมื่อจำแนกตามมิติความยากจน 5 มิติ พบว่า มีคนจนสุขภาพ จำนวน 5,861 คนจนความเป็นอยู่ จำนวน 6,823 คน คนจนการศึกษา จำนวน 22,222 คน คนจนรายได้ จำนวน 9,685 คน และ คนจนการเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐจำนวน 115 คน และในปี พ.ศ. 2564 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้ดำเนินโครงการวิจัยการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ และได้เลือกพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานภายใต้โครงการดังกล่าวคือพื้นที่อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากเป็นอำเภอที่มีจำนวนคนจนสูงเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวนคนจนเป้าหมาย 7,596 คน 4,490ครัวเรือน (ข้อมูลจาก TPMAF จำนวน 4,217 ครัวเรือน และยอดเพิ่มเติมจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 273 ครัวเรือน)

จากผลการดำเนินงานในปี 2564 – 2565 พื้นที่เป้าหมายของการดำเนินโครงการ คืออำเภอเมืองบุรีรัมย์ ซึ่งมีจำนวน 19 ตำบล 323 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 220,203 คน ชาย 108,715 คน หญิง 111,488 คน 79,849 ครัวเรือน มีจำนวนครัวเรือนยากจนเป้าหมายจาก TPMAF จำนวน 4,217 ครัวเรือน คนจนเป้าหมาย จำนวน 7,596 คน ภายหลังจากการค้นหาสอบทานเสร็จสิ้นปรากฏข้อมูลจำนวนครัวเรือนยากจนทั้งสิ้น 5,372 ครัวเรือน จำนวนสมาชิกทุกครัวเรือน จำนวน 26,378 คน และพบว่าตำบลที่มีจำนวนครัวเรือนยากจนมากที่สุด 3 อันดับของพื้นที่อำเภอเมืองบุรีรัมย์ ประกอบด้วย ตำบลสะแกโพรง จำนวน 734 ครัวเรือน รองลงมาคือ ตำบลเสม็ด จำนวน 507 ครัวเรือน และตำบลบ้านบัว จำนวน 482 ครัวเรือน เมื่อพิจารณาศักยภาพทุน 5 มิติโดยเฉลี่ยทั้งพื้นที่

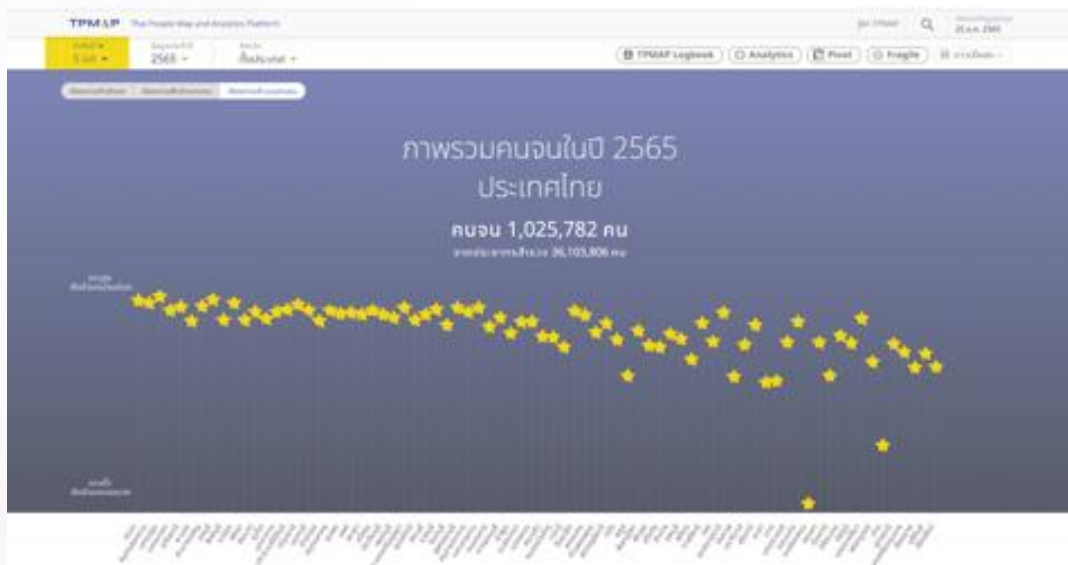
พบว่าพื้นที่อำเภอเมืองบุรีรัมย์มีศักยภาพมิติทุนกายภาพสูงที่สุด (2.89) รองลงมาคือมิติทุนธรรมชาติ (2.70) มิติทุนเศรษฐกิจ (2.40) มิติทุนมนุษย์ (1.87) และมิติทางสังคม (1.75) ตามลำดับ จากค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 มิติ จะพบว่ามิติทุนกายภาพมีศักยภาพสูงที่สุด แต่มิติทางสังคมมีศักยภาพต่ำที่สุด จึงเป็นเหตุผลให้คณะผู้วิจัยค้นหาโมเดลแก้จนจากฐานศักยภาพทุนทั้ง 5 ด้าน เพื่อสะท้อนการแก้ปัญหาความยากจนของพื้นที่ที่มีความหลากหลายของพื้นที่เป้าหมาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือพื้นที่ในเขตเมือง พื้นที่กึ่งเมือง และพื้นที่ชนบทเพื่อเป็นโมเดลในการขยายผลการแก้ปัญหาความยากจนของทั้งพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ในลำดับต่อไป และจากการจัดประชุมร่วมกับหน่วยงาน ภาคีเครือข่ายในพื้นที่เป้าหมายที่เกี่ยวข้องได้สรุปโมเดลแก้จนไว้ 2 โมเดลคือ โมเดลเกษตรสร้างสุข และโมเดลพุ่มพวงแก้จน

สำหรับในปี 2565 พบว่าจังหวัดบุรีรัมย์มีจำนวนประชากรที่เป็นคนจนมากเป็นอันดับสอง รองจากจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีจำนวน 45,356 คน (ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า TPMAP, 2565) เมื่อจำแนกคนจนตามมิติความยากจน 5 มิติ พบว่า มีคนจนสุขภาพ จำนวน 8,819 คน คนจนด้านความเป็นอยู่ 12,263 คน คนจนด้านการศึกษา 11,429 คน คนจนรายได้ 22,546 คน และคนจนการเข้าถึงบริการของภาครัฐ 236 คน โดยในปี พ.ศ. 2564 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้ดำเนินการค้นหาสอบทานครัวเรือนยากจนจังหวัดบุรีรัมย์ภายใต้โครงการ “วิจัยการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์” ซึ่งดำเนินการค้นหาสอบทานในพื้นที่อำเภอเมืองบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นอำเภอที่มีจำนวนคนจนมากที่สุดของจังหวัดบุรีรัมย์ มีครัวเรือนคนเจ้าเป้าหมายในการค้นหาสอบทานข้อมูลจาก TPMAP 62 จำนวน 4,217 ครัวเรือน ผลจากการค้นหาสอบทานในปี 2564 -2565 พบว่า มีครัวเรือนยากจน ทั้งสิ้น 5,372 ครัวเรือน โดยมี Inclusion Error จำนวน 330 ครัวเรือน และ Exclusion Error ที่ตกหล่นจากระบบและเพิ่มเข้ามาจำนวน 1,485 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 27.64 และในปี 2565-2566 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้ดำเนินการค้นหาสอบทานในปีที่สอง ภายใต้โครงการ “การบูรณาการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์” โดยมีเป้าหมายในการขยายพื้นที่การค้นหาสอบทานไปยังอำเภอที่มีจำนวนครัวเรือนยากจนอันดับที่สอง และสาม คือ อำเภอสตึก และอำเภอนางรอง ตามลำดับ มีครัวเรือนยากจนที่เป้าหมายในการแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดบุรีรัมย์ในปี 2565 จำนวน 2,681 และ 2,299 ครัวเรือน ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 4,980 ครัวเรือน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์, 2565)

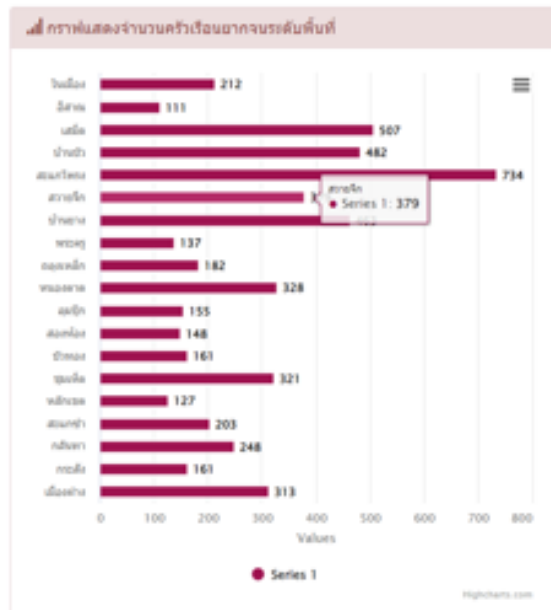
และจากการค้นหาสอบทานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความยากจนและกลุ่มคนเปราะบางของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า มีจำนวนครัวเรือนเพิ่มมาจากข้อมูล จปฐ. ปี 2565 ของสำนักงานพัฒนาชุมชน และข้อมูลการช่วยเหลือสงเคราะห์ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า มีจำนวนรวมเพิ่มขึ้นเป็น 5,951 ครัวเรือน และจากการลงค้นหาสอบทานโดยทีมสำรวจจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ร่วมกับทีมในพื้นที่ พบว่าสำรวจเข้าระบบ PPPConnex ได้จำนวน 5,872 ครัวเรือน (27,017 คน) มี ครัวเรือนตกหล่นและเพิ่มเข้ามาในระบบ (Add on) หรือ Exclusion Error คิดเป็นร้อยละ 15.97 (752 ครัวเรือน) และ มีครัวเรือน

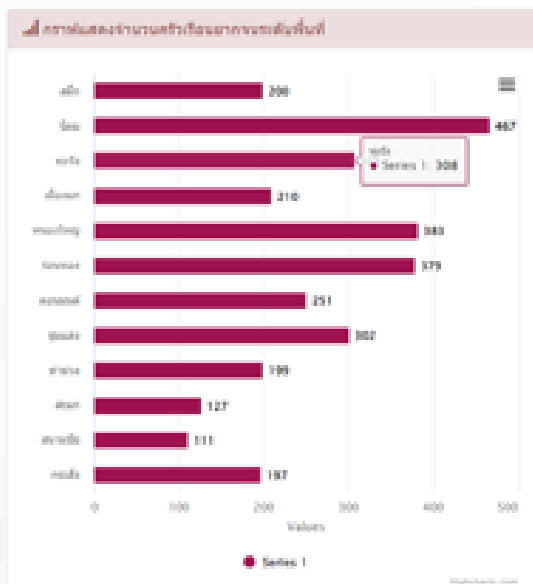
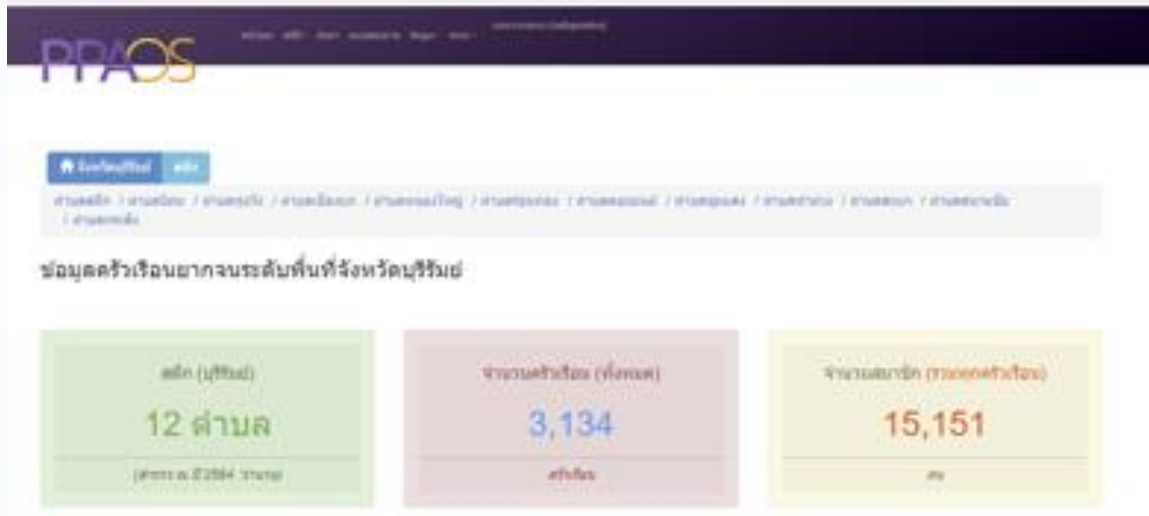
ไม่นำเข้าระบบ (ครัวเรือนไม่ยากจน และไม่อยู่ในพื้นที่แล้ว) Inclusion Error ร้อยละ 12.64 (764 ครัวเรือน) โดยอำเภอสตึกมีจำนวนครัวเรือนที่นำเข้า 3,134 ครัวเรือน (15,151 คน) มีทุนดำรงชีพ 5 มิติ น้อยที่สุด คือ ทุนธรรมชาติ (1.85) ทุนเศรษฐกิจ (1.91) ทุนทางสังคม (1.96) ทุนกายภาพ (2.49) และมากที่สุดคือ ทุนมนุษย์ (2.59) และ อำเภอนางรอง มีจำนวนครัวเรือนที่นำเข้า 2,738 ครัวเรือน (11,866 คน) มีทุนดำรงชีพ 5 มิติ น้อยที่สุด คือ ทุนธรรมชาติ (1.87) ทุนทางสังคม (1.85) ทุนเศรษฐกิจ (2.18) ทุนกายภาพ (2.47) และมากที่สุดคือ ทุนมนุษย์ (2.59) จากข้อมูลดังที่กล่าวข้างต้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องร่วมพัฒนาและยกระดับความร่วมมือเพื่อขจัดความยากจนที่เบ็ดเสร็จและแม่นยำ และเกิดการเชื่อมโยงการทำงานที่สานสัมพันธ์กันทั้งพื้นที่และที่สำคัญอย่างยิ่งภารกิจการแก้ไขปัญหาความยากจนจำเป็นต้องเกิดจากความตระหนักรู้ รับผิดชอบร่วมกันในระดับชุมชนหมู่บ้าน ด้วยพลังของคนในชุมชนที่เกิดระบบการเกื้อกูลด้วยตนเอง แต่อย่างไรก็ตามในระดับจังหวัดจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการงานแก้ไขปัญหาความยากจนที่ไม่ยึดติดกับระบบการบริหารแบบราชการ ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยกระดับ “ศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดบุรีรัมย์ (ศจพ.จ.)” ให้เกิดความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกระดับและพัฒนาระบบการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

จำนวนคนจนประเทศไทย ปี 2565 (TPMAP2565)

ข้อมูลครัวเรือนยากจนอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ในระบบ PPPConnext
(PPPConnext 2565)

ข้อมูลครัวเรือนยาจนอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในระบบ PPPConnext
(PPPConnext S2565)

ข้อมูลครัวเรือนยากจนอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ในระบบ PPPConnext
(PPPConnext 2565)

จากการดำเนินการค้นหาสอบทานครัวเรือนยากจนข้างต้นโดยการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานจังหวัดและชุมชนท้องถิ่น พบว่า ข้อมูลครัวเรือนยากจนที่ค้นหาและสอบทานอย่างแม่นยำนั้น เป็นข้อมูลสำคัญในการชี้เป้าคนจนและครัวเรือนยากจนในการช่วยเหลือในมิติต่าง ๆ ทั้ง 5 มิติ โดยในปี 2564 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ดำเนินการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาความยากจนในมิติต่าง ๆ ได้แก่ ส่งต่อให้คณะในมหาวิทยาลัยเพื่อดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ ส่งต่อครัวเรือนบ้านทรุดโทรมให้กับเทศบาลเมืองบุรีรัมย์และองค์การบริหารส่วนตำบลสะแกโพรง และส่งต่อกลุ่มคนเปราะบางให้กับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยข้อมูลที่ค้นหาสอบทานสามารถเป็นเครื่องมือชี้เป้าในการแก้ไขปัญหาความยากจนทั้งในระดับเบื้องต้น และระยะยาวได้ และในปี 2565 ได้ดำเนินการพัฒนาระบบส่งต่อความช่วยเหลือ ภายใต้ โครงการวิจัย “การบูรณาการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์” ซึ่งได้ดำเนินการภายใต้ความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่ดำเนินการเกี่ยวกับการช่วยเหลือครัวเรือนยากจนและกลุ่มเปราะบางทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การช่วยเหลือครอบคลุมในทุกมิติ โดยได้ดำเนินการพัฒนาระบบฐานข้อมูลบนเว็บ ในชื่อ “BPMAP” เพื่อให้หน่วยงานสามารถเข้าถึงข้อมูลและจัดการข้อมูลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ รวมทั้งสามารถรายงานข้อมูลการส่งต่อความช่วยเหลือและความต้องการการช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ (100%)

สำหรับการส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนที่พบจากกระบวนการค้นหาสอบทาน และนำมาวิเคราะห์ทุนดำรงชีพเพื่อจำแนกครัวเรือนยากจน และส่งต่อไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ อาทิ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานปกครองจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า มีความหลากหลายของเกณฑ์การช่วยเหลือ รวมทั้งนิยามความยากจนที่ไม่เหมือนกัน รวมทั้งนโยบาย กลไกการให้ความช่วยเหลือที่หลากหลาย ดังนั้น ในการดำเนินการส่งต่อความช่วยเหลือ ข้อมูลครัวเรือนยากจนและคนจนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปิดพื้นที่ให้กับหน่วยงาน ภาคีเครือข่ายภายใต้ความร่วมมือรวมทั้งผู้ใช้ประโยชน์ (user) ซึ่งประกอบด้วย นักบริหารจัดการในระดับพื้นที่ (Area management) ที่เป็นพื้นที่เป้าหมายของการดำเนินโครงการวิจัย อีกทั้งควรจัดเวที poverty forum เพื่อสร้างความเข้าใจและทำความร่วมมือร่วมกันระหว่างหน่วยงานระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือคนจน และควรมีการค้นหาสอบทานรวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลคนจนร่วมกัน และใช้ข้อมูลร่วมกัน โดยมีหน่วยงานเจ้าภาพระดับจังหวัดเป็นผู้ดูแลฐานข้อมูล

จากความเป็นมาข้างต้น ของการดำเนินการที่ผ่านมาในปี 2564 -2565 พบว่า ข้อมูลครัวเรือนยากจนที่แม่นยำสามารถเป็นเครื่องมือในการชี้เป้าการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างเห็นเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีระบบกลไกและภาคร่วมดำเนินการจะทำให้เกิดการแก้ปัญหาความยากจนที่ยั่งยืนในชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นในปี 2566 คณะผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาระบบและกลไกความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อยกระดับการทำงานด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยการสร้างความเข้มแข็ง

ชุมชนท้องถิ่นให้เป็นสังคมเกื้อกูล ดูแลทุกข์สุขพี่น้องครัวเรือนยากจนให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุขพึ่งตนเองได้บนฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดยงานวิจัยนี้ในปี 2566 จะดำเนินการค้นหาสอบทานครัวเรือนยากจน โดยการค้นหาสอบทาน หา Inclusion และ Exclusion error ให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด 20 อำเภอ ได้แก่ อำเภอประโคนชัย คูเมือง กระสัง พลับพลาชัย บ้านกรวด แคนดง โนนดินแดง บ้านด่าน ชำนิ โนนสุวรรณ ลำปลายมาศ หนองหงส์ บ้านใหม่ไชยพจน์ เฉลิมพระเกียรติ ละหานทราย พุทโธสง นาโพธิ์ หนองกี่ ห้วยราช และอำเภอปะคำ รวมทั้งสิ้นจำนวนประมาณ 15,000 ครัวเรือน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์, 2565) เพื่อให้เป็นข้อมูลสำคัญของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ และดำเนินการพัฒนาและยกระดับระบบส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนโดยกลไกการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและชุมชนท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้ครัวเรือนยากจนสามารถเข้าถึงการช่วยเหลือ สวัสดิการภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม จังหวัดบุรีรัมย์

พื้นที่ดำเนินการค้นหาสอบทานปี 2566 (สีส้ม)

แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการต่อแก้ไขปัญหาคความยากจนในระดับพื้นที่ที่มีความละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก จำเป็นที่จะต้องอาศัยพลังร่วมทั้งระดับบุคคล และหน่วยงานอย่างรอบด้านจึงจะทำให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างดี และการสร้างระบบนิเวศ (Eco system) ที่เอื้ออำนวยต่อการนำใช้สนับสนุนและส่งเสริมการแก้ไขปัญหาคความยากจน จำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ core community ของแต่ละพื้นที่ เพราะถือว่าเป็นหัวใจหลักของการแก้ไขปัญหาคความยากคน ถ้ามีความชัดเจนในเรื่องของ core community การวิเคราะห์ศักยภาพของครัวเรือนยากจนเป้าหมายของแต่ละครัวเรือนก็จะทราบว่าเรามีทักษะความชำนาญด้านไหน จะให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีการอย่างไร สามารถสร้างเครือข่ายทั้งระดับบุคคลและองค์กรซึ่งอาจเป็นคนในชุมชน หรืออาจเป็นบุคคล/หน่วยงานจากภายนอก อาทิ กลุ่มธุรกิจภาคเอกชน ที่มีความเข้มแข็งและมีการรวมกลุ่ม จัดตั้งองค์กรเพื่อพัฒนา

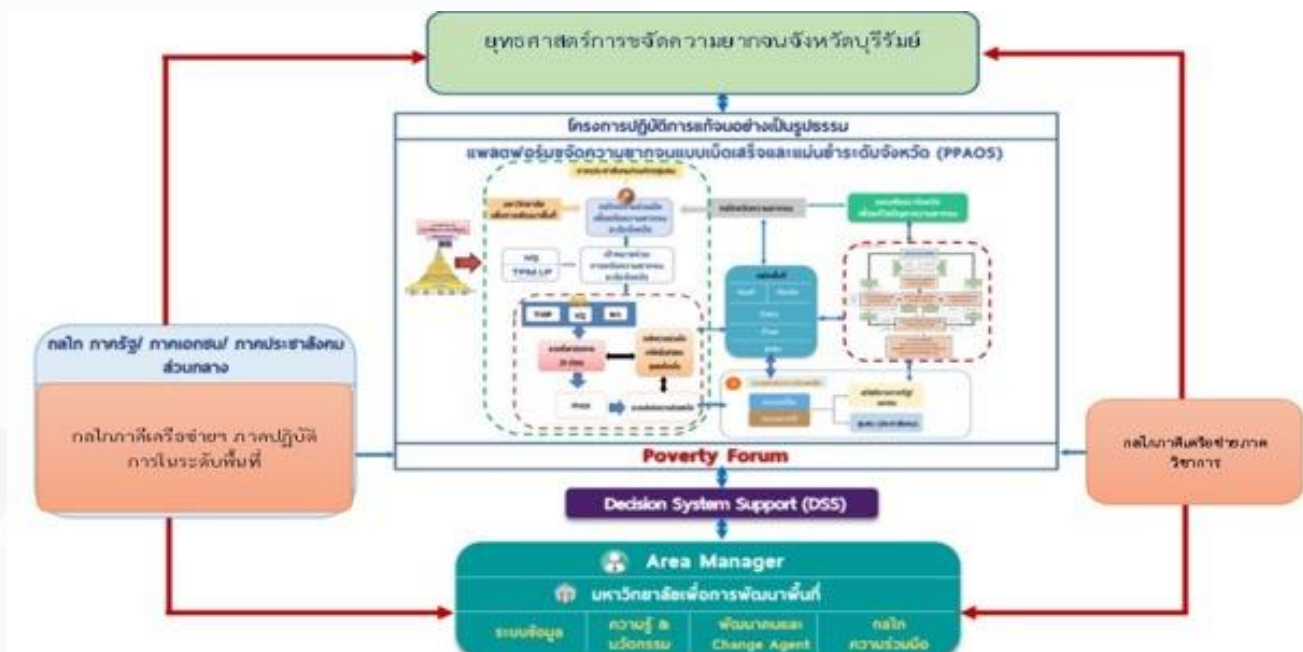
ระบบนิเวศ (Eco system) ที่เอื้ออำนวยและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างกลไกภาคีต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่และ
อาจยกระดับเช่นเดียวกับการสร้างระบบคลัสเตอร์ขึ้น เพื่อส่งเสริมระบบนิเวศแก่จนให้เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน
เป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม
ในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์รับผิดชอบดำเนินโครงการผ่านมานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 –
ปัจจุบันอย่างต่อเนื่องมาตลอดนั้น ทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาระบบกลไกการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแล
คุณภาพชีวิต การส่งต่อและให้ความช่วยเหลือคนจน/ครัวเรือนยากจนเป้าหมายอย่างต่อเนื่องร่วมกับศูนย์
อำนวยการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด
(ศจพ.จ.) บุรีรัมย์และหน่วยงานเครือข่ายฯ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ทำหน้าที่เสมือนเป็นโช้กกลางของการ
ประสานงานกับหน่วยงานดังกล่าวผ่านเวที Property forum คณะทำงานหลัก (Core team) เป็นระยะ ๆ จึงทำ
ให้เกิดความต่อเนื่อง (Maintain) ในการร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคาความยากจนระดับ
พื้นที่ และระดับจังหวัด อีกทั้งเชื่อมโยงกับพันธกิจของหน่วยงานภายใต้ความร่วมมือ และมหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์ตามนโยบายการพัฒนาพื้นที่คู่ร่วมพัฒนาของหน่วยงานระดับคณะทั้ง 7 คณะภายใต้โครงการยุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และโครงการบริการวิชาการอย่างต่อเนื่อง ทำให้คณะผู้วิจัยตระหนัก
ถึงการพัฒนานวัตกรรมแก่จนเพื่อเป็นกลไกสำคัญของการสร้าง Area manager ในระดับพื้นที่ให้กับหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องทั้งระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินโครงการวิจัย (ปี พ.ศ.2564 - ปัจจุบัน) มี
บุคลากรที่อยู่ในพื้นที่และร่วมเป็นทีมค้นหาสอบถามข้อมูลครัวเรือนยากจน และได้รับการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อ
เพิ่มขีดความสามารถและสมรรถนะ (Capability) ในการดูแลครัวเรือนยากจน/คนจนเป้าหมายมากกว่า 100 คน

แผนงานวิจัย นวัตกรรมการยกระดับกลไกความร่วมมือเพื่อจัดการความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทาง
สังคมแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นโครงการที่ดำเนินการต่อเนื่องปีที่ 3 โดยมีเป้าหมายการค้นหา
และสอบถามข้อมูลครัวเรือนยากจนที่ครอบคลุม 20 อำเภอซึ่งขยายผลจากการดำเนินงานในปีที่ 1 – 2 ที่
ดำเนินการค้นหาและสอบถามข้อมูลครัวเรือนยากจนทั้งพื้นที่ จำนวน 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอสตึก และ
อำเภอนางรอง โดยจำนวนคนจนเป้าหมายที่ได้รับการช่วยเหลือและยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยองค์ความรู้ การวิจัย
เทคโนโลยีและนวัตกรรมจำนวน 700 ครัวเรือน และเกิดรูปธรรมความสำเร็จของอำเภอแก่จนในพื้นที่เป้าหมาย
อำเภอนางรองและอำเภอสตึก ด้วย 2 โมเดลแก่จน ดังนี้ 1) นวัตกรรมการพัฒนาอาชีพเกษตรแปลงรวมแก่จน
จังหวัดบุรีรัมย์ และ 2) การจัดการทุนชุมชนบนฐานอาหารปลอดภัยรองรับเมืองท่องเที่ยวเชิงกีฬาแก้ไขปัญหาคา
ความยากจนจังหวัดบุรีรัมย์

ทั้งนี้ มีการพัฒนาและยกระดับการค้นหา สอบถาม ส่งต่อความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบซึ่งเชื่อมโยงเข้าสู่
สวัสดิการภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีกระบวนการจัดทำ poverty forum เพื่อเป็นเครื่องมือใน

การประสานงานส่งต่อความช่วยเหลือ และเชื่อมโยงเข้าสู่การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดความความยากจนของ จังหวัดที่มีเป้าหมายจากระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนของจังหวัด เกิดโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนระดับพื้นที่ อย่างเป็นรูปธรรมด้วยแนวคิดนวัตกรรม และแนวคิดการทำเกษตรแปลงรวม ซึ่งอยู่บนพื้นฐานการออกแบบแผน ชีวิตครัวเรือนและหมู่บ้านโดยใช้ 4 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย 1) นวัตกรรมพัฒนาอาชีพตลอดสายพานอาชีพ (ระยะ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ) 2) เกษตรแปลงรวมแก้จน 3) กระบวนการ และ 4) เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือ ขับเคลื่อน และใช้ครัวเรือนยากจน เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก ใช้ระบบการส่งเสริมและสนับสนุนการเชื่อมโยงภาคี เครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม และอยู่ภายใต้แพลตฟอร์มจัดความความยากจน แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำระดับจังหวัดบุรีรัมย์ (PPAOS)

กรอบแนวคิด “การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อยกระดับแพลตฟอร์มจัดความความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ”

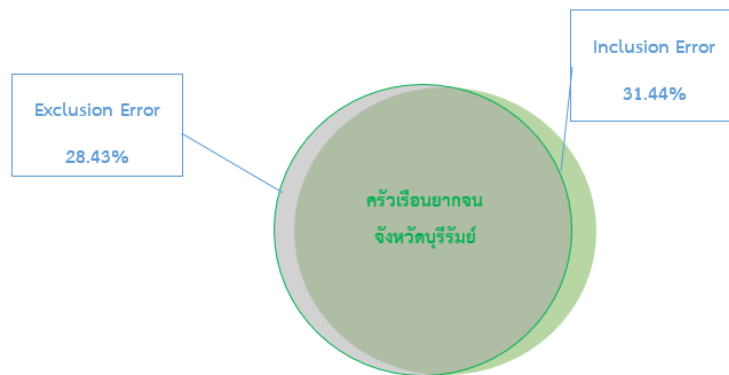
บริบทข้อมูลครัวเรือนยากจนจังหวัดบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 23 อำเภอ จากข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform) หรือ TPMAP พบว่า ตั้งแต่ปี 2560 – 2566 จังหวัดบุรีรัมย์มีจำนวนคนจนมากเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ อยู่อันดับ 2 ถึงอันดับ 5 อำเภอที่พบคนจนมากที่สุด คือ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ รองลงมาคืออำเภอสตึก และนางรอง และอำเภออื่นๆ อีก 20 อำเภอ

โดยได้ดำเนินการค้นหาสอบครัวเรือนยากจน โดยบูรณาการข้อมูลจากหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและครัวเรือนเปราะบาง ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์ ปกครองจังหวัดบุรีรัมย์ และท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ ในปี 2564 ได้ดำเนินการในพื้นที่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ซึ่งมีครัวเรือนยากจนมากที่สุดในจังหวัดบุรีรัมย์ ปี 2565 ดำเนินการในพื้นที่อำเภอสตึก และอำเภอนางรอง ที่มีจำนวนครัวเรือนยากจนรองอันดับสอง และอันดับสาม และในปี 2566 ดำเนินการค้นหาสอบทานอีก 20 อำเภอ ครบ 23 อำเภอทั้งจังหวัดบุรีรัมย์ โดยทีมค้นหาสอบทานประกอบด้วย คณาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งมีพื้นที่ตำบลและอำเภอคู่ร่วมพัฒนา ร่วมกับ ผู้นำและอาสาสมัครในพื้นที่เป้าหมาย

จากการลงพื้นที่ค้นหาสอบทานในจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 23 อำเภอ และนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบ PPPConnext พบว่า มีครัวเรือนยากจนจำนวน 17,925 ครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนยากจนจำนวน 82,021 คน

จากการบูรณาการข้อมูลครัวเรือนยากจน ในการค้นหาสอบทาน พบว่า มีครัวเรือนที่ไม่สามารถสำรวจได้โดยไม่ใช้ครัวเรือนยากจน เป็น Inclusion Error จำนวนร้อยละ 31.44 และมีครัวเรือนยากจนที่ไม่ได้อยู่ในรายชื่อที่ได้ข้อมูลมาจากหน่วยงานรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลครัวเรือนยากจน เป็น Exclusion Error จำนวนร้อยละ 28.43 และได้ทำการเพิ่ม (Add On) เข้ามาในระบบ ดังแผนภาพด้านล่าง

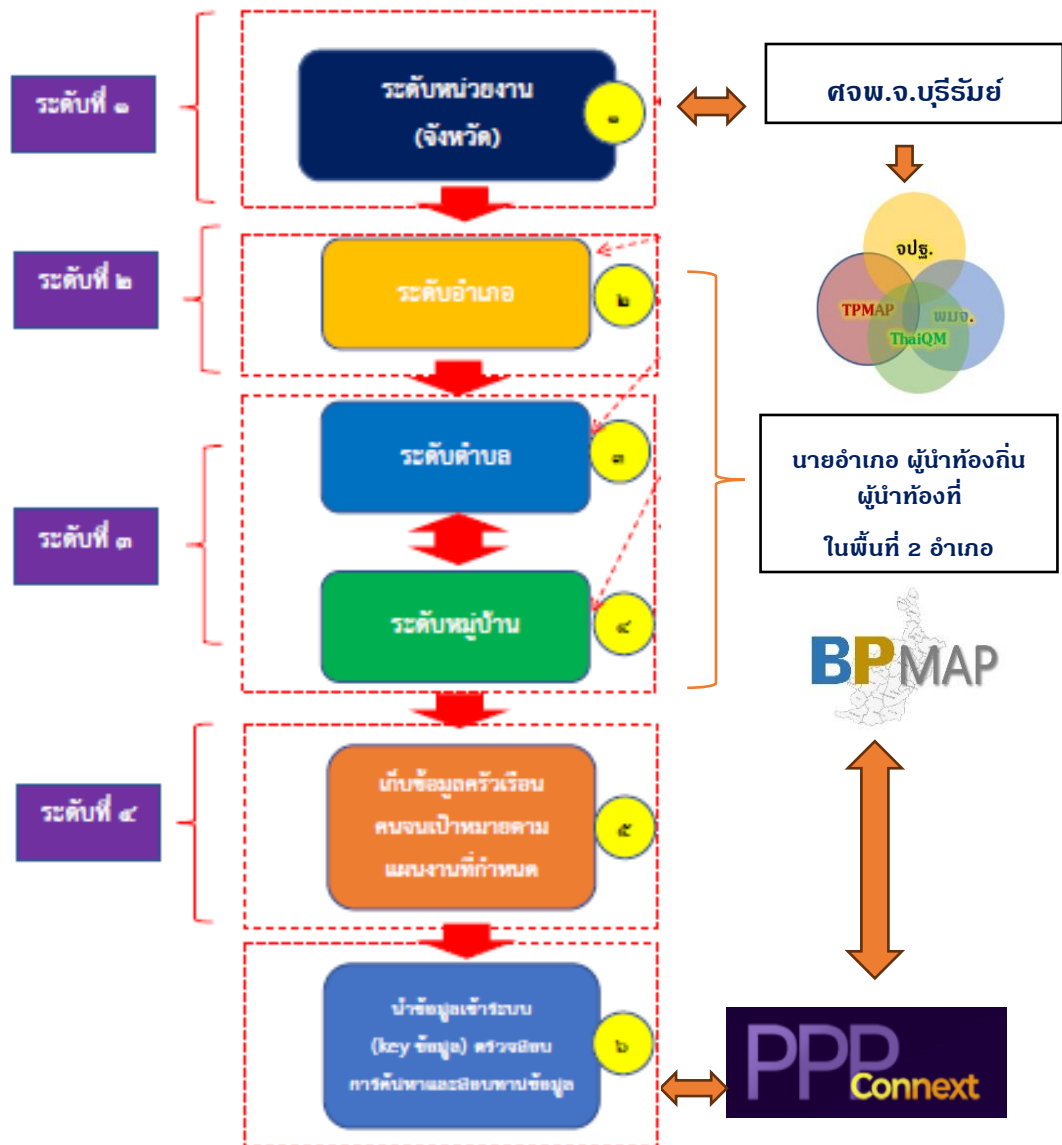

แผนภาพแสดง Inclusion และ Exclusion Error

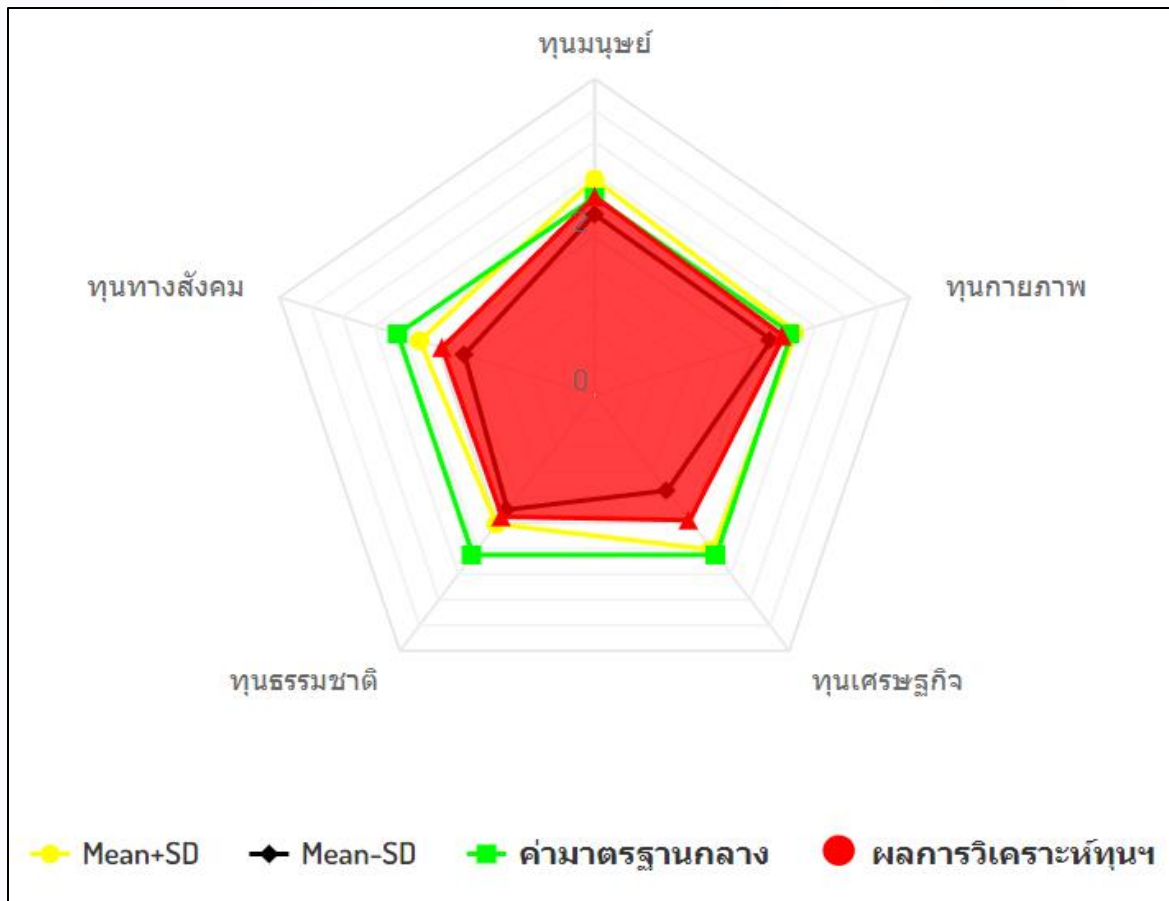
จากการค้นหาสอบทานครัวเรือนยากจนจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 23 อำเภอ และนำเข้าสู่ระบบ PPPConnext พบว่า มีครัวเรือนยากจนทั้งสิ้น 18,613 ครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด 84,969 คน โดยเมื่อ

แสดงจำนวนคร่าวเรือยนต์ากจนจังหวัดบุรีรัมย์ ในระบบ PPPConnex

จากการพัฒนาระบบการค้นหาสอบทานครัวเรือนยากจนจังหวัดบุรีรัมย์ โดยการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายระบบจังหวัด จนถึง ระดับพื้นที่ พบว่า ข้อมูลที่นำมาใช้ในการค้นหาสอบทานนั้นได้จากหน่วยงานสำคัญภายใต้ศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดบุรีรัมย์ (ศจพ.จ.บุรีรัมย์) ได้แก่ TP MAP สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ ปกครองจังหวัดบุรีรัมย์ และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์ และใช้ระบบกลไกของ ศจพ.ระดับพื้นที่ในการค้นหาสอบทาน และอาสาสมัครในการนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบ PPPConnex เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดบุรีรัมย์ (BPMAP) ดังแผนภาพ

แผนผังระบบการค้นหาสอบทานครัวเรือนยากจนจังหวัดบุรีรัมย์

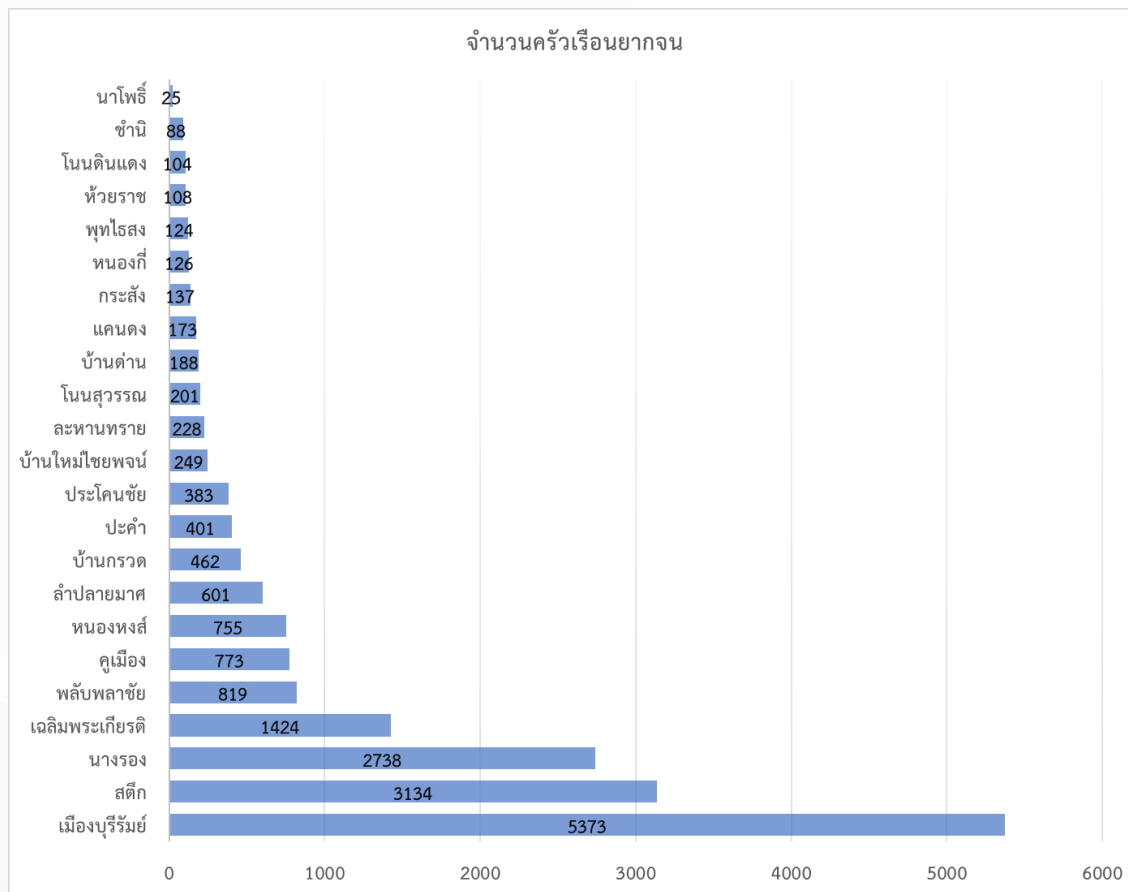

ทุนมนุษย์	ทุนกายภาพ	ทุนเศรษฐกิจ	ทุนธรรมชาติ	ทุนทางสังคม
251	240	196	190	194

แสดงคะแนนทุนศักยภาพครัวเรือน 5 มิติจังหวัดบุรีรัมย์

1. ทุนมนุษย์

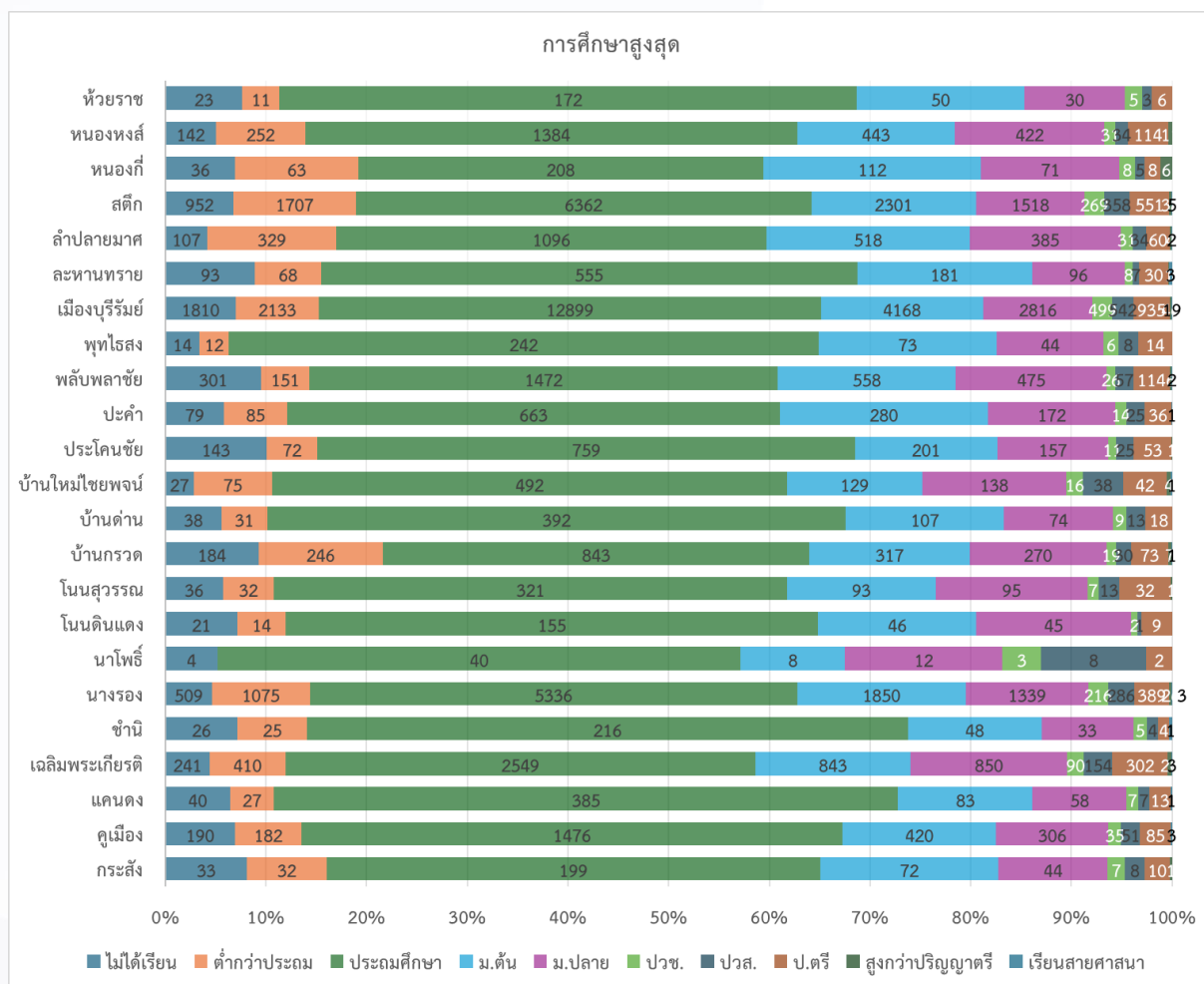
1.1 จำนวนครัวเรือนยากจน

แสดงจำนวนครัวเรือนยากจนแยกรายอำเภอ

จากภาพ พบว่า จำนวนครัวเรือนยากจนมากที่สุดอยู่ที่อำเภอเมืองรองลงมาคือ สตึก นางรอง
เฉลิมพระเกียรติ และน้อยที่สุด คือ นาโพธิ์

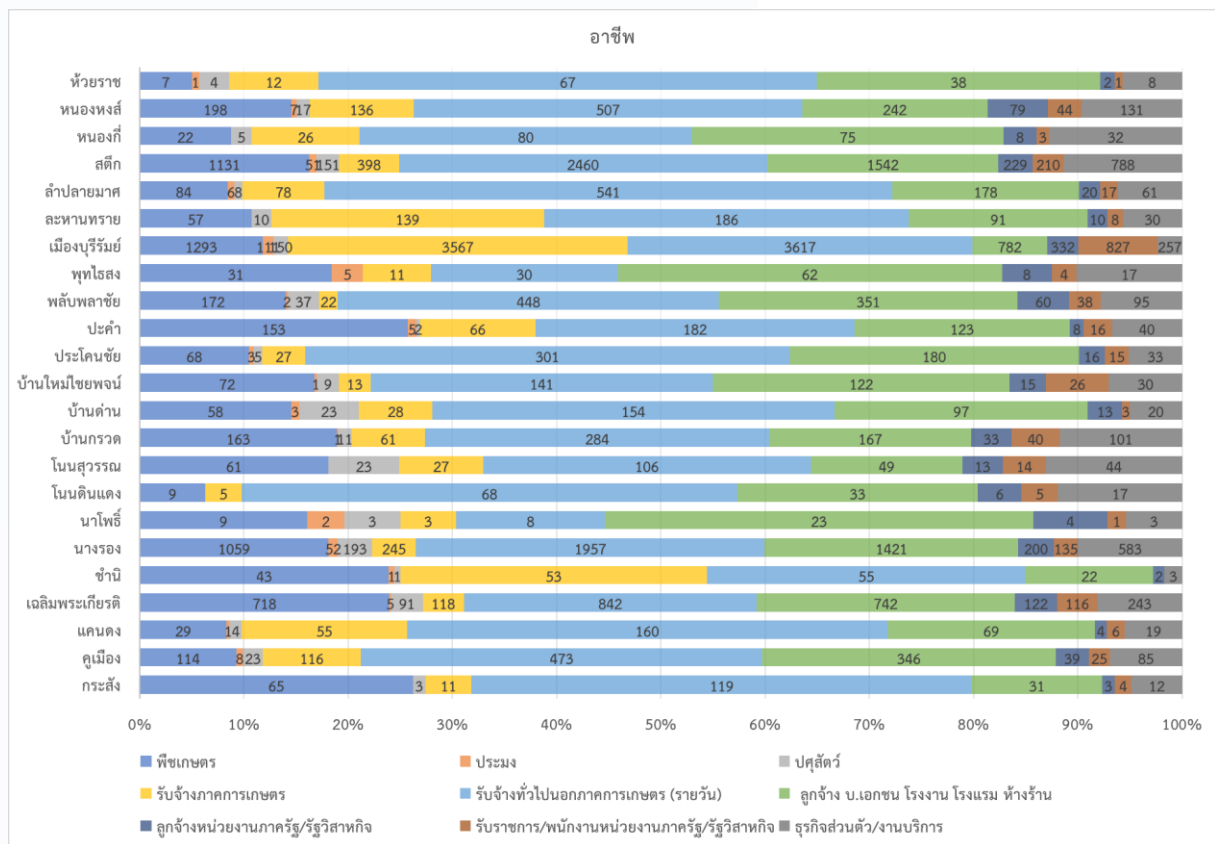
1.2 การศึกษาสูงสุด

แสดงกราฟการศึกษาสูงสุด จังหวัดบุรีรัมย์

จากภาพ พบว่า การศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา รองลงมาคือ ม.ต้น และม.ปลาย ต่ำกว่าประถม และไม่ได้เรียน นอกจากนี้เหลือเป็นส่วนน้อยมาก

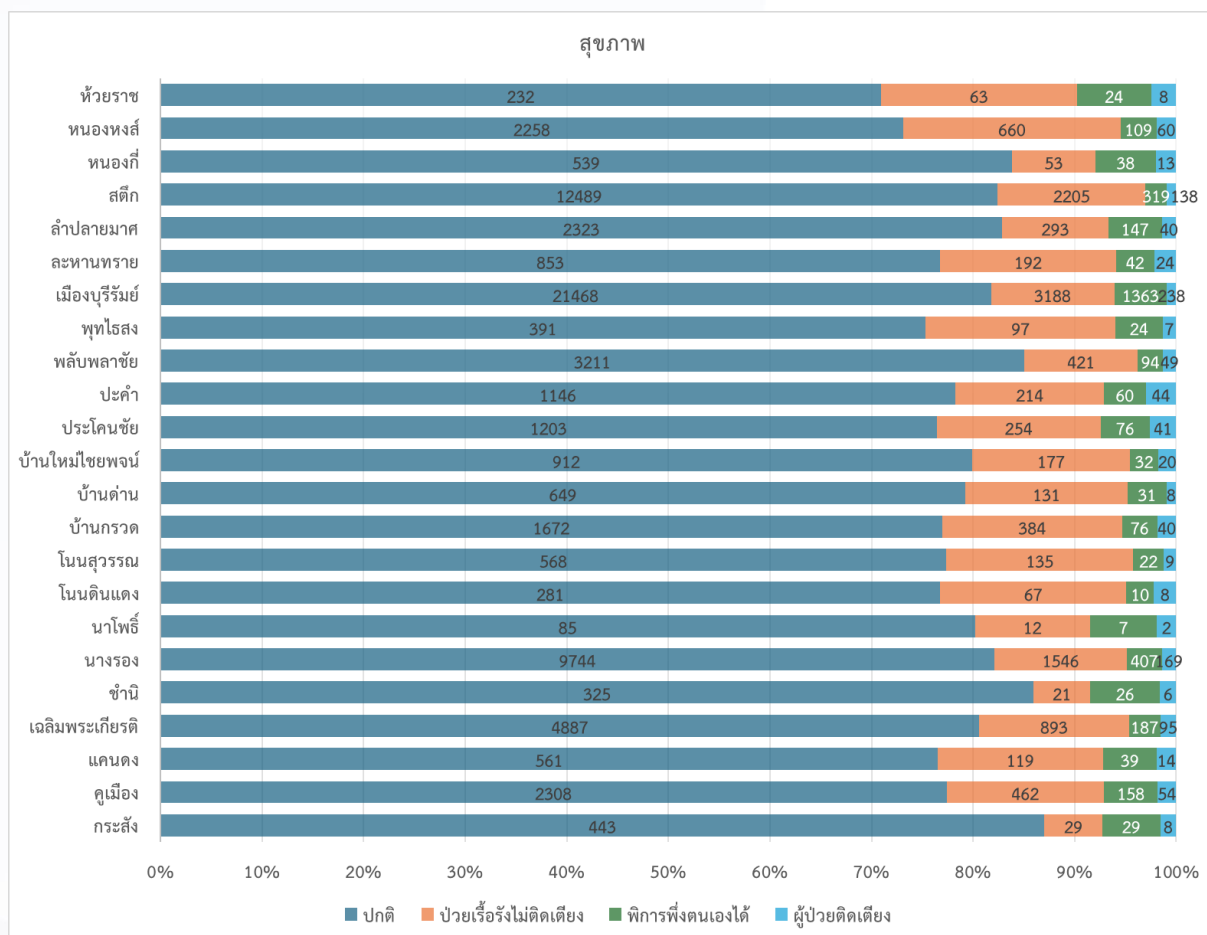
1.3 อาชีพ

แสดงการประกอบอาชีพในจังหวัดบุรีรัมย์

จากภาพ พบว่า จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่มีประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปนอกภาคการเกษตร (รายวัน) รองลงมา คือ ลูกจ้างบริษัทเอกชน โรงงาน โรงแรม ห้างร้าน การทำพืชเกษตร ธุรกิจส่วนตัว ส่วนการทำปศุสัตว์ ลูกจ้างหน่วยงานภาครัฐ และรับจ้างภาคเกษตรมีเป็นส่วนน้อย และน้อยที่สุดคือการทำประมง

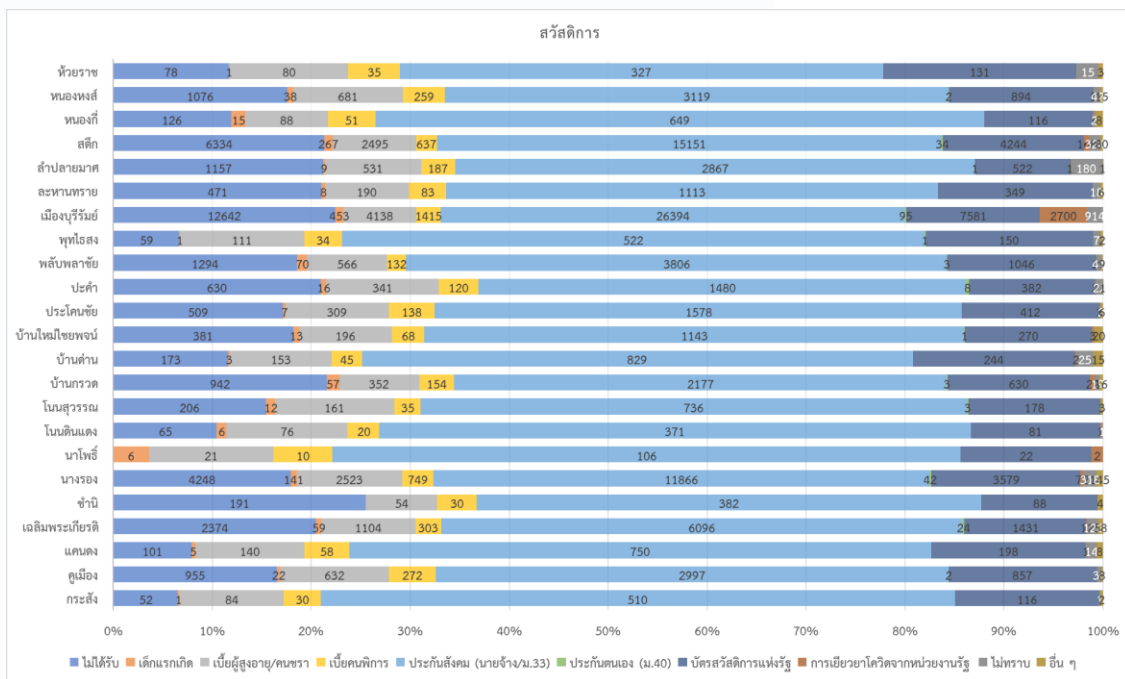
1.4 สุขภาพ

แสดงสุขภาพสมาชิกในครัวเรือนจังหวัดบุรีรัมย์

จากภาพ พบว่า สุขภาพสมาชิกในครัวเรือนจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่ในทุกอำเภอมีสภาพปกติ รองลงมา คือ ป่วยเรื้อรัง (ไม่ติดเตียง) พักการพึ่งตนเองได้ และน้อยที่สุด คือ ผู้ป่วยติดเตียง (พักการพึ่งตนเองไม่ได้)

1.5 สวัสดิการ

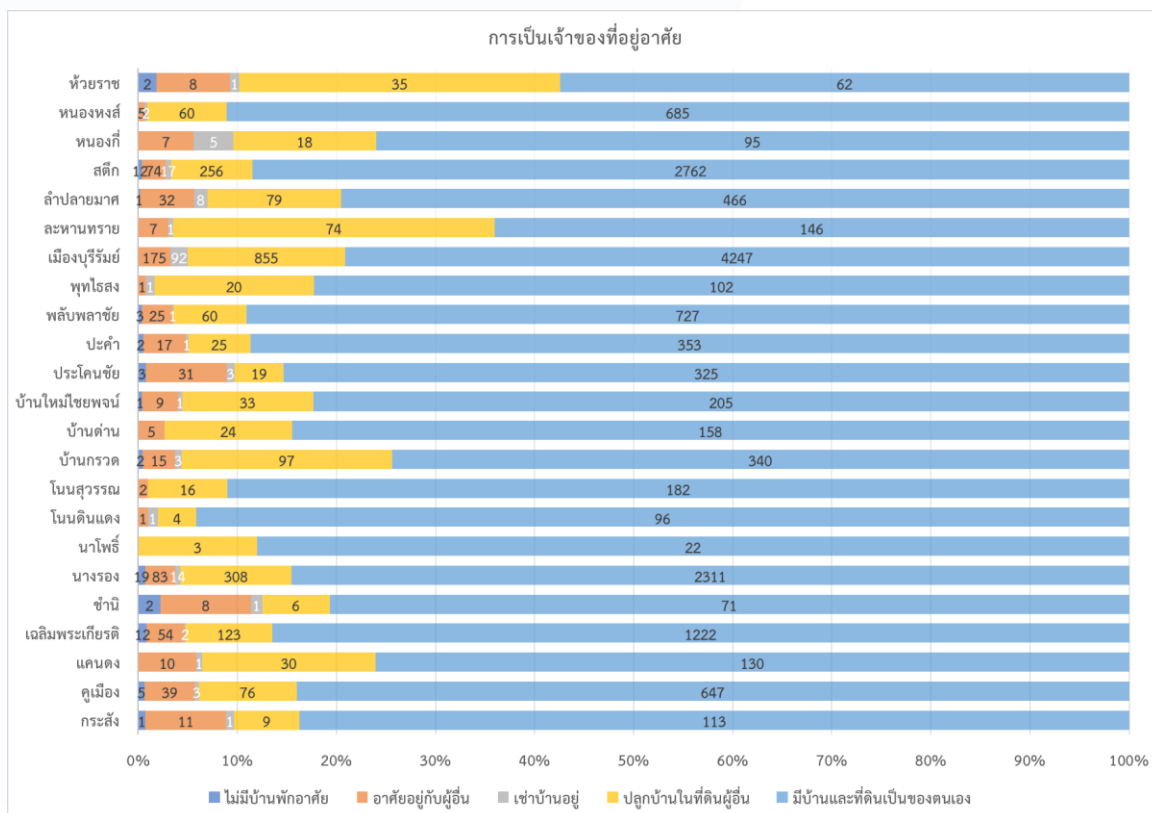

แสดงข้อมูลสวัสดิการในครัวเรือนในจังหวัดบุรีรัมย์

จากภาพ พบว่า สวัสดิการในครัวเรือนในจังหวัดบุรีรัมย์ที่ได้รับ ส่วนใหญ่ในครัวเรือนทุกอำเภอมี ประกันสังคม (นายจ้าง/ม.33) รองลงมา คือ ยังไม่ได้รับสวัสดิการ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เบี้ยผู้สูงอายุ เบี้ยคนพิการ ส่วนสวัสดิการที่มีจำนวนน้อยมาก ได้แก่ ประกันตนเอง (ม.40) การเยียวยาโควิดจากหน่วยงานรัฐ ไม่ทราบ สวัสดิการที่ตัวเองได้รับและอื่นๆ

2 ทุนกายภาพ

2.1 การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย

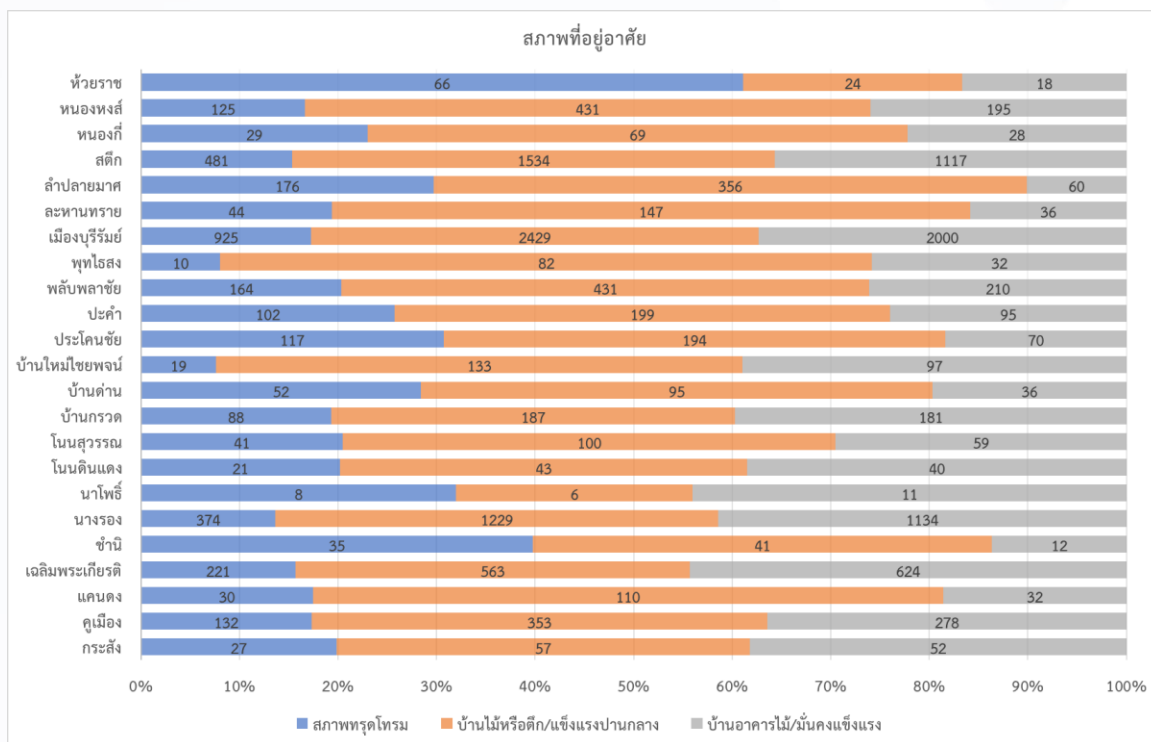

แสดงการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

จากภาพ พบว่า การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่ทุกอำเภอมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง รองลงมาคือ ปลูกบ้านในที่ดินคนอื่น และการเข้าบ้านอยู่หรืออาศัยอยู่กับผู้อื่นมีเป็นส่วนน้อย

2.2 สภาพที่อยู่อาศัย

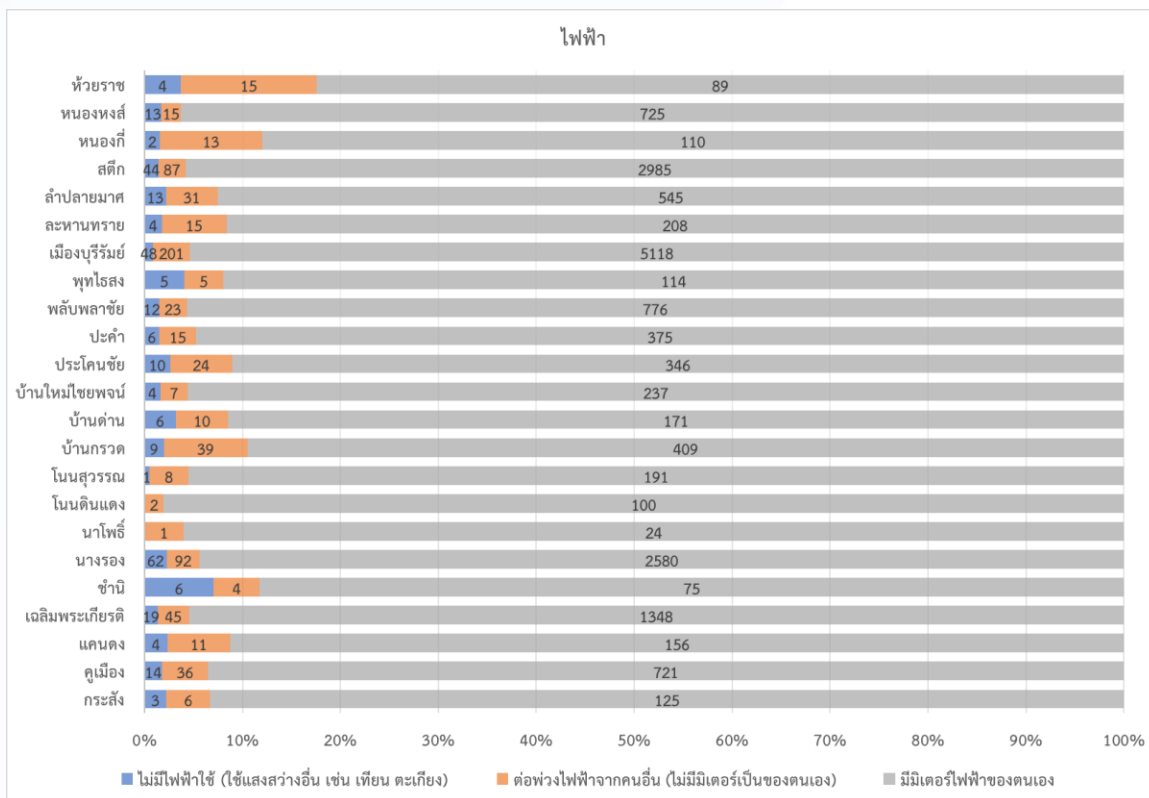

แสดงสภาพที่อยู่อาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

จากภาพ พบว่า สภาพที่อยู่อาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่ทุกอำเภอจะมีสภาพบ้านเป็นไม้หรือตึก หลังคา มุงกระเบื้องหรือสังกะสี/สภาพแข็งแรงปานกลาง รองลงมาคือ มีบ้านอาคารไม้/สภาพมั่นคงแข็งแรง และสภาพ ทรุดโทรมมีอัตราส่วนใกล้เคียงกัน

2.3 สาธารณูปโภค

2.3.1 ครว้เรือนมีไฟฟ้าใช้หรือไม่

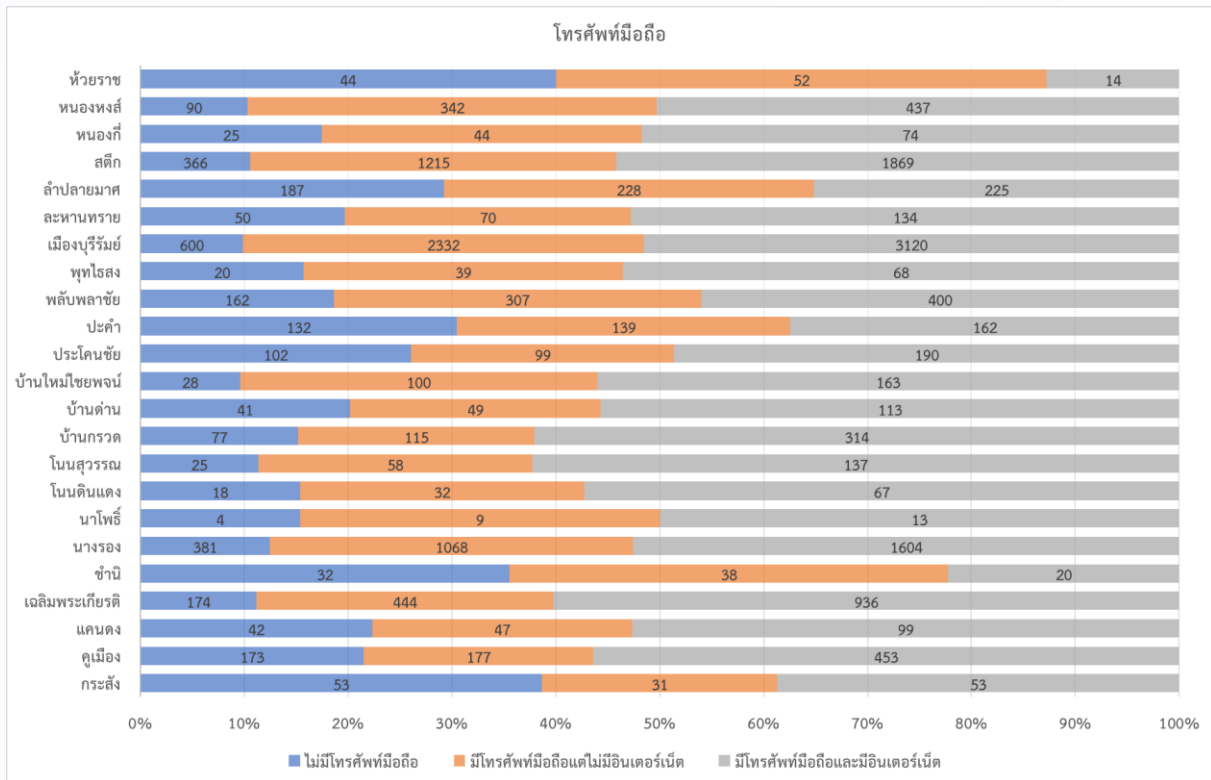

แสดงจำนวนครัวเรือนที่มีการใช้ไฟฟ้าในจังหวัดบุรีรัมย์

จากภาพ พบว่า จำนวนครัวเรือนที่มีการใช้ไฟฟ้าในจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่ทุกอำเภอมีมิเตอร์ไฟฟ้าเป็นของตนเอง ส่วนการใช้ไฟฟ้าโดยต่อพ่วงไฟฟ้าจากคนอื่น (ไม่มีมิเตอร์เป็นของตนเอง) และ ไม่มีไฟฟ้าใช้ (ใช้แสงสว่างจะแหล่งอื่น เช่น เทียน ตะเกียง เครื่องปั่นไฟ) พบเป็นส่วนน้อย

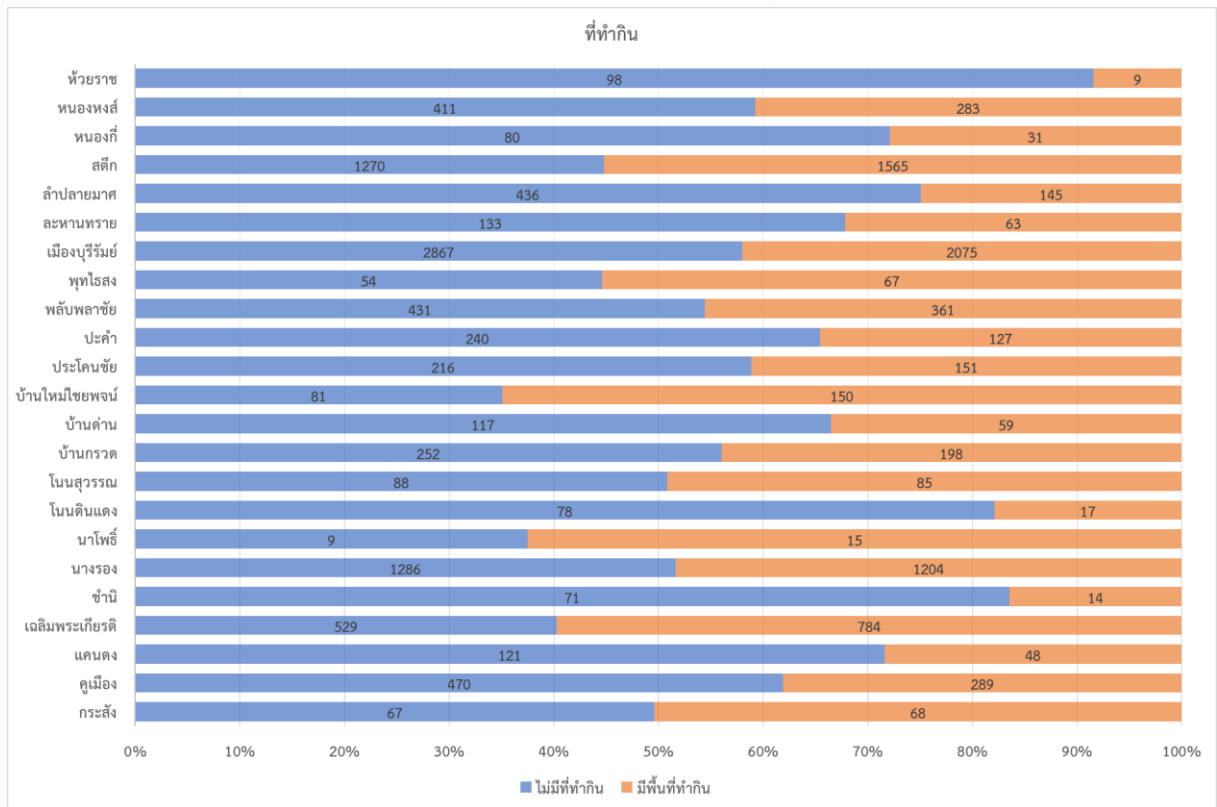
2.3.2 โทรศัพท์มือถือ

แสดงการใช้โทรศัพท์มือถือจังหวัดบุรีรัมย์

จากภาพ พบว่า การใช้โทรศัพท์มือถือจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่มีโทรศัพท์มือถือและมียินเทอร์เน็ตหรือไม่มีอินเทอร์เน็ต ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีโทรศัพท์มือถือถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนพบว่ามีน้อยที่สุด

2.4 ครั้วเรือนของท่านมีพื้นที่ทำกินทางการเกษตรหรือไม่

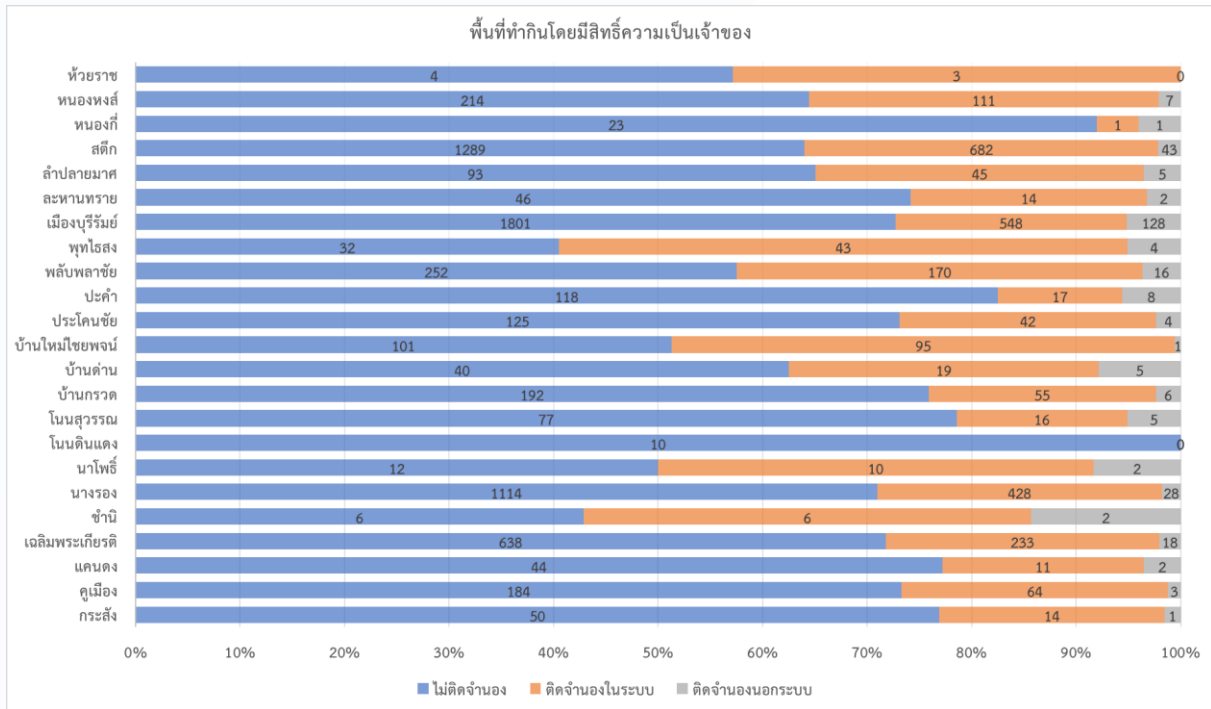

แสดงจำนวนพื้นที่ทำกินทางการเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์

จากภาพ พบว่า โดยส่วนใหญ่การมีพื้นที่ทำกินทางการเกษตรจะมีอัตราส่วนใกล้เคียงกันกับไม่มีที่ทำกินทางการเกษตร แต่จะมีบางอำเภอที่มีอัตราส่วนของการไม่มีที่ทำกินเยอะกว่ามีที่ทำกิน

2.5 มีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง โดยมีเอกสารสิทธิ์แสดงความเป็นเจ้าของ

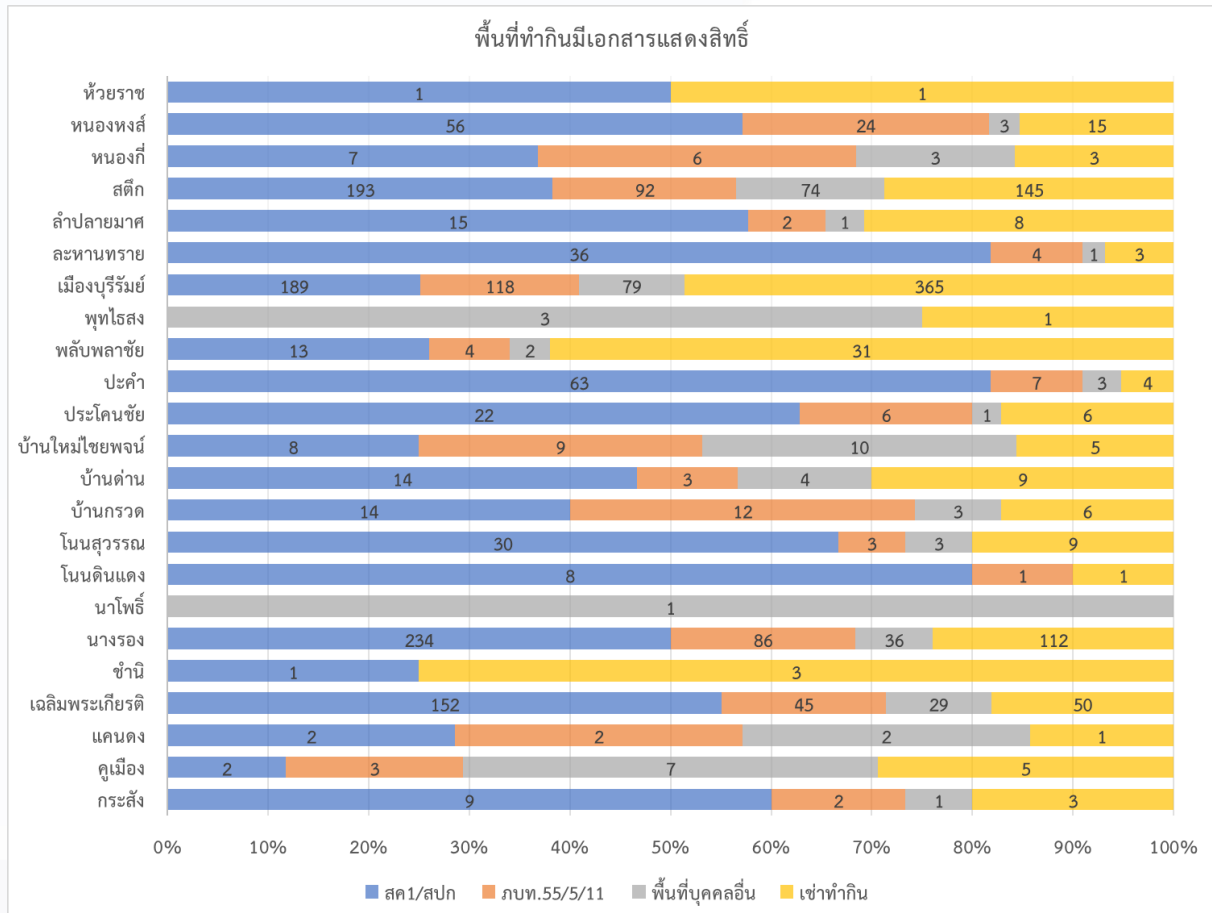

แสดงพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง โดยมีเอกสารสิทธิ์แสดงความเป็นเจ้าของ

จากภาพ พบว่า ส่วนใหญ่ทุกอำเภอมีพื้นที่ทำกินโดยไม่ติดจําเอง รองลงมา คือ ติดจําเอง (ในระบบ) และนอกระบบตามลำดับ

2.6 การมีพื้นที่ทำกินที่มีเอกสารแสดงสิทธิการครอบครอง (ส.ค.1, สปก) / ไม่มีเอกสารการเป็นเจ้าของ (ภบท. 5/6/11) / อาศัยพื้นที่ของบุคคลอื่น / เช่นที่ทำกิน

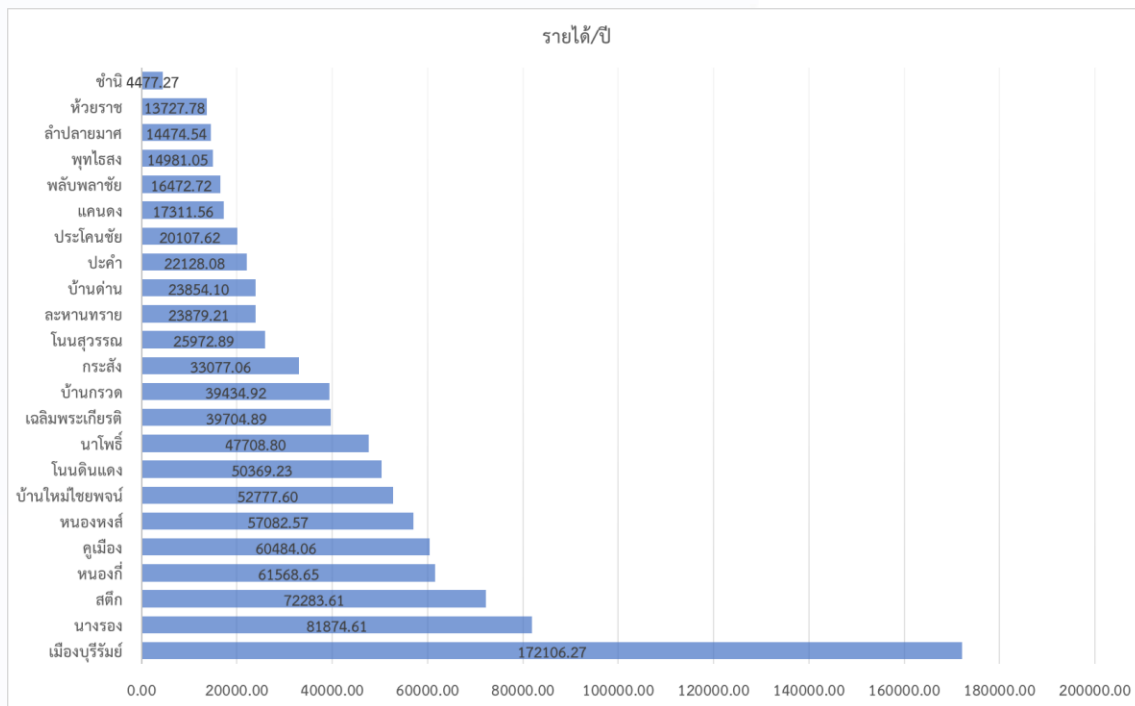
แสดงพื้นที่ทำกินที่มีเอกสารแสดงสิทธิการครอบครอง (ส.ค.1, สปก) / ไม่มีเอกสารการเป็นเจ้าของ (ภบท.5/6/11) / อาศัยพื้นที่ของบุคคลอื่น / เช่นที่ทำกิน

จากภาพ พบว่า อำเภอส่วนใหญ่ในจังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่ทำกินที่มีเอกสารแสดงสิทธิการครอบครอง (ส.ค.1, สปก) รองลงมา คือ เข้าที่ทำกิน ภบท.55/5/11 และใช้พื้นที่บุคคลอื่นเป็นส่วนน้อย

3. ทูทางเศรษฐกิจ

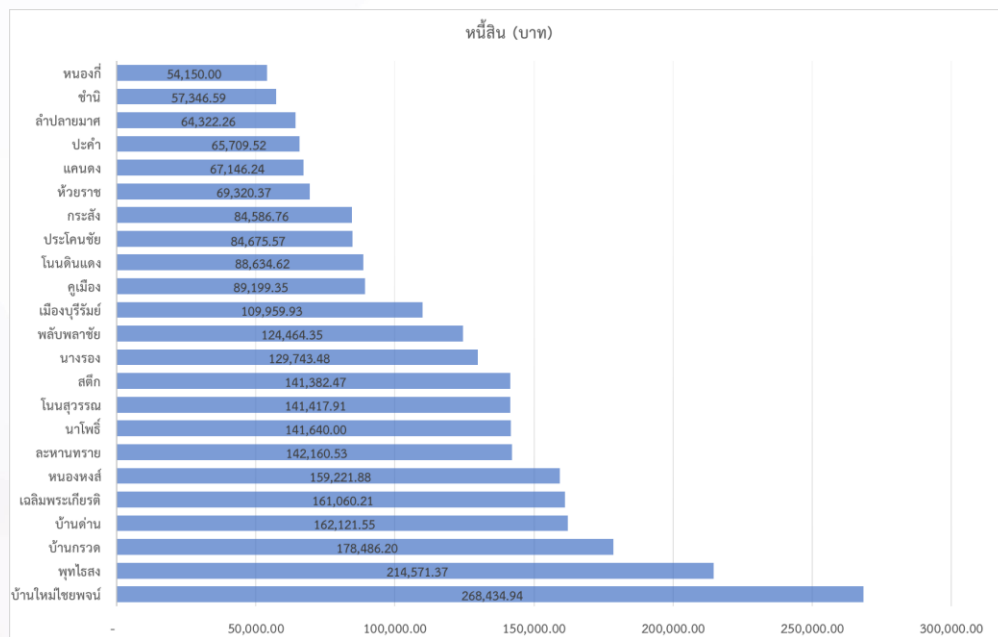
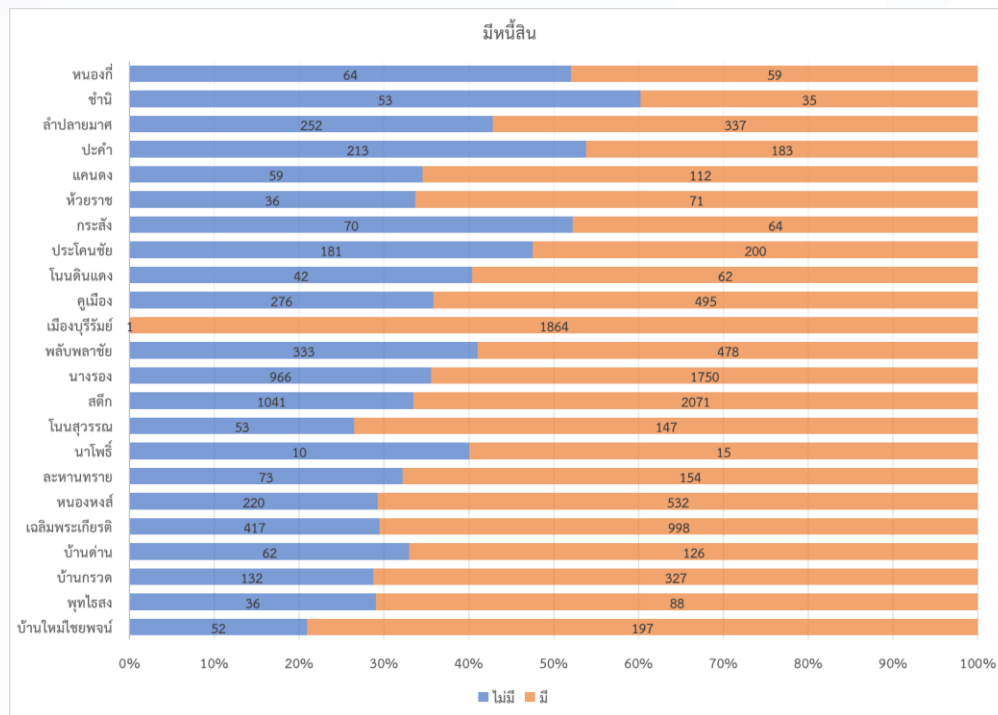
3.1 รายได้

แสดงรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปีจังหวัดบุรีรัมย์

จากภาพ พบว่า อำเภอที่มีรายได้มากที่สุด คือ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ รองลงมา คือ นางรอง สตึก หนองกี่ คูเมือง หนองหงส์ บ้านใหม่ไชยพจน์ โนนดินแดง นาโพธิ์ เฉลิมพระเกียรติ และน้อยที่สุดคืออำเภอชำนิ

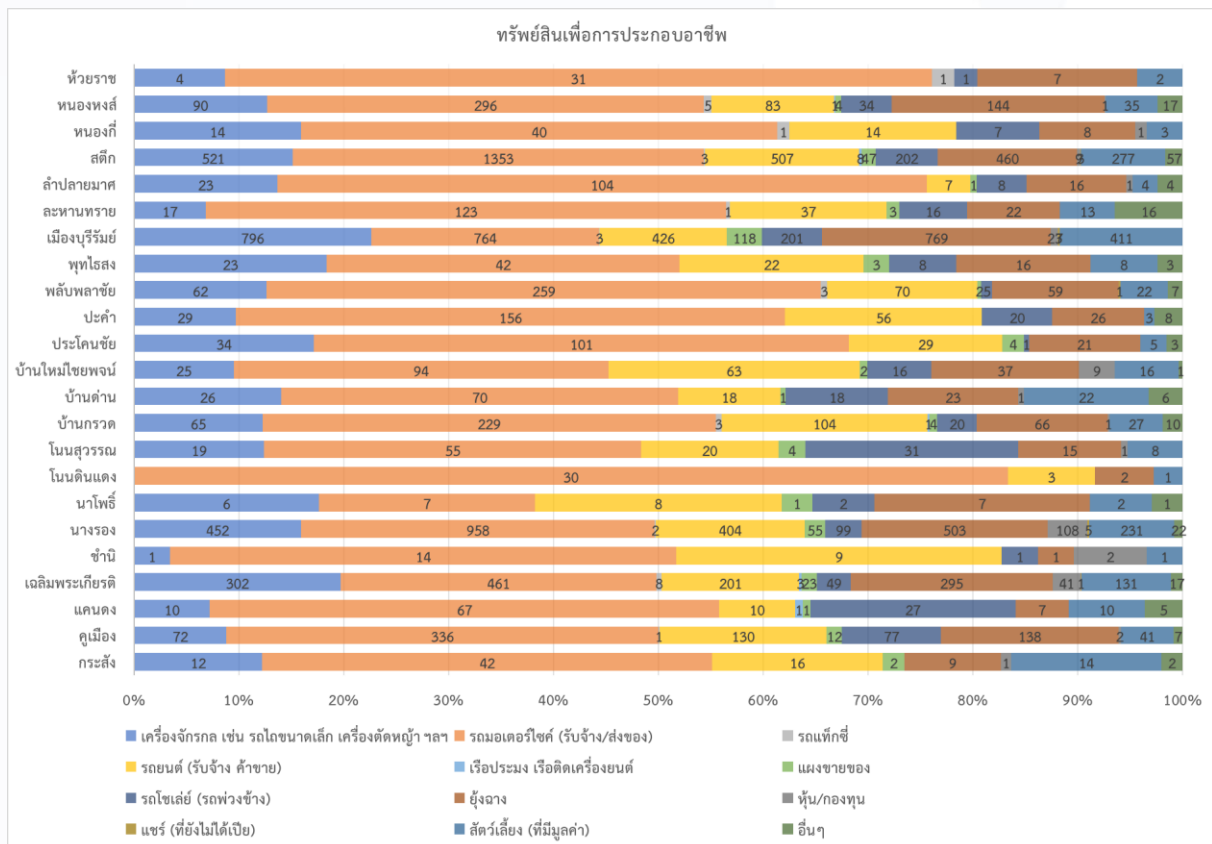
3.2 หนี้สิน

แสดงภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนจังหวัดบุรีรัมย์

จากภาพ พบว่า อำเภอที่มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเยอะที่สุด คือ อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ รองลงมา คือ พุทไธสง บ้านกรวด บ้านกรวด บ้านด่าน เฉลิมพระเกียรติ และน้อยที่สุดคือ หนองกี่

3.3 ทรัพย์สินเพื่อการประกอบอาชีพ

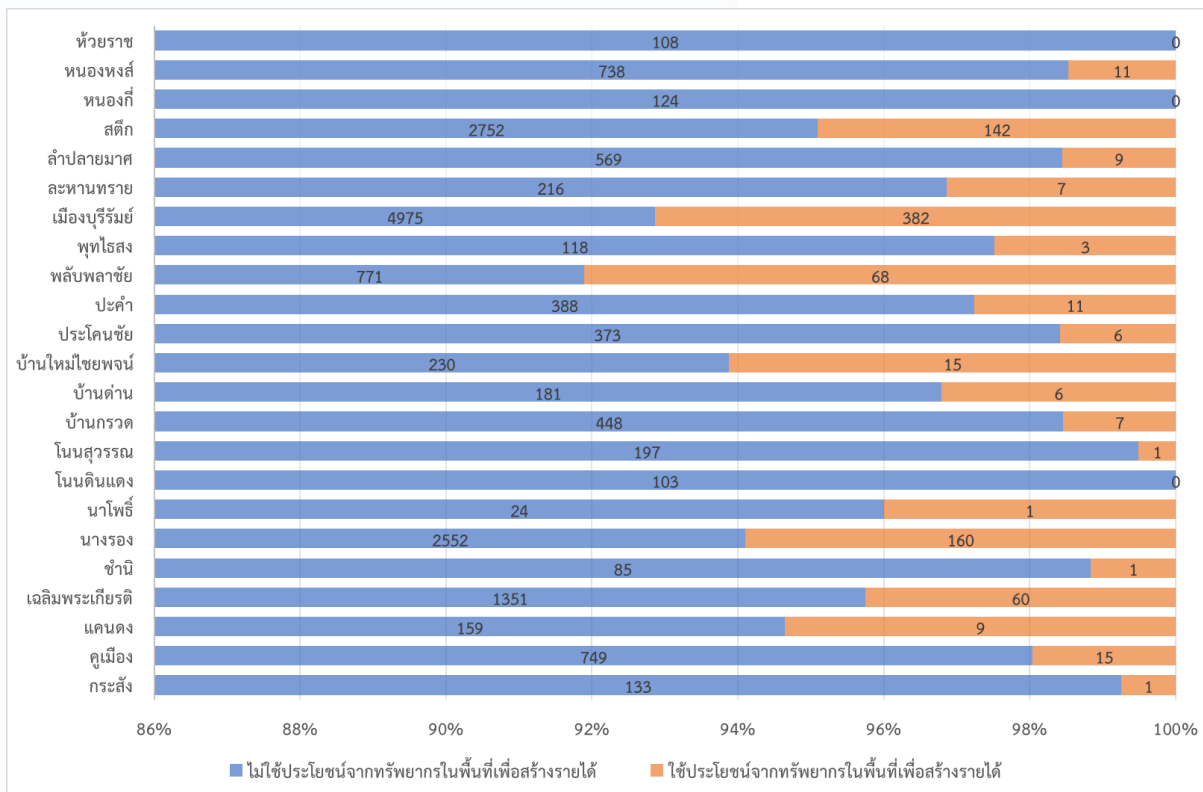
แสดงทรัพย์สินเพื่อการประกอบอาชีพจังหวัดบุรีรัมย์

จากภาพ พบว่า ทรัพย์สินเพื่อการประกอบอาชีพจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่ทุกอำเภอใช้รถยนต์ (รับจ้าง/ส่งของ) รองลงมา คือ รถจักรยานยนต์ เช่น รถโกขนาดเล็ก เครื่องตัดหญ้า ฯลฯ สัตว์เลี้ยง ตามลำดับ ส่วนทรัพย์สินเพื่อการประกอบอาชีพที่มีอัตราส่วนน้อย ได้แก่ แฝงขายของ แคร่ (ที่ยังไม่ได้แปรรูป) หุ่น/กองทุน

4. ทุนธรรมชาติ

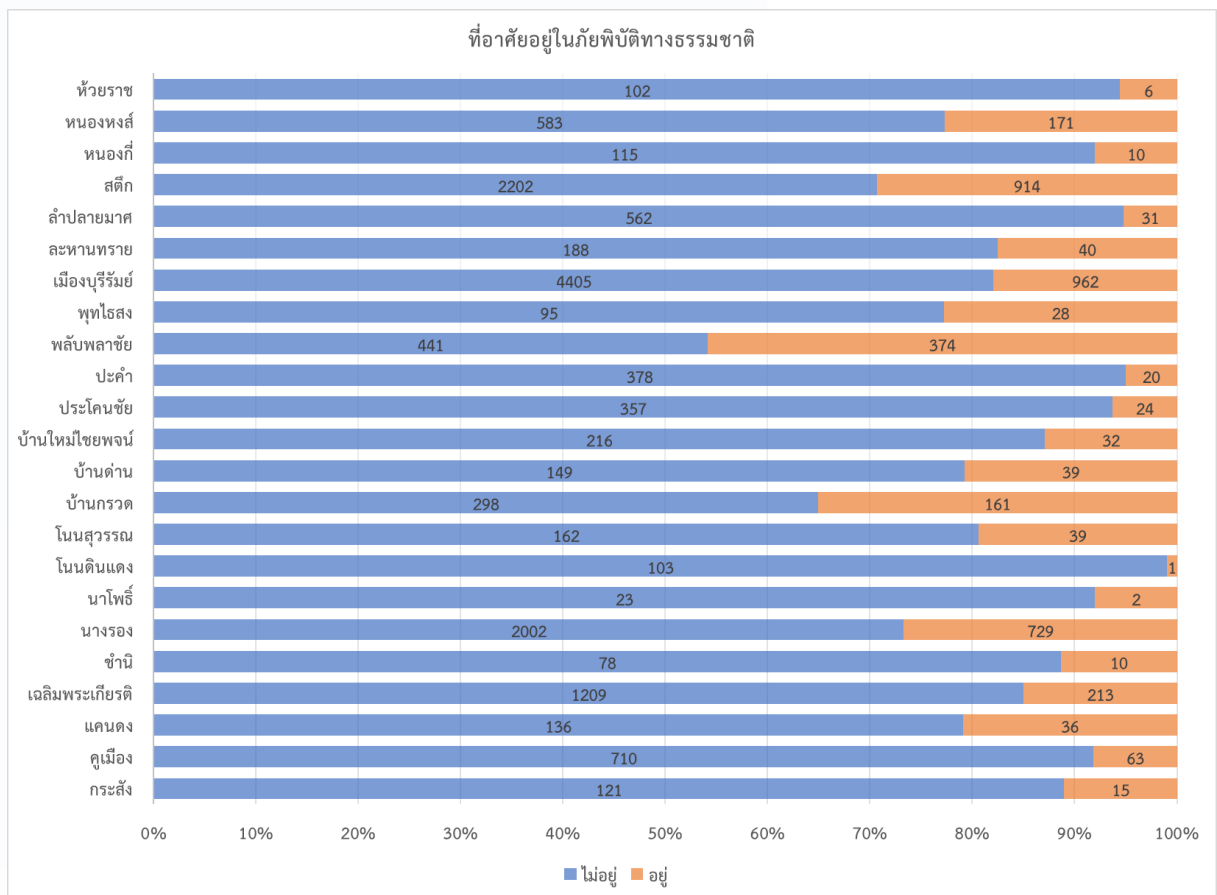
4.1 การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เพื่อสร้างรายได้

แสดงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เพื่อสร้างรายได้

จากภาพ พบว่า ส่วนใหญ่ทุกอำเภอมีอัตราส่วนไม่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่เพื่อสร้างรายได้

4.2 อาศัยอยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

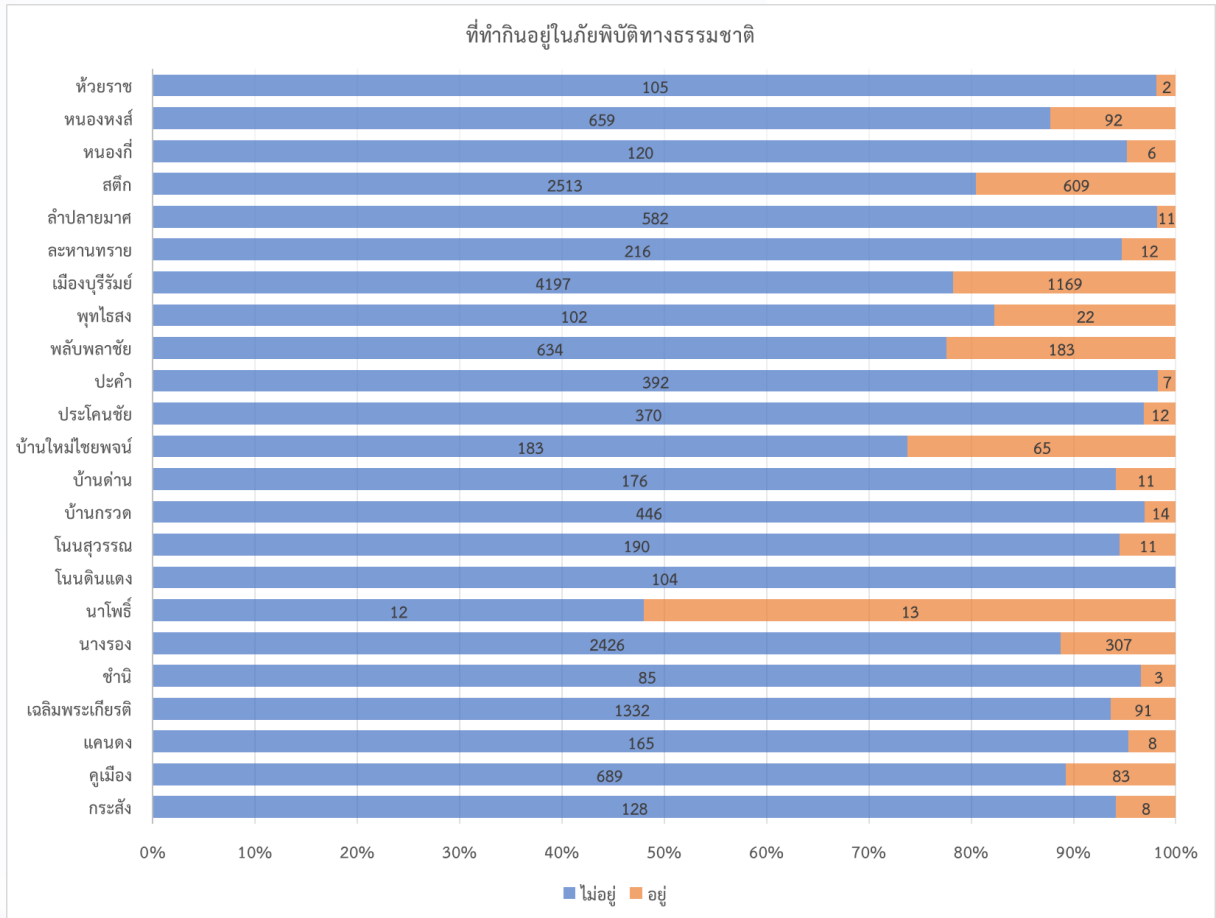

แสดงจำนวนครัวเรือนที่อาศัยในพื้นที่ภัยพิบัติ

จากภาพ พบว่า ที่อยู่อาศัยของจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่ไม่อยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติ

4.3 ที่ทำกิน อยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

แสดงที่ทำกินอยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติจังหวัดบุรีรัมย์

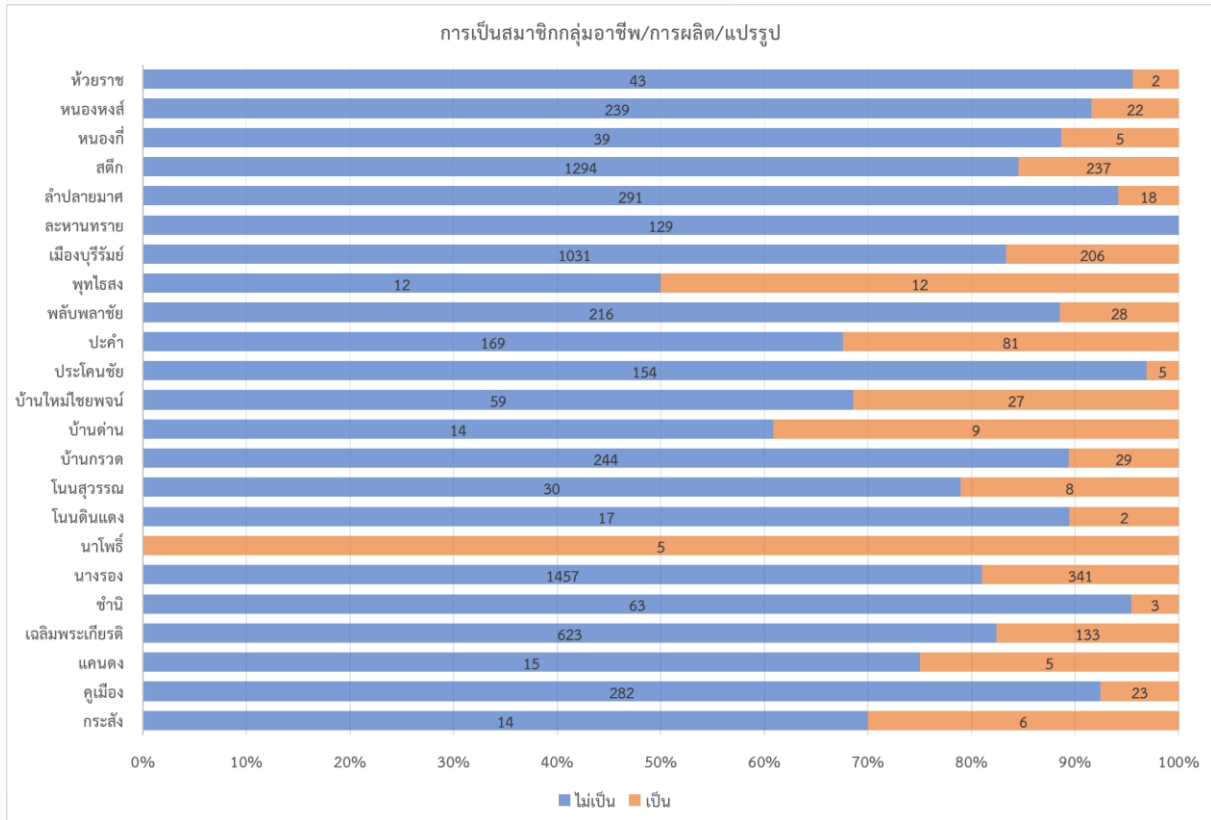
จากภาพพบว่า ที่ทำกินของจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่ไม่อยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติ แต่จะมี 1 อำเภอ คือ อำเภอนาโพธิ์ที่มีอัตราส่วนในการเกิดภัยพิบัติของที่ทำกินมากกว่า

5. ทูทางสังคม

5.1 กลุ่มอาชีพ/การผลิต/แปรรูป (การเป็นสมาชิก, การพึ่งพา, ปัญหาในการร่วมกิจกรรม)

5.1.1 การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ/การผลิต/แปรรูป

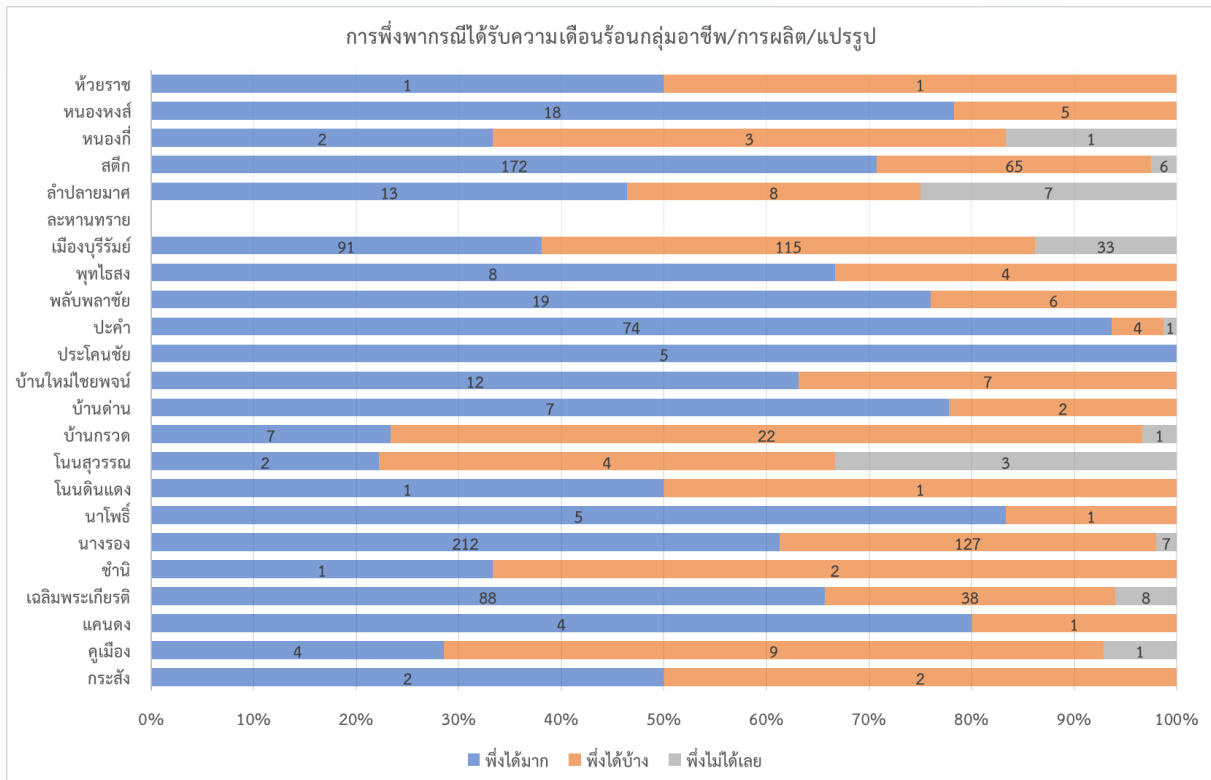

แสดงการเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ/ผลิต/แปรรูป

จากภาพ พบว่า อำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ/ผลิต/แปรรูป มีเพียง 1 อำเภอที่มีอัตราส่วนการเป็นสมาชิกสูง คือ นาโพธิ์

5.1.2 การพึ่งพาในกรณีที่ได้รับความเดือดร้อน (กลุ่มอาชีพ/การผลิต/แปรรูป)

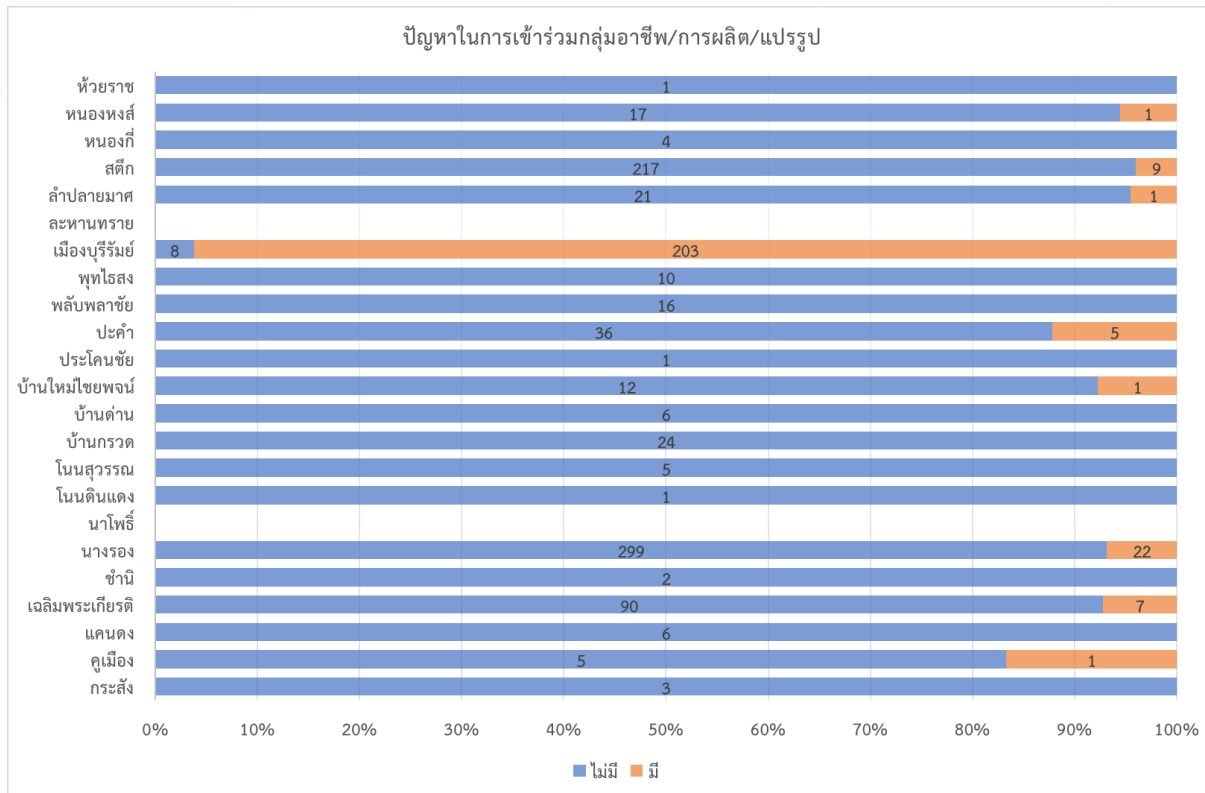

แสดงการพึ่งพาในกรณีได้รับความเดือดร้อนกลุ่มอาชีพ/ผลิต/แปรรูป

จากภาพ พบว่า กลุ่มอาชีพ/ผลิต/แปรรูปส่วนใหญ่พึ่งพาได้มากถึงปานกลางในกรณีที่สมาชิกได้รับความเดือดร้อน มีเพียงบางอำเภอที่ไม่พบการพึ่งพากลุ่ม แต่เป็นเพียงส่วนน้อย ได้แก่ หนองกี่ สตึก ลำปลายมาศ เมืองบุรีรัมย์ ปะคำ บ้านด่าน บ้านกรวด โนนสุวรรณ เฉลิมพระเกียรติ และคูเมือง

5.1.3 ปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่ม (กลุ่มอาชีพ/การผลิต/แปรรูป)

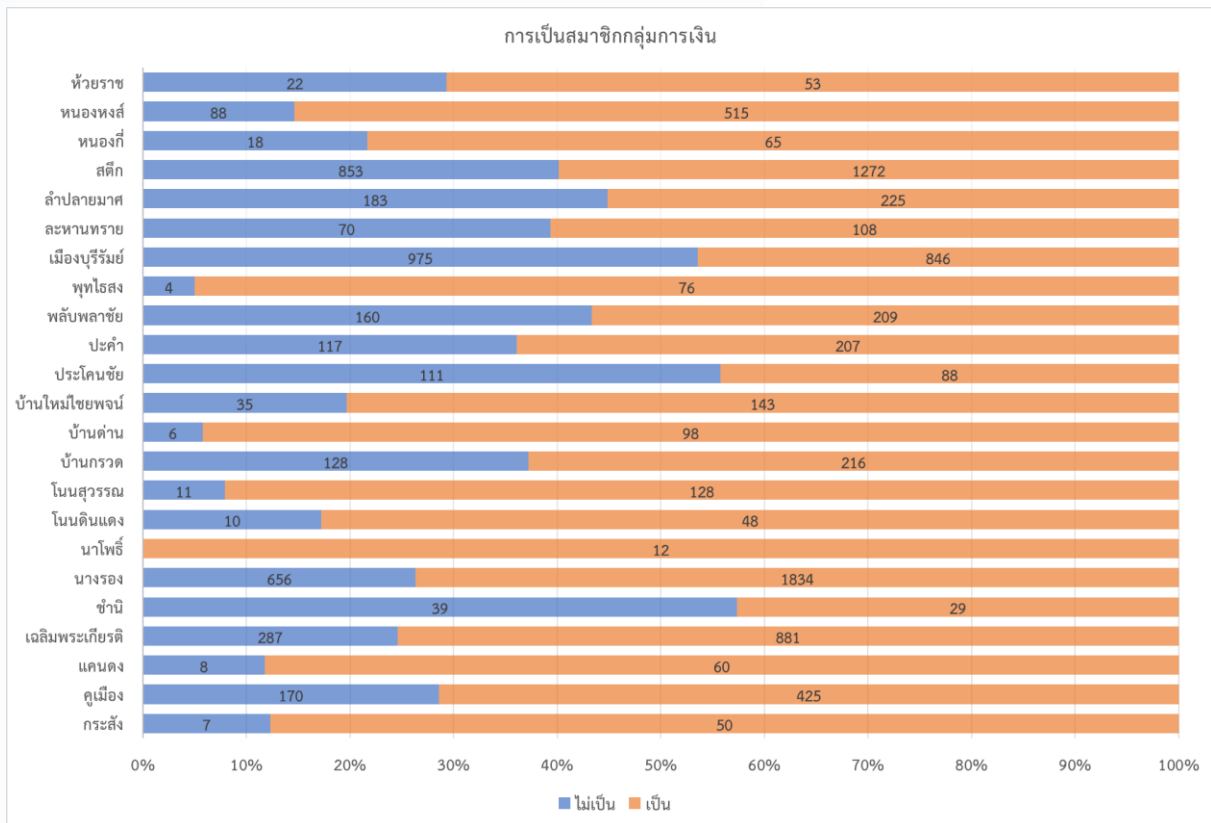
แสดงปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอาชีพ/ผลิต/แปรรูป

จากภาพ พบว่า กลุ่มกลุ่มอาชีพ/ผลิต/แปรรูป ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่ม มีเพียงอำเภอเมืองบุรีรัมย์ที่พบปัญหามากที่สุด

5.2 กลุ่มการเงิน

5.2.1 การเป็นสมาชิกกลุ่มการเงิน

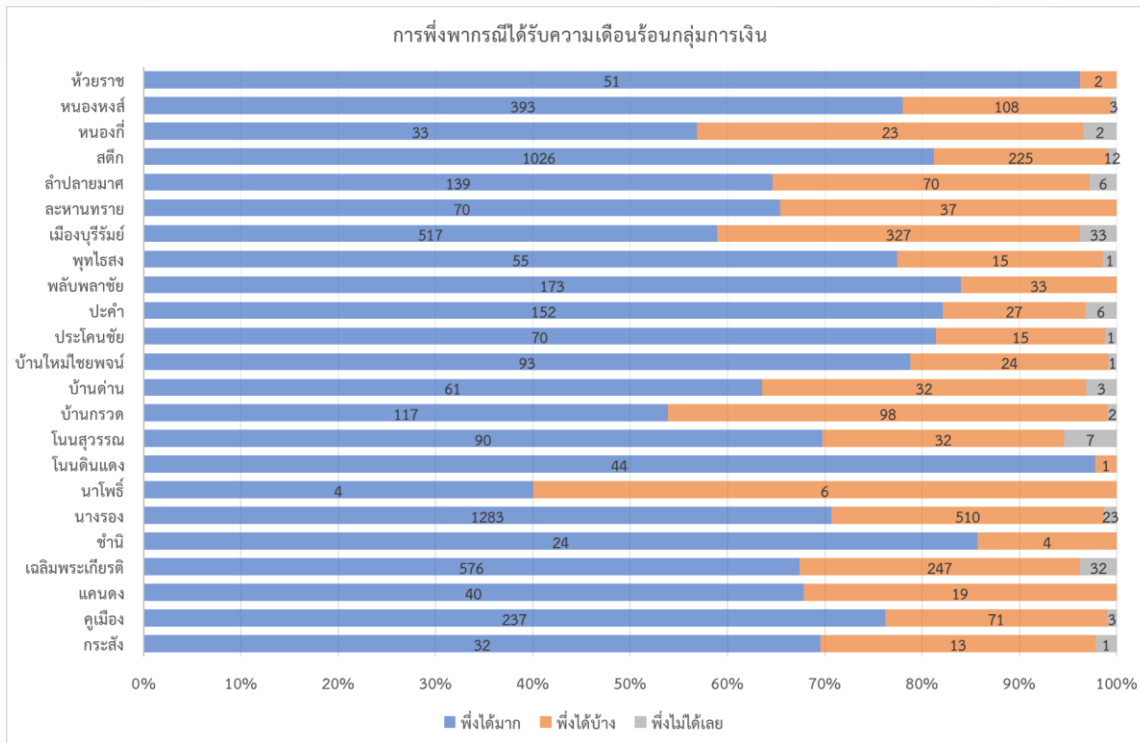

แสดงการเป็นสมาชิกกลุ่มด้านการเงิน

จากภาพ พบว่า อำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มด้านการเงิน มีเพียงอำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอชำนิและอำเภอประโคนชัย ที่มีสัดส่วนของการไม่เป็นสมาชิกที่มากกว่าการเป็นสมาชิก

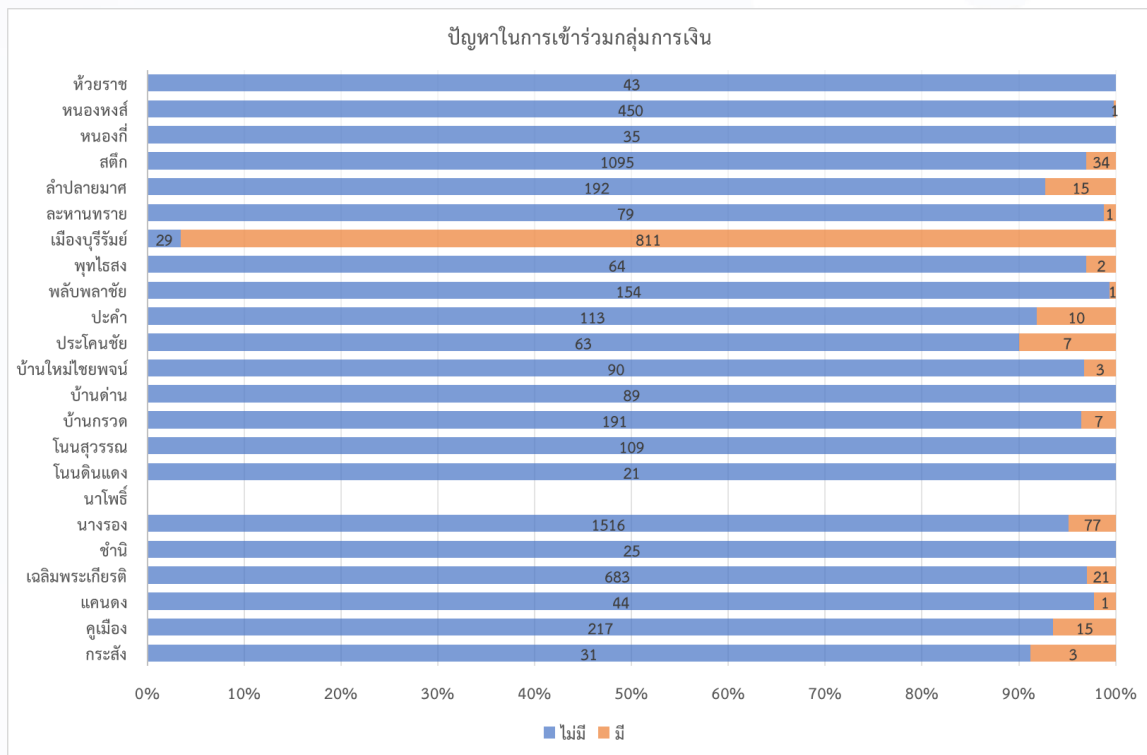
5.2.2 การพึ่งพาในกรณีที่ได้รับความสะดวกผ่อนร้อน (กลุ่มการเงิน)

แสดงการพึ่งพาในกรณีได้รับความเดือดร้อนกลุ่มด้านการเงิน

จากภาพพบว่า กลุ่มด้านการเงินส่วนใหญ่พึ่งพาในกรณีที่สมาชิกได้รับความเดือดร้อนได้มาก มีเพียงอำเภอนาโพธิ์มีอัตราส่วนการพึ่งได้บ้างเยอะที่สุด

5.2.3 ปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่ม (กลุ่มด้านการเงิน)

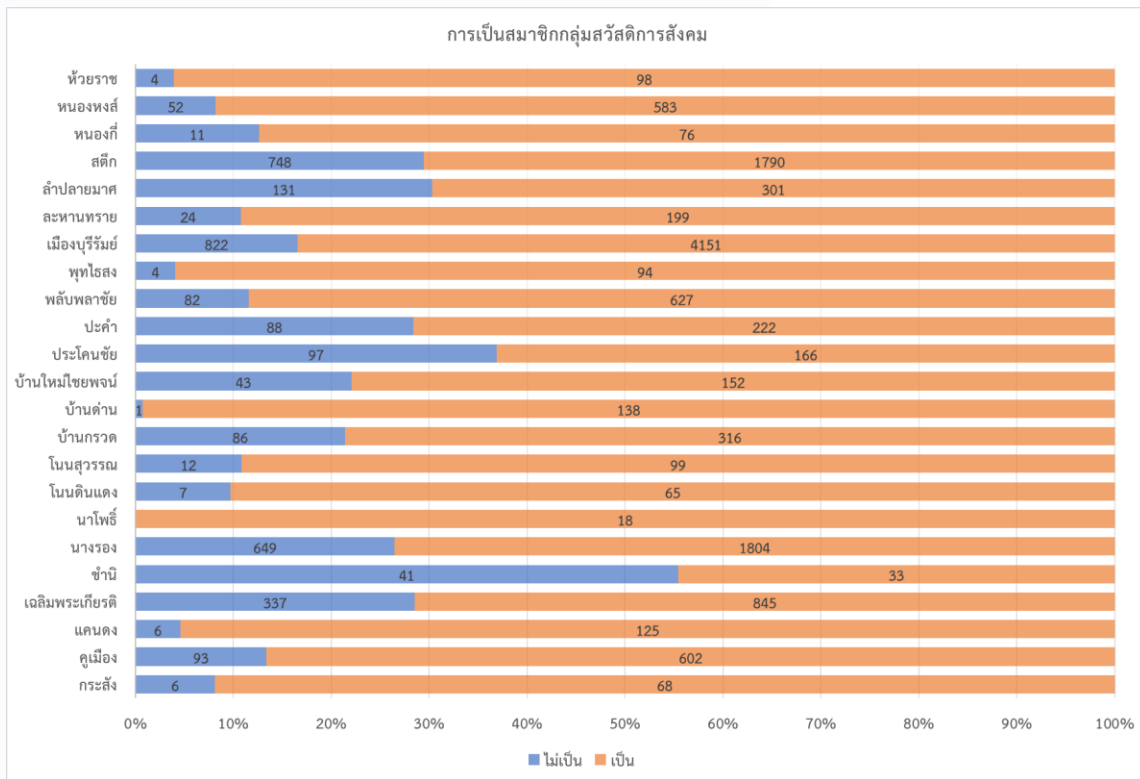
แสดงปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มด้านการเงิน

จากภาพ พบว่า กลุ่มด้านการเงินส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่ม คิดเป็นอัตราส่วนมากกว่ามีปัญหา

5.3 กลุ่มสวัสดิการสังคม

5.3.1 การเป็นสมาชิกกลุ่มสวัสดิการสังคม

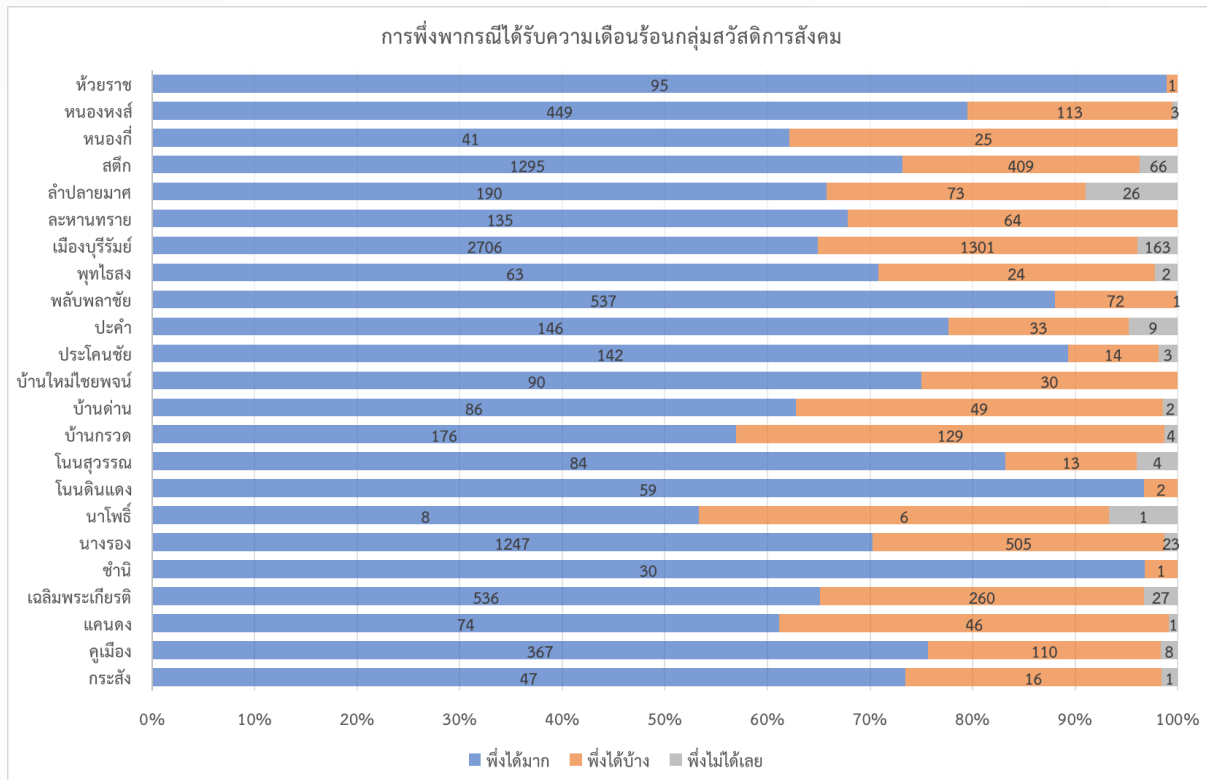

แสดงการเป็นสมาชิกกลุ่มด้านสวัสดิการสังคม

จากภาพ พบว่า อำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มด้านสวัสดิการสังคม มีเพียงอำเภอชำนิที่มีอัตราส่วนการไม่เป็นสมาชิกมากกว่า

5.3.2 การพึ่งพาในกรณีที่ได้รับความสะดวกร้อน (กลุ่มสวัสดิการสังคม)

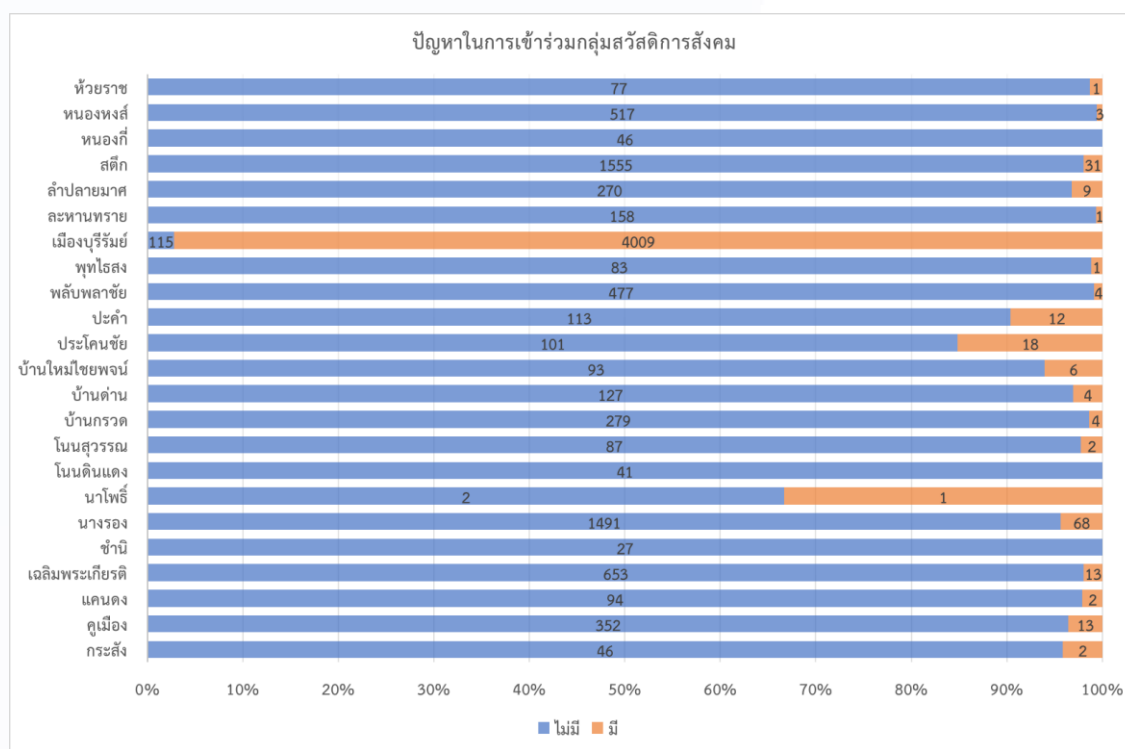

แสดงการพึ่งพาในกรณีได้รับความเดือดร้อนกลุ่มด้านสวัสดิการสังคม

จากภาพ พบว่า กลุ่มด้านสวัสดิการสังคมส่วนใหญ่พึ่งพาได้มาก มีเพียงส่วนน้อยที่พึ่งพาไม่ได้เลย

5.3.3 ปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่ม (กลุ่มสวัสดิการสังคม)

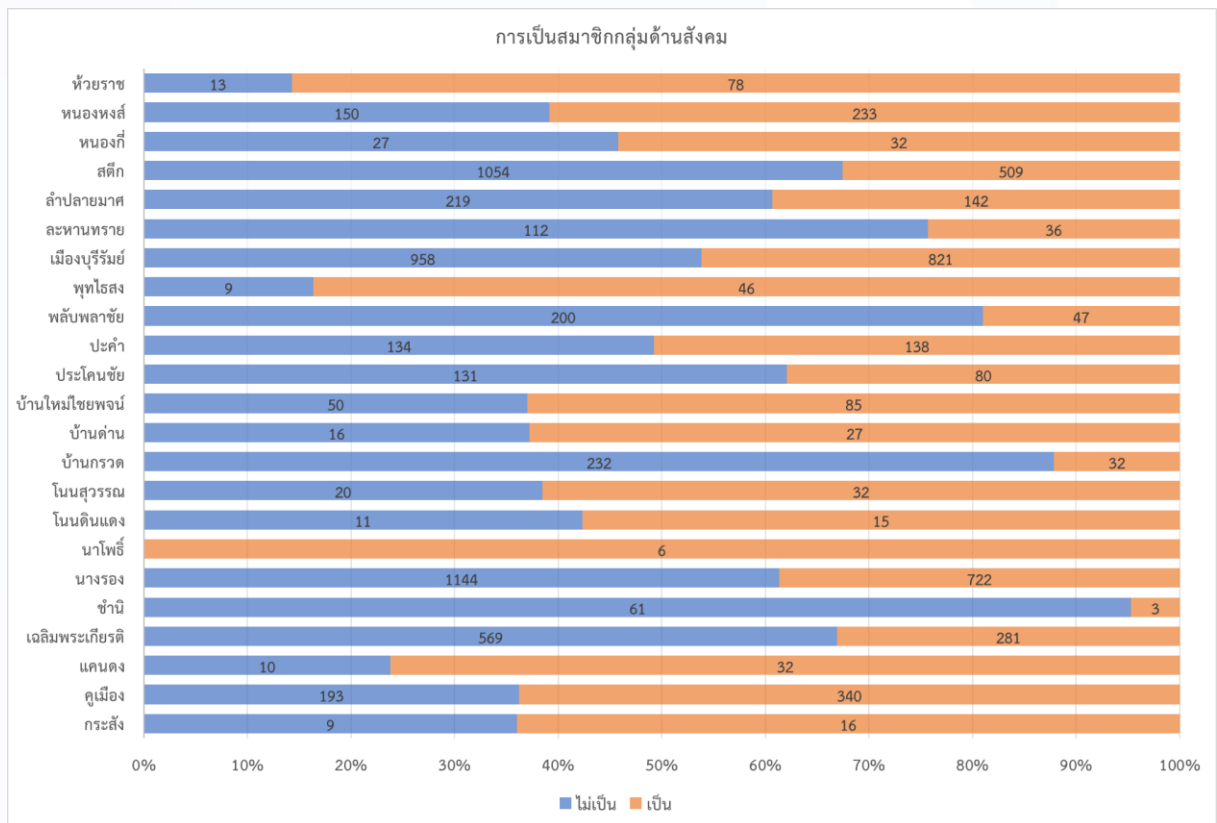
แสดงปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มด้านสวัสดิการสังคม

จากภาพ พบว่า กลุ่มด้านสวัสดิการสังคมส่วนใหญ่มีปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่มเพียงเล็กน้อย มีเพียงอำเภอเมืองบุรีรัมย์ ที่พบปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่มมากที่สุด

5.4 กลุ่มด้านสังคม

5.4.1 การเป็นสมาชิกกลุ่มด้านสังคม

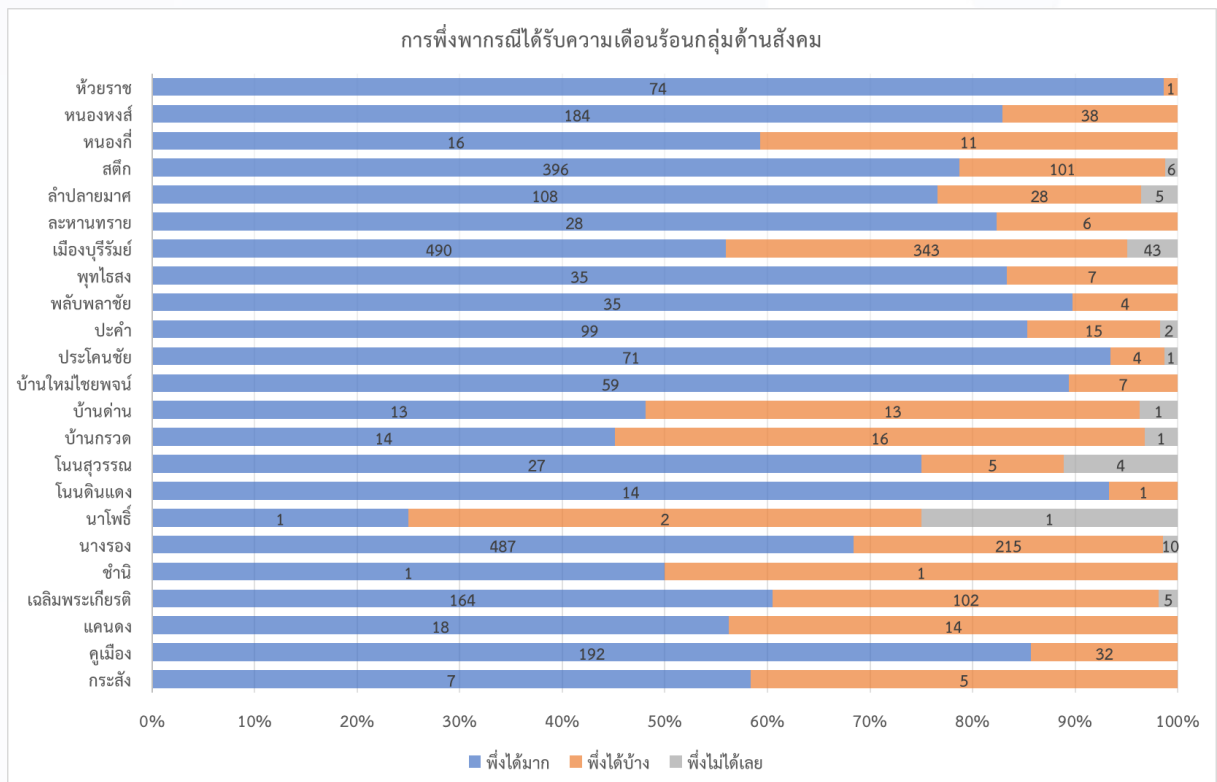

แสดงการเป็นสมาชิกกลุ่มด้านสังคม

จากภาพ พบว่า อำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์มีอัตราส่วนการเป็นสมาชิกใกล้เคียงกันในทุก ๆ อำเภอ แต่มีบางอำเภอที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มด้านสังคมเยอะกว่าเป็นสมาชิก ได้แก่ อำเภอชำนิ เฉลิมพระเกียรติ บ้านกรวด ประโคนชัย พลับพลาชัย ละหานทราย ลำปลายมาศ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ สตึก และนางรอง

5.4.2 การพึ่งพาในกรณีที่ได้รับความสะดวกร้อน (กลุ่มด้านสังคม)

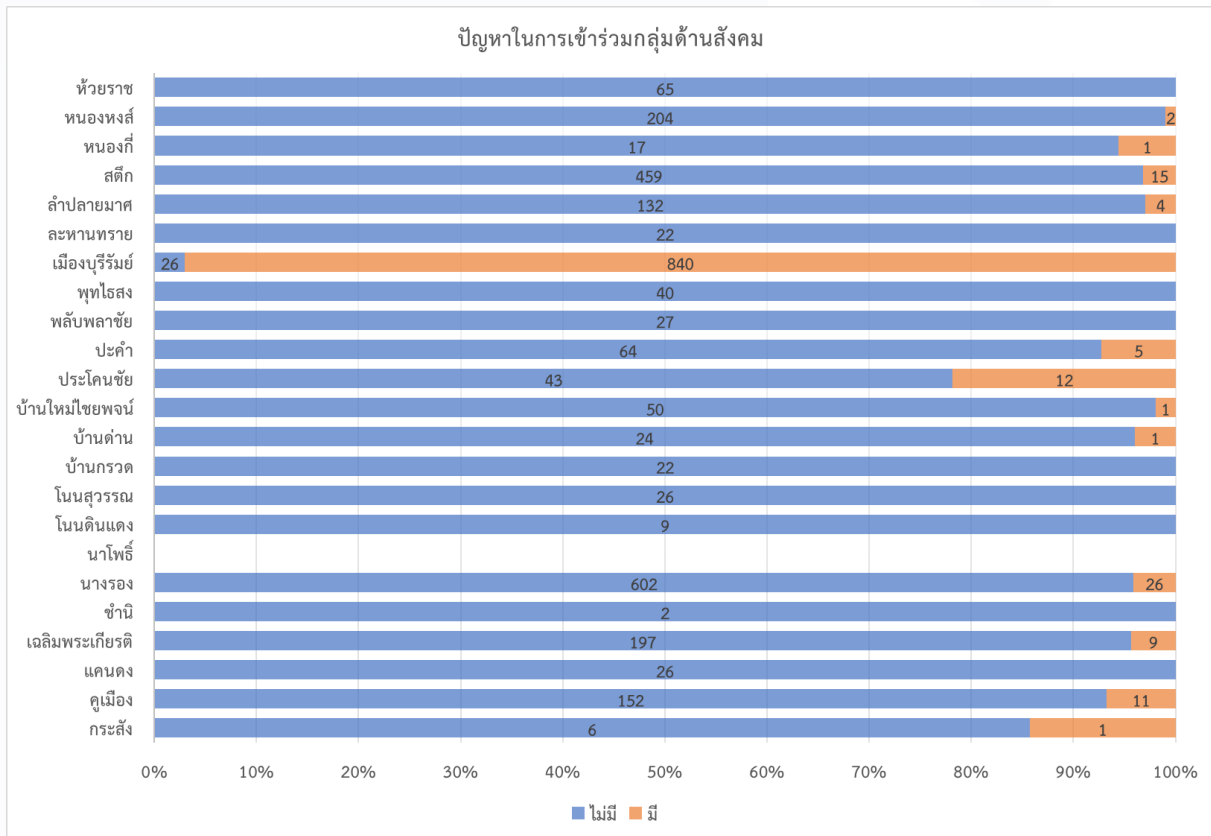

แสดงการพึ่งพาในกรณีได้รับความเดือดร้อนของกลุ่มด้านสังคม

จากภาพ พบว่า กลุ่มด้านสังคมส่วนใหญ่พึ่งพาในกรณีที่สมาชิกได้รับความเดือดร้อนได้มาก มีเพียงบางอำเภอพบว่าบางกลุ่มที่พึ่งพาได้บ้าง ได้แก่ บ้านด่าน บ้านกรวด นาโพธิ์ ส่วนพึ่งพาไม่ได้เลยมีเป็นส่วนน้อย

5.4.3 ปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่ม (กลุ่มด้านสังคม)

แสดงปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มด้านสังคม

จากภาพพบว่า กลุ่มด้านสังคมส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่ม มีเพียงบางอำเภอที่มีปัญหาเป็นส่วนน้อย ได้แก่ หนองหงส์ หนองกี่ ลำปลายมาศ ปะคำ ประโคนชัย บ้านใหม่ไชยพจน์ บ้านด่าน เฉลิมพระเกียรติ คูเมือง กระสัง และที่พบปัญหามากที่สุดมีเพียงอำเภอเมืองบุรีรัมย์

ระบบข้อมูลครัวเรือนยากจน

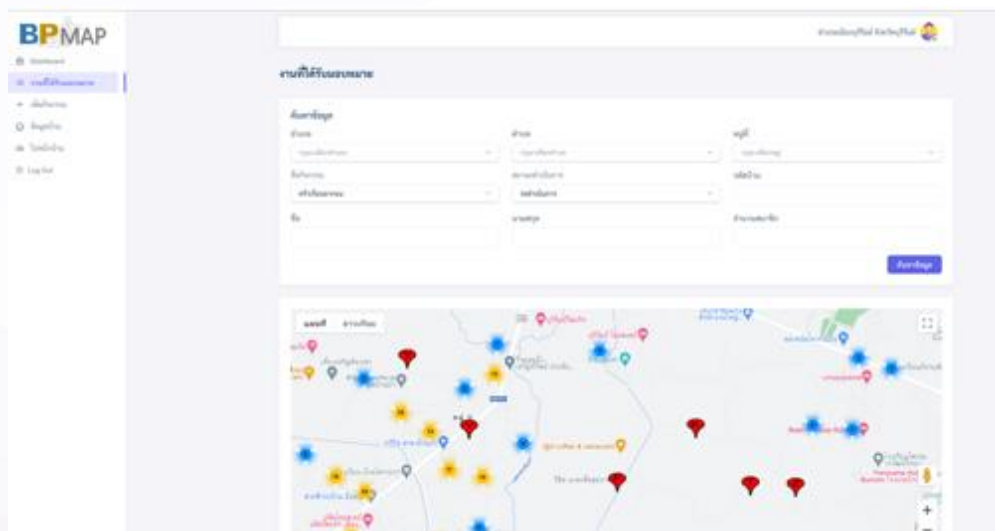
การดำเนินงานเพื่อส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนยากจน ไปยังหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความยากจน หรือ พัฒนาทุนครัวเรือนในมิติต่าง ๆ จากการจัดเวทีประชุม เพื่อพิจารณาข้อมูล และความต้องการข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน โดยศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดบุรีรัมย์ (ศจพ.จ.บุรีรัมย์) เป็นภาคีหลักในการดำเนินงานด้านแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดบุรีรัมย์

จากการดำเนินการของโครงการวิจัย ในการค้นหาสอบทานครัวเรือนยากจน จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่ ปี 2564 – 2566 พบว่า เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจะพบมีความหลากหลายเรื่องทุนดำรงชีพ และความจำเป็นในการรับการช่วยเหลือ แตกต่างกัน อีกทั้ง ยังมีหลายหน่วยงาน ทั้งรัฐ และเอกชน ที่สามารถยกระดับทุนดำรงชีพครัวเรือนเหล่านี้ ให้ดีขึ้น หรือพ้นจากความยากจนได้

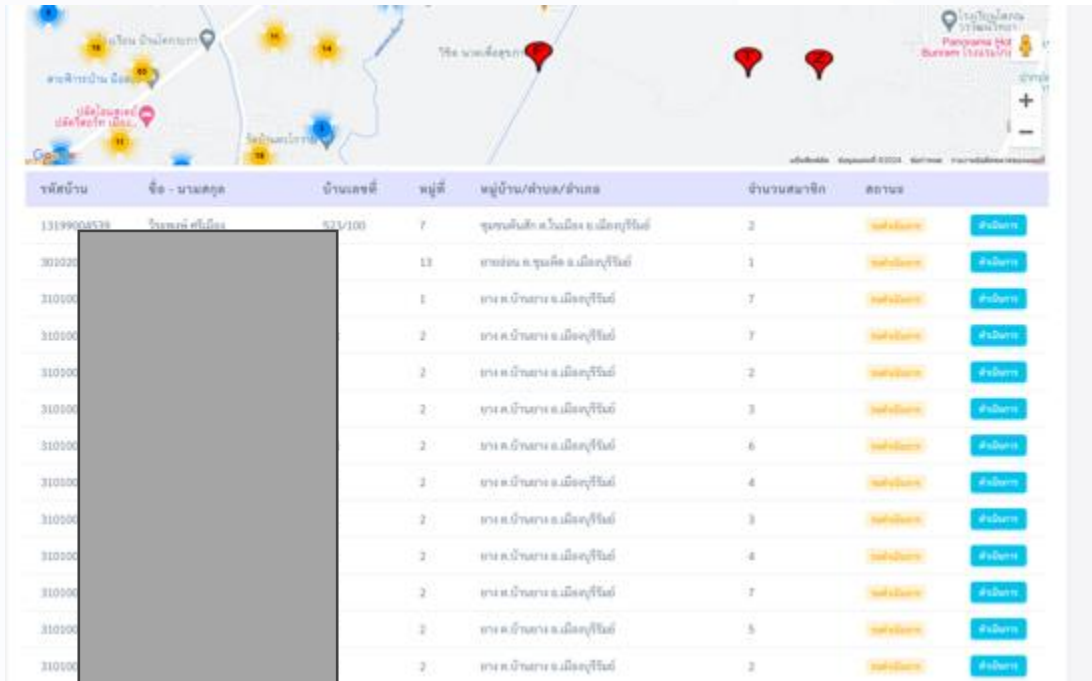
ระบบฐานข้อมูล จึงมีความจำเป็นต่อการจัดการข้อมูลครัวเรือนเป้าหมาย และ การเพิ่ม จัดเก็บ วิเคราะห์ ส่งต่อ และตรวจสอบย้อนกลับการช่วยเหลือ จึงได้พัฒนา ระบบฐานข้อมูลส่งต่อความช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โดยใช้ชื่อระบบ “BPMAP” หรือ BURIRAM POVERTY MAP ขึ้น (สามารถเข้าดูหน้าเว็บไซต์ของระบบ ได้ที่ <https://bpmapsystem.com>)

ข้อมูลสรุปการส่งต่อความช่วยเหลือ การช่วยเหลือ และผลการช่วยเหลือแต่ละพื้นที่ภาพ

ข้อมูลครัวเรือนยากจนรูปแบบแผนที่ในระบบ BP MAP

The screenshot displays the BMAP system interface. At the top, a map of Bangkok shows various bus routes and stops. Below the map is a table with the following columns: รหัสบ้าน (House Code), ชื่อ - นามสกุล (Name - Surname), บ้านเลขที่ (House Number), หมู่ที่ (Village), หมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ (Village/Town/Ampur), จำนวนสมาชิก (Number of Members), and สถานะ (Status). The table lists 15 households, all of which are marked as 'ไม่พบข้อมูล' (No data found) and have a 'ดำเนินการ' (Take action) button next to them. A large grey rectangle obscures the 'ชื่อ - นามสกุล' column for all entries.

รหัสบ้าน	ชื่อ - นามสกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	หมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ	จำนวนสมาชิก	สถานะ
13199008538	[REDACTED]	523/100	7	ชุมชนคันฉั่ง ส.วันเมือง อ.เมืองสุรินทร์	2	ไม่พบข้อมูล ดำเนินการ
301020	[REDACTED]		13	เขาตอสน ต.ชุมพล อ.เมืองสุรินทร์	1	ไม่พบข้อมูล ดำเนินการ
310100	[REDACTED]		1	เขาต.บ้านยาง อ.เมืองสุรินทร์	7	ไม่พบข้อมูล ดำเนินการ
310100	[REDACTED]		2	เขาต.บ้านยาง อ.เมืองสุรินทร์	7	ไม่พบข้อมูล ดำเนินการ
310100	[REDACTED]		2	เขาต.บ้านยาง อ.เมืองสุรินทร์	2	ไม่พบข้อมูล ดำเนินการ
310100	[REDACTED]		2	เขาต.บ้านยาง อ.เมืองสุรินทร์	3	ไม่พบข้อมูล ดำเนินการ
310100	[REDACTED]		2	เขาต.บ้านยาง อ.เมืองสุรินทร์	6	ไม่พบข้อมูล ดำเนินการ
310300	[REDACTED]		2	เขาต.บ้านยาง อ.เมืองสุรินทร์	4	ไม่พบข้อมูล ดำเนินการ
310100	[REDACTED]		2	เขาต.บ้านยาง อ.เมืองสุรินทร์	3	ไม่พบข้อมูล ดำเนินการ
310100	[REDACTED]		2	เขาต.บ้านยาง อ.เมืองสุรินทร์	4	ไม่พบข้อมูล ดำเนินการ
310100	[REDACTED]		2	เขาต.บ้านยาง อ.เมืองสุรินทร์	7	ไม่พบข้อมูล ดำเนินการ
310100	[REDACTED]		2	เขาต.บ้านยาง อ.เมืองสุรินทร์	5	ไม่พบข้อมูล ดำเนินการ
310100	[REDACTED]		2	เขาต.บ้านยาง อ.เมืองสุรินทร์	2	ไม่พบข้อมูล ดำเนินการ

ข้อมูลครัวเรือนยากจนในระบบ BMAP

งานที่ได้รับมอบหมาย / รหัสบ้าน

ข้อมูลบ้าน

รหัสบ้าน :

บ้านเลขที่ :

หมู่ที่ : 10

หมู่บ้าน :

ตำบล : โนนเมือง อำเภอ : เมืองบุรีรัมย์

ชื่อเจ้าบ้าน :

จำนวนสมาชิก : 4

ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 มิติ

ทุนมนุษย์

2.6625

ทุนกายภาพ

2.542

ทุนเศรษฐกิจ

2.05

ทุนธรรมชาติ

1.85

ทุนทางสังคม

1

การส่งต่อ

USER	ทุนมนุษย์	ทุนกายภาพ	ทุนเศรษฐกิจ	ทุนธรรมชาติ	ทุนทางสังคม
สำนักงานพัฒนาสังคมและการเฝ้าระวังของมูลนิธิไทยโริรัมย์	✓				
อำเภอเมืองบุรีรัมย์	✓	✓	✓	✓	✓

แสดงข้อมูลรายละเอียดครัวเรือนยากจน และการช่วยเหลือยกระดับในระบบ BMAP

จากการดำเนินงาน ส่งต่อความช่วยเหลือด้วยระบบกลไกจังหวัดบุรีรัมย์ ผ่านระบบสารสนเทศ BMAP พบว่า มีการส่งต่อไปหน่วยงานทั้งระดับ จังหวัด และระดับพื้นที่ ดังตารางที่ 4.1

ตารางการส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนจังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับ	หน่วยงานรับการส่งต่อ	จำนวน	หน่วย	หมายเหตุ
1	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	11,244	ครัวเรือน	ดำเนินโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
2	ขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์	1,779	ครัวเรือน	ครัวเรือนบ้านทรุดโทรม อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอนางรอง อำเภอสตึก
3	อำเภอนางรอง	446	ครัวเรือน	ครัวเรือนยากจนเพิ่มเติม (Add On)
4	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดบุรีรัมย์	17,384	ครัวเรือน	ข้อมูลจำนวนเด็กในครัวเรือนและสภาพบ้าน ทั้งจังหวัด
5	ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดบุรีรัมย์	17,384	ครัวเรือน	สภาพบ้าน ที่ดินทำกิน และหนี้สินครัวเรือน ทั้งจังหวัด

6	สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน	17,384	ครัวเรือน	ข้อมูลการว่างงาน ทักษะ อาชีพ ทั้งจังหวัด
7	สำนักงานเหล่ากาชาดจังหวัดบุรีรัมย์	17,384	ครัวเรือน	ข้อมูลรายได้ สภาพบ้าน และการประสมภัยพิบัติ ทั้งจังหวัด
8	สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์	17,384	ครัวเรือน	รายได้ หนี้สิน และสภาพบ้าน ทั้งจังหวัด
9	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์	17,384	ครัวเรือน	ข้อมูลเด็กวัยเรียน 7 -15 ปี สถานภาพการเรียน ปัญหาการเรียน ทั้งจังหวัด
10	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	17,384	ครัวเรือน	ข้อมูล เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้พิการ สภาพบ้าน ความเป็นเจ้าของบ้าน ที่ดินสร้างบ้าน ทั้งจังหวัด
11	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์	17,384	ครัวเรือน	ข้อมูล เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ สวัสดิการ และสภาพบ้าน ทั้งจังหวัด

การส่งต่อความช่วยเหลือ การติดตาม การรายงานการช่วยเหลือครัวเรือนยากจน ผ่านระบบ BPMPAP โดยการจัดอบรมการใช้งานระบบ BPMPAP ให้กับ นวัตกรรม ระดับจังหวัด อำเภอ และหน่วยงานร่วมใช้ข้อมูล รวมถึงการสร้างเครือข่ายหน่วยงานและองค์กรที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อการพัฒนาการชี้เป้าการนำเข้า และการส่งต่อความเหลื่อมล้ำอย่างแม่นยำต่อไป

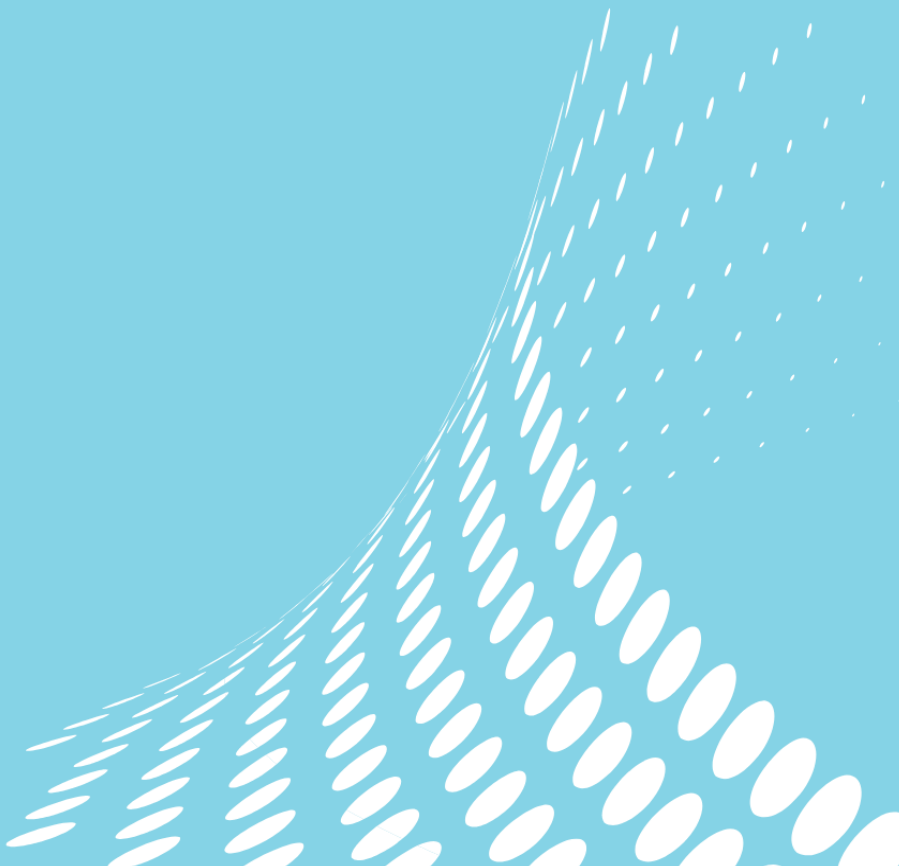

การอบรมการใช้งานระบบ BPMPAP

ส่วนที่ 2

นวัตกรรมการพัฒนาอาชีพ
เกษตรแปลงรวมก้าวหน้า

โครงการวิจัยนวัตกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพเกษตรแปลงรวมแก่จันจังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะโดยใช้นวัตกรรมพัฒนาอาชีพระบบเกษตรแปลงรวม สร้างเครือข่ายบริหารจัดการผลผลิตสู่มาตรฐานอาหารปลอดภัยส่งต่อผู้บริโภค และขยายโมเดลแก่จันในระดับพื้นที่ที่เหมาะสมกับบริบทของครัวเรือนคนจน สู่แผนพัฒนาตำบลและนโยบายสาธารณะของจังหวัดเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของจังหวัดบุรีรัมย์

ข้อมูลการค้นหาค้นหาและนำเข้าสู่ระบบ PPP Connect ของปี 2565 พบว่า อำเภอที่มีจำนวนครัวเรือนยากจน มากที่สุดคืออำเภอเมืองบุรีรัมย์ คือ อำเภอสตึก มีครัวเรือนคนจน 3,134 ครัวเรือน และอำเภอนางรองมีครัวเรือนคนจน 2,738 ครัวเรือน เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาคความยากจนที่เหมาะสมกับบริบทและศักยภาพของจังหวัดบุรีรัมย์ คณะผู้วิจัยจึงได้ขยายพื้นที่การแก้ปัญหาคความยากจนด้วยโมเดลเกษตรแปลงรวม (สร้างสุข) ในพื้นที่ อำเภอนางรองและอำเภอสตึก อีก 10 พื้นที่ ซึ่งคาดว่าจะส่งผลให้ครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายสามารถยกระดับทุน 5 ด้าน และมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

โครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่มีการบูรณาการระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม จัดเวทีระดมสมอง การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ร่วมกับการใช้เครื่องมือแบบสอบถาม ความต้องการ แบบสำรวจ ความมุ่งหวังที่สำคัญคือการต่อยอดขยายผลการใช้นวัตกรรมการพัฒนาเกษตรแปลงรวม 10 ขั้นตอน มีการบูรณาการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น ท้องที่ ครัวเรือนคนจน และหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม ที่มีนวัตกรรมต่างๆ เข้ามาสนับสนุน มีกลยุทธ์การทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่กระบวนการ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้การขับเคลื่อนได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาครัวเรือนได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของครัวเรือนคนจน โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะต้นน้ำ เป็นการสร้างความเข้าใจร่วมต่อภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนาขับเคลื่อนนวัตกรรมการพัฒนาอาชีพเกษตรแปลงรวมแก่จัน พบว่านายอำเภอทั้ง 2 อำเภอ มีการยอมรับข้อมูลและสนับสนุนใช้ข้อมูล เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมภายใต้ภาระงานของแต่ละหน่วยงาน และสนับสนุนให้การแก้ไขปัญหาคความยากจนโดยใช้นวัตกรรมการพัฒนาอาชีพเกษตรแปลงรวม เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานในพื้นที่ ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถเข้าถึงหน่วยงานฝ่ายปกครองระดับท้องถิ่น ทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่สามารถทำงานได้สะดวกรวดเร็วขึ้น การยกระดับคุณภาพของครัวเรือนยากจน จำเป็นต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญหลายศาสตร์เข้ามาร่วมพัฒนา เนื่องจากการทำงานกับกลุ่มคนจนที่มีข้อจำกัด จึงต้องใช้ความรู้และทักษะศาสตร์ทางด้านการพัฒนาหลายศาสตร์ และพบว่าการปฏิบัติงานในพื้นที่ ที่มีความอ่อนไหวจำเป็นต้องใช้คนใน เป็นผู้ประสานงาน และเป็นผู้นำปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ เนื่องจากการพัฒนาพื้นที่ต้องดำเนินงานและแก้ไขปัญหาไปพร้อม ๆ กันตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาดังนั้นการบูรณาการศาสตร์การทำงานวิจัยเชิงพื้นที่จึงเป็นสิ่งสำคัญ คณะผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการประชาคม ขอใช้พื้นที่สาธารณะในชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมเกษตรแปลงรวม และรับสมัครครัวเรือนยากจนที่มีความต้องการพัฒนาตนเองเข้าร่วมโครงการ พบว่า ได้พื้นที่สาธารณะจาก 10 หมู่บ้าน ของอำเภอนางรอง 5 พื้นที่ ได้แก่ 1)บ้านโคกมะค่า ตำบลชุมแสง 2)บ้านโคกปอแดงตำบลหนองไทร 3)บ้านดอนหวาย 4)บ้านทุ่งมน ตำบลสะเดา 5)บ้านโคกสะอาด ตำบลถนนหัก และอำเภอสตึก 5 พื้นที่ ได้แก่ 1)บ้านยางงาม ตำบลทุ่งมนต์ 2)บ้านตามา สุขวัฒนา สุขสำราญ ตำบลชุมแสง 3)กลุ่ม

ตำบลเมืองแก 4)บ้านหนองบัว ตำบลหนองใหญ่ และบ้านปลัดมูม ตำบลสนามชัย เพื่อดำเนินกิจกรรมเกษตรแปลงรวม จำนวน 20 ไร่ และมีครัวเรือนคนจนเป้าหมายจาก 10 พื้นที่สมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 282 ครัวเรือน เพื่อเข้าสู่กระบวนการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยโมเดลเกษตรแปลงรวม

ระยะกลางน้ำ เป็นกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ ทุนทางสังคม และทุนทางกายภาพ ครัวเรือนคนจน 282 ครัวเรือนผ่านกระบวนการสร้างแรงบันดาลใจ ปรับเปลี่ยนแนวคิดโดยกิจกรรมการศึกษาดูงานพื้นที่ที่มีความสำเร็จด้านการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะ การทำเกษตรแปลงรวม การบริหารทรัพยากรโดยใช้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยวิทยากรเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน พบว่าครัวเรือนคนจน มีความหวัง มีความกระตือรือร้น ที่อยากพัฒนา อยากทำกิจกรรมร่วมกัน อีกทั้งผู้นำก็สนับสนุนเพราะเห็นประโยชน์ที่จะเกิดกับประชาชนของตนเอง การออกแบบและวางระบบแปลงรวมแก้จนแบบมีส่วนร่วม โดยมีภาคีเครือข่าย ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคมและภาคเอกชน ร่วมกับ ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการกลุ่มเกษตรแปลงรวมร่วมวางแผนปฏิบัติการพัฒนาตามบริบทและศักยภาพความเหมาะสม

ยกระดับทุนทางกายภาพและทุนทางธรรมชาติ เกิดพื้นที่ทางสังคมเกษตรแปลงรวมใหม่ 10 แห่ง เป็นการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน จากที่ดินว่างเปล่า รกร้าง มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เป็นที่มั่วสุมของเยาวชน ที่ทิ้งขยะ เป็นพื้นที่ประกอบกิจกรรมเกษตรแปลงรวม เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นพื้นที่ปะทะสังสรรค์ มีความสุข เอื้ออาทร สร้างแหล่งอาหารปลอดภัยให้กับชุมชน และได้จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจเกษตรแปลงรวมสร้างสุข(ทุนทางสังคม) 5 กลุ่ม เพื่อนำเข้าแผนข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ของ อปท. ให้จัดสรรงบประมาณและส่งเสริมกลุ่มให้เข้มแข็ง

ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้จัดกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ด้วยการจัดอบรมส่งเสริมความรู้ พัฒนาทักษะอาชีพด้านการเกษตร การทำปุ๋ยน้ำหมักอินทรีย์ชีวภาพจากใบไม้แห้ง การทำปุ๋ยน้ำหมักอินทรีย์ การทำสารชีวภัณฑ์ กำจัดแมลง เทคนิคการดูแลรักษาพืช การสร้างมาตรฐานอาหารปลอดภัย GAP และความรู้ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเกษตร โดยภาคีเครือข่ายที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดบุรีรัมย์ สถานีพัฒนาที่ดินกรอมน. สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 37 บุรีรัมย์ กรมส่งเสริมการเกษตร คณะผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล และจัดทำเป็นคู่มือ การบริหารจัดการพืช ดิน น้ำ ป่า เกษตรแปลงรวม เพื่อให้ครัวเรือนคนจนสะดวกต่อการศึกษาเมื่อเกิดปัญหาการดูแลพืช และมีการสร้างกลุ่ม สื่อสารออนไลน์ เพื่อร่วมติดตามในลักษณะของการเสริมพลัง สร้างความรู้ ให้คำปรึกษา ให้กับครัวเรือนคนกลุ่มเป้าหมาย

ผลการพัฒนาโครงการ OM เกษตรแปลงรวมแก้งัน จังหวัดบุรีรัมย์ 2564-2566

ปีที่	ชื่อโครงการ	วัตถุประสงค์
2564	โครงการ การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์	1) เพื่อค้นหาคนจนกลุ่มเป้าหมายที่กระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์อย่างแม่นยำ 2) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุความยากจนของคนจนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ 3) เพื่อพัฒนาโมเดล/รูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำของพื้นที่คนจนกลุ่มเป้าหมายจังหวัดบุรีรัมย์ 4) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัด
2565	การบูรณาการความร่วมมือการแก้ไขปัญหความยากจนด้วยโมเดลเกษตรแปลงรวมแก้งัน	1) เพื่อบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะสู่ระบบแปลงรวมแก้ปัญหความยากจนแบบมีส่วนร่วมจังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อพัฒนาคนจนและครอบครัวต้นแบบการพัฒนาตนเองให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นผ่านกิจกรรมแปลงรวมแก้ไขปัญหความยากจนจังหวัดบุรีรัมย์ 3) เพื่อการบริหารจัดการระบบผลผลิตแปลงรวมแก้งันส่งต่อผู้บริโภคและผู้ประกอบการให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน
2566	โครงการนวัตกรรมการพัฒนาอาชีพเกษตรกรแปลงรวมแก้งัน จังหวัดบุรีรัมย์	1) เพื่อบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะโดยใช้นวัตกรรมพัฒนาอาชีพระบบเกษตรแปลงรวมแก้ปัญหความยากจนจังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อสร้างเครือข่ายบริหารจัดการระบบผลผลิตแปลงรวมแก้งัน สู่มาตรฐานอาหารปลอดภัยส่งต่อผู้บริโภคและผู้ประกอบการให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน 3) เพื่อขยายโมเดลแก้งันระดับพื้นที่ที่เหมาะสมกับศักยภาพของคนจนเป้าหมายและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ยกระดับทุน 5 ด้าน ของครัวเรือนคนจน ให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 10% 4) เพื่อขับเคลื่อนโมเดลเกษตรแปลงรวมแก้งันสู่แผนพัฒนาระดับตำบล และนโยบายสาธารณะของจังหวัดบุรีรัมย์

พัฒนาการผลการขับเคลื่อนโมเดลเกษตรแปลงรวมแก้งจัน จังหวัดบุรีรัมย์ 2564-2566

ปี 2564 โครงการ การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์

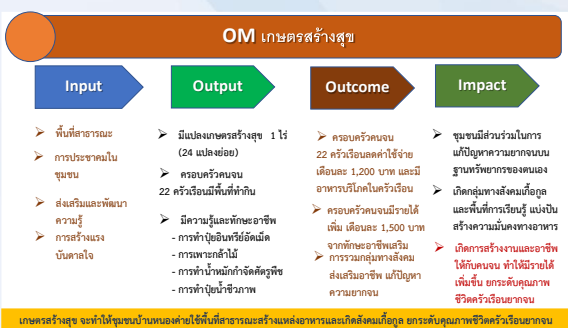
ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

ภาพที่ 4

คณะผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลครัวเรือนยากจนที่ผ่านการสอบทานจากฐานทุนครัวเรือนยากจน (PPP Connex) เพื่อการวิเคราะห์ศักยภาพบริบทของชุมชน พื้นที่ (ภาพที่1) ร่วมกับการใช้เวทีประชุมผู้นำในท้องถิ่น ค้นหากระบวนการและวิธีการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ (ภาพที่2) ได้พบศักยภาพเพื่อใช้แก้ปัญหาคความยากจน ด้วยการให้พื้นที่สาธารณะ 1 ไร่ แหล่งน้ำและทรัพยากร ที่มีอยู่ในชุมชน จัดสรรให้ครัวเรือนยากจนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 22 ครัวเรือน ใช้กิจกรรมขับเคลื่อนพัฒนาทุน 5 ด้าน ปลุกพืช ผัก อาหารปลอดภัย ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้หนุนเศรษฐกิจครัวเรือน และสร้างสังคมใหม่ ในพื้นที่ของชุมชน โดยใช้กลไกการขับเคลื่อนร่วมกันระหว่าง **คนในพื้นที่** คือผู้นำชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ร่วมกับ **คนนอกพื้นที่** คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เครือข่ายปราชญ์เครือข่ายภาครัฐ(ภาพที่3และ4) โดยใช้พื้นที่บ้านหนองค่าย ตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นพื้นที่ทดลองปฏิบัติการ เรียกว่า**โมเดลเกษตรแปลงรวมแก้งจัน(สร้างสุข)**

ปี 2565 โครงการการบูรณาการความร่วมมือการแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยโมเดลเกษตรแปลงรวมแก่ จน คณะผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการบริหารพื้นที่สาธารณะสู่เกษตร แปลงรวมแก่จน ที่บูรณาการการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยใช้กลไกความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาครัฐ ภาค ประชาสังคม อาทิ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์ สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด บุรีรัมย์ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานที่ 37 บุรีรัมย์ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน) กรมส่งเสริมวิชาการเกษตร เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านบุรีรัมย์ โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เป็นตัวกลาง **ประสานงาน** เพื่อพัฒนาครัวเรือนยากจนกลุ่มเป้าหมายเบื้องต้นและแม่นยำแบบในพื้นที่ที่ผ่านการสอบทานใน ระบบ PPP Connex 5 พื้นที่ ประกอบด้วย บ้านหนองค่าย ต.บ้านบัว บ้านนาเกียร์ดินิยม ตำบลสะแกโพรง บ้าน พลวง ตำบลสวายจิก บ้านโนนสวรรค์ ตำบลหนองตาต และบ้านโคกหัวช้าง ตำบลเสม็ด ซึ่งเป็นครัวเรือนที่มีฐาน การดำรงชีพทุน 5 มิติ จากฐานข้อมูล TPMAP กลุ่มอยู่ยากและอยู่พอได้ซึ่งไม่มีที่ดินทำกิน มีทักษะการทำเกษตร และสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 208 ครัวเรือน ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้พื้นที่ สาธารณประโยชน์ของชุมชน หรือพื้นที่รอบ ๆ บ้านเรือน ในการเพาะปลูกพืชผัก เพื่อสร้างแหล่งอาหาร ลด รายจ่าย เพิ่มรายได้ สร้างสังคมเกื้อกูล

การแก้ปัญหาความยากจนด้วยโมเดลเกษตรแปลงรวมแก้จนที่เหมาะสมกับศักยภาพบริบทของพื้นที่และ
ครัวเรือนคนจน นักวิจัยได้ค้นพบนวัตกรรมเกษตรแปลงรวมแก้จนด้วย กระบวนการ 10 ขั้นตอน ซึ่งสามารถ
ยกระดับทุนดำรงชีพ 5 ด้าน ให้กับครัวเรือนยากจนให้ดีขึ้นกล่าวคือ การยกระดับทุนมนุษย์ ผ่านกิจกรรมศึกษาดูงาน
เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้และทักษะอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ ด้วยการ
ปลูกพืชแบบผสมผสาน ทำปุ๋ยน้ำหมักอินทรีย์ชีวภาพ ทำสารชีวภัณฑ์กำจัดแมลง ทำปุ๋ยหมักอินทรีย์อัดเม็ด การ
เผาถ่านและทำน้ำส้มควันไม้ การยกระดับทุนทางสังคม มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเกษตรสร้างสุข 3
กลุ่ม มีกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ส่งต่อไปยังแผนการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น เป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การยกระดับทุนทางเศรษฐกิจ มีการใช้พื้นที่สาธารณะและรอบ
ครัวเรือน ปลูกพืช ผัก ผลิตรายได้ภาคครัวเรือนได้ 28 บาท ต่อวัน และเพิ่มรายได้จากการขายผลผลิตเกษตร
แปลงรวมวันละ 14 บาท จากการขายพืชผักในเกษตรแปลงรวม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12.17 เปรียบเทียบจากค่าแรง
ขั้นต่ำต่อวันของจังหวัดบุรีรัมย์ การยกระดับทุนทรัพยากรธรรมชาติ ได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะ แหล่งน้ำ
ของชุมชน เพื่อปลูกพืช ผัก พัฒนาสิ่งแวดล้อม เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และเพิ่มคุณค่า
ของทรัพยากรในชุมชน การยกระดับทุนทางกายภาพ มีการจัดสรรและพัฒนาพื้นที่สาธารณะ จำนวน 8.5 ไร่ ทำให้
ครัวเรือนคนจนมีที่ดินทำกินเพิ่มขึ้น ครัวเรือนละ 1 แปลง เกิดเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน
3 เครือข่าย ดังนี้ 1) เครือข่ายระดับชุมชน ประกอบด้วย กลุ่มผู้ประกอบการพุ่มพวงและปราชญ์ชาวบ้าน 2)
เครือข่ายภาคเอกชน ประกอบด้วย โรงแรม ตลาดสี่เหลี่ยม ตลาดนัด ตลาดชุมชน 3) เครือข่ายภาครัฐ ประกอบด้วย
พาณิชย์จังหวัด และกรมส่งเสริมวิชาการเกษตรและเกิดการขยายผลการใช้ประโยชน์จากคู่มือเกษตรแปลงรวม
สร้างสุขไปยังพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยผ่านนโยบายของผู้บริหารระดับท้องถิ่น และระดับจังหวัด ดังนั้น
โมเดลเกษตรแปลงรวมแก้จนจึงเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตครัวเรือนยากจน โดยใช้พื้นที่สาธารณะ สร้างอาชีพ
สร้างแหล่งอาหารปลอดภัย และเกิดสังคมเกื้อกูล ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดบุรีรัมย์

ปี 2566 โครงการนวัตกรรมการพัฒนาอาชีพเกษตรแปลงรวมแก้จน จังหวัดบุรีรัมย์ คณะผู้วิจัยได้ขยายรูปแบบ
การบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะ โดยใช้นวัตกรรมพัฒนาอาชีพเกษตรแปลงรวม 10 ขั้นตอน เพื่อแก้ปัญหาความ
ยากจนของครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย ไปยังอำเภอนางรองและอำเภอสตึก 10 พื้นที่ ดังนี้

ตาราง ประเมินความสำเร็จของโครงการนวัตกรรมการพัฒนาอาชีพเกษตรกรแปลงรวมแก้จน Social Impact
Assessment (SIA)

ที่	ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ 10 ขั้นตอน	ผลผลิต	ผู้ใช้ประโยชน์	ผลลัพธ์	ผลกระทบ
1	กระบวนการสร้าง การรับรู้	เกิดการสร้างความเข้าใจใน กระบวนการพัฒนาให้กับผู้นำ ท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้ ทราบภารกิจ ความคาดหวัง และเป้าหมายการพัฒนา ร่วม ดำเนินงานใน 10 พื้นที่	ผู้นำท้องถิ่น นายก องค์การบริหารส่วน ตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครูและ ผู้บริหารสถานศึกษา ครัวเรือนคนจน	ได้นโยบายและแผนการ ดำเนินงานเชิงพื้นที่แม่นยำ ตามความต้องการและ ปัญหาชุมชน เกิดความตระหนักการมี ส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ความยากจน	ผู้นำมีความเข้าใจและ นำไปสู่นโยบายการปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาความ ยากจนในพื้นที่แบบ เบ็ดเสร็จแม่นยำ
2	กระบวนการ ประชาคม	ได้มติดจากการประชาคมและ การมีส่วนร่วมในการใช้ ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะ 10 พื้นที่ จำนวน 20 ไร่	ผู้นำท้องถิ่น นายก องค์การบริหารส่วน ตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครูและ ผู้บริหารสถานศึกษา ชาวบ้านครัวเรือน ยากจน นักวิชาการ นักวิจัย ราษฎร ชาวบ้าน	1.ได้พื้นที่สำหรับกิจกรรม ส่วนรวมของชุมชน 2.ได้พื้นที่สำหรับการศึกษา เรียนชุมชน 3. ได้พื้นที่สำหรับการทำ แหล่งสร้างอาชีพเกษตร แปลงรวม	ขจัดความขัดแย้ง ลด ความเหลื่อมล้ำ สร้าง โอกาสและความเท่าเทียม ในการพัฒนาครัวเรือน ยากจน และส่งเสริมความ มั่นคงและความยั่งยืนด้าน สังคมและเศรษฐกิจ
3	กระบวนการสร้าง แรงบันดาลใจ	เกิดผู้นำในพื้นที่ที่มีทัศนคติที่ดี ต่อการพัฒนาครัวเรือนคนจนมี ความไว้วางใจ ได้โอกาส แนวคิด สร้างการเปลี่ยนแปลงชุมชน เป้าหมายขับเคลื่อนโครงการ แก้ปัญหาความยากจนด้วย โมเดลเกษตรแปลงรวม	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เครือข่ายราษฎร ชาวบ้าน มหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์ เครือข่าย ชุมชนพี่เลี้ยง	เกิดผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง เข้าใจปัญหาและสามารถ วางแผนการพัฒนา แก้ปัญหาความยากจนได้	ครัวเรือนคนจนได้รับการ ยอมรับลดความเหลื่อมล้ำ เกิดเสถียรภาพสังคม
4	กระบวนการจัด โครงสร้างทางสังคม	เกิดกลุ่มพลังองค์กรทางสังคม ใหม่ 10 พื้นที่ ในรูปแบบ คณะกรรมการดำเนินงาน เกษตรแปลงรวม ได้ผู้นำ และ นักวิจัยในพื้นที่ เข้าใจบทบาท หน้าที่ตนเอง	องค์การบริหารส่วน ตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่ม ครัวเรือนยากจน ชุมชนเป้าหมาย	ได้โครงสร้างองค์กรทาง สังคมใหม่เพื่อขับเคลื่อน การแก้ปัญหาด้วยเกษตร แปลงรวมแก้จน	เกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชน องค์กรทางสังคมในการ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็น เป้าหมายของหน่วยงาน องค์กรในท้องถิ่น การ สร้างความเชื่อมั่นและ ความมั่นคง การกระตุ้น การพัฒนาและสร้างสรรค์

ที่	ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ 10 ขั้นตอน	ผลผลิต	ผู้ใช้ประโยชน์	ผลลัพธ์	ผลกระทบ
5	การวางแผนพัฒนา ทุน 5 ด้าน	ได้รูปแบบการพัฒนาเกษตร แปลงรวมเฉพาะพื้นที่ ได้ แผนปฏิบัติการและปฏิทินการ ดำเนินงาน และกิจกรรม ภายใต้บริบทและศักยภาพของ ชุมชนและครัวเรือนยากจน	นักวิจัย กรมวิชาการ เกษตร เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ องค์การบริหารส่วน ตำบล กลุ่มเกษตร แปลงรวมฯ	ได้รูปแบบความร่วมมือการ พัฒนาเกษตรแปลงรวมใน ชุมชน ที่สามารถสร้าง ชุมชนเข้มแข็ง ทาง เศรษฐกิจ สังคมและ สิ่งแวดล้อม	ยกระดับคุณภาพชีวิตทุน 5 ด้านของครัวเรือน ยากจนที่เข้าร่วมโครงการ ให้มีขีดความสามารถใน การแข่งขัน สร้างโอกาสใน การหลุดพ้นจากความ ยากจน
6	กระบวนการพัฒนา พื้นที่เกษตรแปลง รวม	พื้นที่ได้รับการพัฒนาความ พร้อมทางกายภาพเหมาะสม กับการเพาะปลูก เช่นการปรับ พื้นที่ การปรับปรุงดิน มีระบบ กระจายน้ำ มีรั้ว การจัดสรร แปลง	นักวิจัย กลุ่มเกษตร แปลงรวมสร้างสุข 10 พื้นที่ กรมวิชาการ เกษตร ผู้นำชุมชน	ได้พื้นที่เกษตรแปลงรวมที่มี ความพร้อมในการผลิต ที่มี คุณภาพ การเพิ่มความ มั่นคงในการเพาะปลูก การ สร้างสภาพแวดล้อมที่ เหมาะสม	พื้นที่สามารถเพิ่มผลผลิต ทางการเกษตร สร้าง รายได้และสร้างงาน พัฒนาอาชีพต่อเนื่อง สร้างสังคมเกื้อกูลพึ่งพา อาศัยกันและกัน เกิด สภาพแวดล้อมที่ดี
7	กระบวนการสร้าง ความรู้	ครัวเรือนคนจนจำนวน 282 ครัวเรือน มีความรู้ ทักษะ อาชีพ เกษตรแปลงรวมและ อาชีพเสริม เช่น การดูแลพืช ผัก การทำปุ๋ย การทำน้ำหมัก ชีวภาพ สารไล่แมลง การแปรรูป อาหาร เป็นต้น	กลุ่มเครือข่ายปราชญ์ ชุมชน กรมวิชาการ เกษตร ศูนย์การ เรียนรู้ นักวิจัย ครัวเรือนยากจน	เกิดองค์ความรู้และทักษะ ในการบริหารจัดการแปลง ผัก เช่น การผลิตปุ๋ย อินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ การ ผลิตและการใช้น้ำหมัก ชีวภาพ และการแปรรูป ผลผลิตเกษตรภายใน ครัวเรือนเพื่อสร้างโอกาส ในการขายผลผลิต	ครัวเรือนยากจน 282 ครัวเรือน มีความรู้ ความสามารถ ทักษะใน อาชีพเกษตรแปลงรวม มี ความสามารถในการแก้ไข ปัญหา และสร้าง นวัตกรรมเพื่อพัฒนา ตนเองอย่างยั่งยืน

ที่	ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ 10ขั้นตอน	ผลผลิต	ผู้ใช้ประโยชน์	ผลลัพธ์	ผลกระทบ
8	กระบวนการ ออกแบบ แผนการ เพาะปลูก เกษตรแปลง รวม	ได้ปฏิทินการเพาะปลูกพืช ผัก เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ การบริโภคในครัวเรือน และความ ต้องการของผู้ประกอบการ	นักวิจัย นักวิชาการเกษตร กลุ่ม เกษตรกรแปลงรวมฯ ศูนย์การ เรียนรู้ชุมชน ปราชญ์ชุมชน ครัวเรือนยากจน	ได้รอบการผลิต พืชที่สอดคล้อง กับการบริโภค และความ ต้องการของ ตลาด	เกิดความมั่นคงในการผลิต พืช ผัก อาหารปลอดภัย สร้างความเชื่อมั่นต่อ ผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง ส่งผล ให้เกิดการผลิตที่มีคุณภาพ ผู้บริโภคมีสุขภาพดี
9	กระบวนการ จัดการผลผลิต	ได้ผลผลิตพืชผักที่มีคุณภาพ มาตรฐานการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี GAP ให้กับผู้บริโภค และผู้ประกอบการ ได้นวัตกรรม การบริหารจัดการผลผลิตทางการ เกษตรก่อนออกสู่ตลาด	กลุ่มเกษตรกรแปลงรวมฯ ศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน ปราชญ์ชุมชน กรมวิชาการเกษตร ผู้ประกอบการและผู้บริโภคใน ชุมชน	ได้ผลผลิตที่มี คุณภาพและ มาตรฐาน GAP ได้นวัตกรรมใน การบริหาร จัดการ	เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพมี ความปลอดภัย เพียงพอต่อ ผู้ประกอบการและผู้บริโภค สามารถเพิ่มประสิทธิภาพใน การผลิตและลดความสูญเสีย ระหว่างการผลิต เกิดความ คุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรที่ สัมพันธ์กับเกษตรแปลงรวม
10	กระบวนการ ส่งเสริม การตลาด การ จัดการห่วงโซ่ อุปทาน	เกิดช่องทางการตลาดเพื่อกระจาย ผลผลิตเกษตรแปลงรวม สู่ผู้บริโภค และผู้ประกอบการ เช่น สมาคม ผู้ประกอบการโรงแรมจังหวัด บุรีรัมย์ ห้างสรรพสินค้า ตลาด ชุมชน ตลาดสีเขียว ตลาด มหาวิทยาลัย หอการค้าจังหวัด บุรีรัมย์ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด บุรีรัมย์ สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์ เป็นต้น	นักวิจัย กรมวิชาการเกษตร กลุ่มเกษตรกรแปลงรวมฯ ศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน ปราชญ์ชุมชน ผู้ประกอบการและผู้บริโภคใน ชุมชน สมาคมผู้ประกอบการ โรงแรม ห้างสรรพสินค้า ตลาด ชุมชน ตลาดสีเขียว ตลาด เกษตรสร้างสุขมหาวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์	เพิ่มรายได้และ โอกาสใน การตลาด การ ส่งเสริมการ พัฒนาท้องถิ่น และเพิ่ม ช่องทาง การตลาด	กลุ่มเกษตรกรแปลงรวม มี ปริมาณการสั่งซื้อ มียอดขาย สม่ำเสมอ เกิดคุณค่าต่อ ชุมชน สร้างความน่าเชื่อถือ ของสินค้าจากแปลงเกษตร เพิ่มความเชื่อมั่นในคุณภาพ และราคา ส่งผลให้เกิดการ ขยายตัวของตลาดเพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่อง

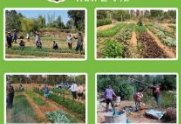
คณะผู้วิจัยได้ใช้ โมเดลเกษตรแปลงรวมแก้จนร่วมกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอาชีพเกษตรแปลงรวม ระหว่างปี 2565-2566 ดังนี้

ปี 2565	ปี 2566
คู่มือการดำเนินงานเกษตรแปลงรวมสร้างสุข	คู่มือการจัดการพืช ดิน น้ำ ป่า เกษตรแปลงรวม
นวัตกรรมปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด	นวัตกรรมกระบวนการเกษตรแปลงรวม 10 ขั้นตอน
นวัตกรรมปุ๋ยน้ำหมักอินทรีย์ชีวภาพ	นวัตกรรมปุ๋ยหมักไบโอดีปงพนา
นวัตกรรมกลุ่มสังคมเกษตรสร้างสุข กรรมการ กฎ กติกา กิจกรรม การเงิน	นวัตกรรมการแก้ไขปัญหาด้านระบบทางความคิดสู่กระบวนการที่สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม
นวัตกรรมการสร้างมูลค่าเพิ่ม 6 ขั้นตอน ถอน คัด ตัดสาง ล้าง บรรจุ ขนย้าย	นวัตกรรมการจัดการชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนแบบมีส่วนร่วม
นวัตกรรมเกษตรลดฝุ่น	นวัตกรรมถังหมักรักษิโลก
นวัตกรรมการผลิตถ่านไร้ควัน	นวัตกรรมแปลงเกษตรครัวเรือน 4 5 9

สรุป ผลการดำเนินงานโมเดลเกษตรแปลงรวม(สร้างสุข) ระหว่างปี 2564 - 2566 มีการยกระดับพื้นที่สร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับชุมชน 15 ชุมชน ใน 3 อำเภอ ได้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 2 แห่ง ครัวเรือนคนจน 482 ครัวเรือน ได้พัฒนาการดำรงชีพทุน 5 มิติ ดังนี้ ทุนด้านเศรษฐกิจ สามารถลดรายจ่ายภาคครัวเรือนได้เฉลี่ย 26 บาท ต่อวัน และเพิ่มรายได้จากการขายผลผลิตเกษตรแปลงรวมวันละ 16 บาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12.72 เปรียบเทียบจากค่าแรงขั้นต่ำต่อวันของจังหวัดบุรีรัมย์ ทุนด้านสังคมเกิดกลุ่มทางสังคมเกษตรแปลงรวมและพัฒนาเป็นกลุ่มวิสาหกิจเกษตรสร้างสุข 7 กลุ่ม ทุนทางกายภาพ ได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะ จำนวน 28.5 ไร่ พัฒนาแหล่งน้ำ ป่าชุมชนเพิ่มคุณค่าของทรัพยากรในชุมชน ทุนทางธรรมชาติ มีการจัดสรรและพัฒนาพื้นที่ทำให้ครัวเรือนคนจนมีที่ดินทำกินเพิ่มขึ้น ครัวเรือนละ 1 แปลง ด้านทุนมนุษย์ ครัวเรือนคนจนมีความรู้และทักษะในการทำเกษตรแปลงรวมและอาชีพเสริมอื่น ๆ เกิดเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน 3 เครือข่าย ดังนี้ 1) เครือข่ายระดับชุมชน ประกอบด้วย กลุ่มผู้ประกอบการพุ่มพวงและปราชญ์ชาวบ้าน 2) เครือข่ายภาคเอกชน ประกอบด้วย สมาคมผู้ประกอบการโรงแรม ตลาดสีเขียว ตลาดนัดชุมชน ร้านค้าชุมชน ตลาดมหาวิทยาลัย 3) เครือข่ายภาครัฐ ประกอบด้วย เกษตรจังหวัดบุรีรัมย์ พาณิชย์จังหวัด และกรมส่งเสริมวิชาการเกษตร สถานีพัฒนาที่ดินบุรีรัมย์ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 37 บุรีรัมย์ เกษตรจังหวัด สำนักงานสวัสดิการและแรงงานจังหวัด เกิดการขยายผลการใช้ประโยชน์จากคู่มือเกษตรแปลงรวมสร้างสุขไปยังพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยผ่านนโยบายของผู้บริหารระดับท้องถิ่น และระดับจังหวัด

พื้นที่อำเภอนางรอง

พื้นที่ 2 งาน

คณะร่วมโครงการ
30 ครัวเรือน

รายจ่ายลดลงเฉลี่ย
5,616 บาท ต่อปี

รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยครัวเรือนละ
6,648 บาท ต่อปี

พื้นที่ 2 ไร่ 2 งาน

คณะร่วมโครงการ
27 ครัวเรือน

รายจ่ายลดลงเฉลี่ย
5,787 บาท ต่อปี

รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยครัวเรือนละ
4,773 บาท ต่อปี

พื้นที่ 3 ไร่

คณะร่วมโครงการ
29 ครัวเรือน

รายจ่ายลดลงเฉลี่ย
10,787 บาท ต่อปี

รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยครัวเรือนละ
7,547 บาท ต่อปี

พื้นที่ 2 งาน

คณะร่วมโครงการ
13 ครัวเรือน

รายจ่ายลดลงเฉลี่ย
5,190 บาท ต่อปี

รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยครัวเรือนละ
5,550 บาท ต่อปี

พื้นที่ 1 ไร่ 2 งาน

คณะร่วมโครงการ
29 ครัวเรือน

รายจ่ายลดลงเฉลี่ย
5,190 บาท ต่อปี

รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยครัวเรือนละ
5,550 บาท ต่อปี

นวัตกรรม

เกษตรแปลงรวม

นวัตกรรมคู่มือกระบวนการ
เกษตรแปลงรวม 10 ขั้นตอน

นวัตกรรมกลุ่ม
ทางสังคม 5 ก.

นวัตกรรมปุ๋ยหมัก
ใบไม้พองพนา

นวัตกรรมการบริหาร
พื้นที่สาธารณะ

นวัตกรรมเตาเผา
ถ่านพลังงานสูง

นวัตกรรมดินปลูก
ภูเขาไฟ

นวัตกรรมปลูกผัก
ยกแคร่ผักไร้ดิน

นวัตกรรมคู่มือ
บริหารจัดการ
ดิน น้ำ ป่า

พื้นที่ 3 ไร่

คณะร่วมโครงการ
43 ครัวเรือน

รายจ่ายลดลงเฉลี่ย
2,851 บาท ต่อปี

รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยครัวเรือนละ
2,637 บาท ต่อปี

พื้นที่ 1 ไร่ 2 งาน

คณะร่วมโครงการ
26 ครัวเรือน

รายจ่ายลดลงเฉลี่ย
5,746 บาท ต่อปี

รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยครัวเรือนละ
4,749 บาท ต่อปี

พื้นที่ 1 ไร่

คณะร่วมโครงการ
11 ครัวเรือน

รายจ่ายลดลงเฉลี่ย
5,694 บาท ต่อปี

รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยครัวเรือนละ
4,712 บาท ต่อปี

พื้นที่ 2 ไร่

คณะร่วมโครงการ
23 ครัวเรือน

รายจ่ายลดลงเฉลี่ย
7,303 บาท ต่อปี

รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยครัวเรือนละ
4,089 บาท ต่อปี

พื้นที่ 2 ไร่ 2 งาน

คณะร่วมโครงการ
49 ครัวเรือน

รายจ่ายลดลงเฉลี่ย
5,371 บาท ต่อปี

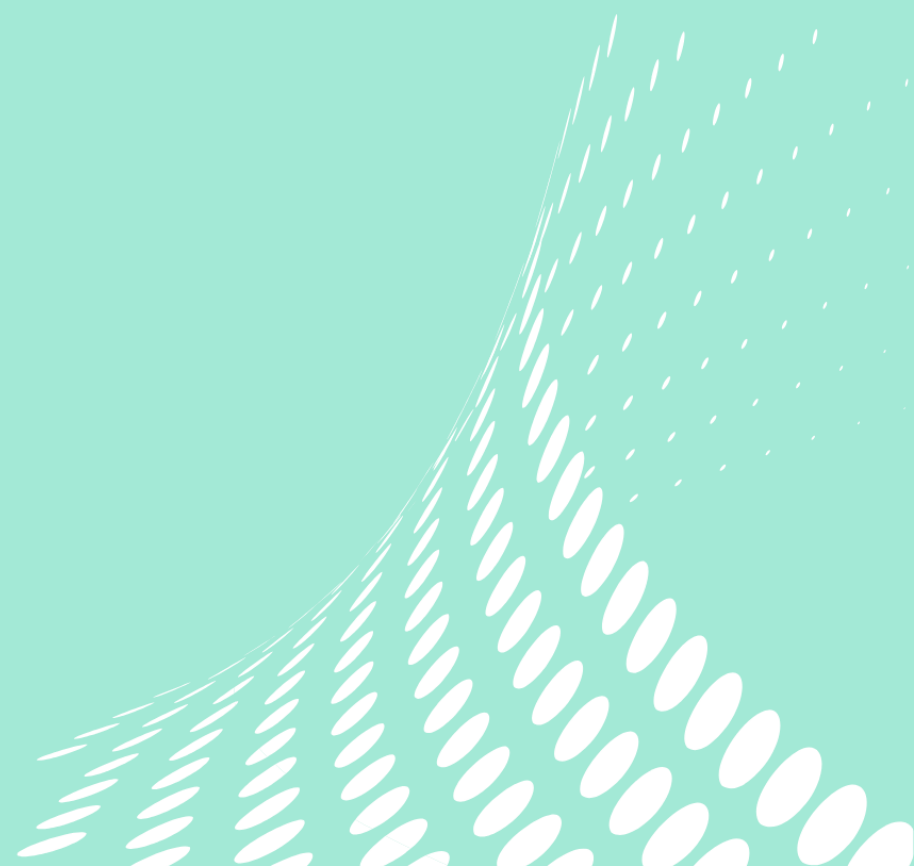
รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยครัวเรือนละ
5,385 บาท ต่อปี

พื้นที่อำเภอสตึก

ส่วนที่ 3

นวัตกรรมการจัดการชุมชน
บนฐานอาหารปลอดภัย

โครงการวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (OM.) เรื่อง **“การจัดการชุมชนบนฐานอาหารปลอดภัยรองรับเมืองท่องเที่ยวเชิงกีฬาแก้ไขปัญหาคาความยากจนจังหวัดบุรีรัมย์”** ในครั้งนี้ เป็นการดำเนินงานในลักษณะเน้นการบริหารจัดการให้ระบบปฏิบัติการที่เข้าไปร่วมดำเนินงานกับชุมชนมีความต่อเนื่องโดยอาศัยการดำเนินงานตามกลไกรัฐท้องถิ่นในแต่ละบริบทของพื้นที่ ซึ่งถ้าหากมหาวิทยาลัยเสร็จภาระกิจแล้วท้องถิ่นหรือพื้นที่ที่จะสามารถดำเนินงานไปได้อย่างต่อเนื่องต่อไปได้โดยอาศัยกลไกของรัฐท้องถิ่นให้การสนับสนุน โดยมีวัตถุประสงค์อยู่ 4 ด้าน ได้แก่ 1) สำรวจข้อมูลพื้นฐานระบบการผลิตและแปรรูปอาหารปลอดภัยและศักยภาพการท่องเที่ยวในระดับชุมชน/ตำบล 2) สร้างเครือข่ายผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้รวบรวมสินค้าและผู้บริโภคอาหารปลอดภัยระดับตำบล 3) วางระบบการพัฒนาศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบล 4) เชื่อมโยงระบบของ **“ศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบล”** ให้เข้ากับกลไกของการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการในพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ 1. อำเภอเมือง มีครัวเรือนยากจน 5,372 ครัวเรือน 2. อำเภอนางรอง มีครัวเรือนยากจน 2,751 ครัวเรือน 3. อำเภอสตึก มีครัวเรือนยากจน 3,200 ครัวเรือน รวมมีครัวเรือนยากจนทั้งสิ้น 11,323 ครัวเรือน ซึ่งปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคาความยากจนนี้ ซึ่งจะนำไปสู่การลดรายจ่าย ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น มีระบบตรวจสอบอาหารปลอดภัย ชุมชนที่มีอาหารปลอดภัยสร้างสุขภาพดีถ้วนหน้า เมืองท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่มีคุณภาพสูงให้กับครัวเรือนยากจนในพื้นที่ทั้ง 3 อำเภอได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอนางรอง และอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ คาดว่าจะส่งผลให้เกิด 1. ได้ข้อมูลและเครือข่ายระบบสนับสนุนส่งเสริมการขายที่สามารถถ่ายทอดสู่คนอื่นได้ 2. ได้เครือข่ายความร่วมมือแบบครบวงจร 3. ได้ศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าเกิดขึ้นในชุมชน 4. ได้ระบบสวัสดิการที่สัมพันธ์กับบริบทพื้นที่และก่อให้เกิดความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน 5. หน่วยงานส่วนท้องถิ่นมีระบบสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น

โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยทั้งสิ้น 4 กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมที่ 1. การสำรวจและเก็บข้อมูลพื้นที่เป้าหมาย ด้านการผลิตสินค้า การรวบรวมสินค้า การแปรรูปสินค้า และกลุ่มผู้บริโภคสินค้า ในระดับชุมชนและตำบล กิจกรรมที่ 2 สร้างเครือข่ายผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้รวบรวมสินค้าและผู้บริโภคอาหารปลอดภัยระดับตำบล เชื่อมโยงกับครัวเรือนยากจน กิจกรรมที่ 3 การจัดตั้งศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและท่องเที่ยวระดับตำบลเชื่อมโยกับครัวเรือนยากจน กิจกรรมที่ 4 การพัฒนาระบบเชื่อมโยงศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบลให้เข้ากับกลไกการทำงานหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ตารางตรวจสอบข้อมูลเชิงพื้นที่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก เวทีถอดองค์ความรู้ แผนที่ ภาพถ่าย และภาพถ่ายทางอากาศ ข้อมูลทางเศรษฐกิจ จากการดำเนินงาน มีผลการศึกษา ดังนี้ 1) เกิดโมเดลแก่งในพื้นที่ทั้งหมด 3 อำเภอ พบว่าจะมีครัวเรือนยากจนเข้าสู่ห่วงโซ่ทั้งหมด 612 ครัวเรือน จำนวน 6 ศูนย์ โดยมีผลดำเนินงานดังนี้ 1) เกิดศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าเกิดขึ้นในชุมชน ในพื้นที่ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ พบว่าจะมีครัวเรือนยากจนเข้าสู่ห่วงโซ่ทั้งหมด 188 ครัวเรือน จำนวน 1 ศูนย์ ใช้เป็นโมเดลต้นแบบศูนย์กระจายสินค้าชุมชนนำมาขยายผลต่อในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการขยายผลมาจากการวิจัยในปี 2565 เน้นการรวบรวมและกระจายสินค้าในพื้นที่ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการอพุมพวงซึ่งประสบผลสำเร็จและเกิดการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนยากจนในพื้นที่เกิดการกระจายรายได้อย่างต่อเนื่อง มาขยายผลต่อในพื้นที่ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ เน้นการรวบรวมและกระจายสินค้าในพื้นที่ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เด่นในพื้นที่ เช่น ปลาสาม, ข้าวอินทรีย์, สินค้า OTOP เป็นต้น พบว่าจะมีครัวเรือนยากจนเข้าสู่ห่วงโซ่ทั้งหมด 123 ครัวเรือน จำนวน 1 ศูนย์ ครัวเรือนยากจนภายหลังได้รับการฝึกอบรมผ่านไปแล้วได้เข้ามาเป็นพนักงานในศูนย์กระจายสินค้าชุมชน ตำบลเสม็ด

อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งครัวเรือนยากจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์กระจายสินค้าชุมชนได้อย่างเข้มแข็ง โดยสามารถหา Order สินค้าได้วันละเฉลี่ย 1,400 บาทต่อวัน ซึ่งจะส่งผลให้ครัวเรือนยากจนต่อคนมีรายได้ร้อยละ 30 จากกำไรสุทธิของยอดที่สั่งซื้อหรือโดยประมาณวันละ 420 บาทต่อคน 2) เกิดศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าเกิดขึ้นในชุมชน ในพื้นที่ตำบลสะเดา, ตำบลหัวถนน อำเภอนางรอง พบว่าจะมีครัวเรือนยากจนเข้าสู่ห่วงโซ่ทั้งหมด 69 ครัวเรือน จำนวน 1 ศูนย์ และ เทศบาลเมืองนางรอง พบว่าจะมีครัวเรือนยากจนเข้าสู่ห่วงโซ่ทั้งหมด 36 ครัวเรือน จำนวน 1 ศูนย์ เน้นการรวบรวมและกระจายสินค้าในพื้นที่ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เด่นในพื้นที่ คือ ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับดินภูเขาไฟ เช่น ข้าวGI จากดินภูเขาไฟ, ผลไม้ที่ปลูกในพื้นที่ดินภูเขาไฟ, ผ้าทอ, สินค้า OTOP เป็นต้น ดังนั้นในพื้นที่อำเภอนางรองมีครัวเรือนยากจนเข้าสู่ห่วงโซ่ทั้งหมด 105 ครัวเรือน จำนวน 2 ศูนย์ และ 3) เกิดศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าเกิดขึ้นในชุมชน ในพื้นที่ตำบลนิคม อำเภอสตึก เน้นการรวบรวมและกระจายสินค้าในพื้นที่ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เด่นในพื้นที่ คือ ผลิตภัณฑ์ปลาสาม, แก้วบอง, ปลาร้าขึ้น, ข้าวอินทรีย์, สินค้า OTOP เป็นต้น รวมถึงการนำเศษวัสดุเหลือทิ้ง คือ เศษฉลากของขวดเหล้าจากภาคเอกชนของบริษัท อธิมาตร จำกัด (โรงเหล้าอำเภอสตึก) ที่เป็นเศษวัสดุเหลือทิ้งมาสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นผลิตภัณฑ์นำมาจำหน่ายในศูนย์กระจายสินค้า พบว่าจะมีครัวเรือนยากจนเข้าสู่ห่วงโซ่ทั้งหมด 112 ครัวเรือน จำนวน 1 ศูนย์ และตำบลทุ่งวัง อำเภอสตึก เน้นการรวบรวมและกระจายสินค้าในพื้นที่ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ปลาสาม, แก้วบอง, ปลาร้าขึ้น, สินค้า OTOP ข้าวอินทรีย์และพืชผักทางการเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น พบว่าจะมีครัวเรือนยากจนเข้าสู่ห่วงโซ่ทั้งหมด 84 ครัวเรือน จำนวน 1 ศูนย์ ดังนั้นในพื้นที่อำเภอสตึก มีครัวเรือนยากจนเข้าสู่ห่วงโซ่ทั้งหมด 196 ครัวเรือน จำนวน 2 ศูนย์ ทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยมีการวางแผนความร่วมมือการทำงานกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชนในระดับพื้นที่ อำเภอ และจังหวัด เพื่อสามารถทำให้เกิดผลลัพธ์และผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ ครัวเรือนยากจนเกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้นในภาพรวมโดยเฉลี่ย 30% ทำให้เกิดความร่วมมือในระหว่างชุมชน และเกิดการสร้างเครือข่ายนอกชุมชน อีกทั้ง ยังส่งผลกระทบเชิงบวกด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยการนำเศษวัสดุเหลือทิ้ง คือ เศษฉลากของขวดเหล้าจากภาคเอกชนของบริษัท อธิมาตร จำกัด (โรงเหล้าอำเภอสตึก) ประมาณวันละ 700 กิโลกรัม ที่เป็นเศษวัสดุเหลือทิ้งมาสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นผลิตภัณฑ์นำมาจำหน่ายในศูนย์กระจายสินค้า เป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมให้กับสมาชิกในครัวเรือนยากจนเกิดการสร้างรายได้ นอกจากนี้ยังนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้ง 3 อำเภอ เกิดการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้นด้วย

การดำเนินงานปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคความยากจน (OM.) ในครั้งนี้ เป็นการออกแบบปฏิบัติการให้มีความสัมพันธ์กับบริบทของพื้นที่แต่ละตำบล โดยพยายามยกเอาศักยภาพชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาและวางกลไกการทำงานให้สัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างความต่อเนื่องยั่งยืนต่อไปในอนาคต โดยในเชิงโครงสร้างได้ดำเนินการให้นายอำเภอออกคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานที่ชื่อว่า “คณะกรรมการสถานนโยบายอาหารและโภชนาการระดับตำบล” โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธาน ต่อมานายกจะมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามการดำเนินงานขึ้นมาอีกชุดเพื่อทำหน้าที่ให้นโยบายและการดำเนินงานใน “ศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบล” ซึ่งในศูนย์จะมีพนักงานปฏิบัติการในศูนย์ฯประมาณ 3-5 คน (เป็นครัวเรือนยากจนส่วนหนึ่ง) กำลังดำเนินงาน 4 ประเด็นดังนี้ 1) การสำรวจและเก็บข้อมูลพื้นที่เป้าหมายด้านการผลิตสินค้า การรวบรวมสินค้า การแปรรูปสินค้าและกลุ่มผู้บริโภคสินค้าในระดับชุมชนและตำบล เก็บข้อมูลพื้นที่เป้าหมายด้านการผลิตสินค้า ด้านการรวบรวมสินค้า ด้านการแปรรูปสินค้า ด้านกลุ่มผู้บริโภคสินค้า และเก็บข้อมูลครัวเรือนยากจนที่ต้องการหลุดพ้นจากกับดักความยากจน 2) สร้างเครือข่ายผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้

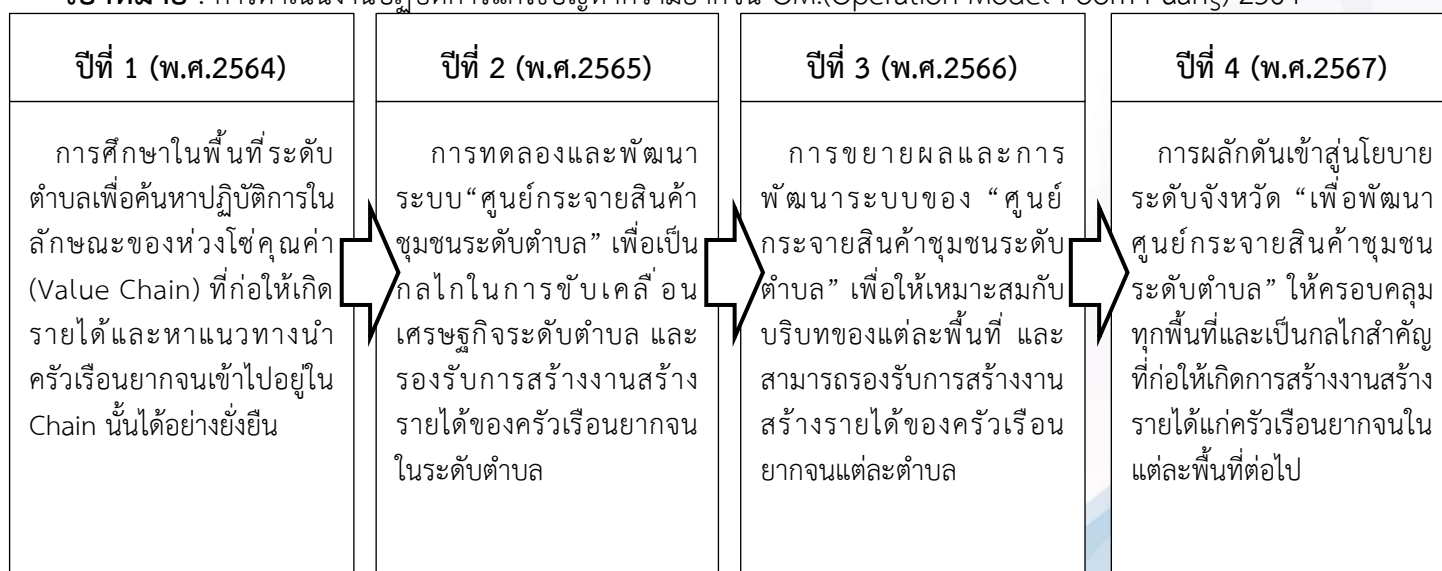
รวบรวมสินค้าและผู้บริโภคอาหารปลอดภัยระดับตำบลเชื่อมโยงกับครัวเรือนยากจน โดยการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยในระดับตำบล การพัฒนาแปลงเกษตรสร้างสุขบนพื้นที่สาธารณะ การพัฒนาแปลงเกษตรสร้างสุขบนพื้นที่สาธารณะ การพัฒนาผู้ประกอบการรายใหม่บนพื้นฐานการแปรรูป การยกระดับหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวโดยชุมชน การพัฒนาเครือข่ายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเป็นธรรมในชุมชน 3) การจัดตั้งศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและท่องเที่ยวระดับตำบลเชื่อมโยงกับครัวเรือนยากจน การจัดทำเวทีเลือกพื้นที่ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ การวางโครงสร้างบริหารจัดการภายในศูนย์ฯ การฝึกอบรมพนักงานประจำศูนย์ฯ จัดทำข้อมูลลงในระบบ Tracking สินค้าแต่ละรายเพื่อทำ QR-Cord แต่ละราย การรับสินค้าจากชุมชนและเครือข่าย การควบคุม คัดแยก ตรวจสอบคุณภาพ จัดการสินค้า 4) การพัฒนาระบบเชื่อมโยงศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบลให้เข้ากับกลไกการทำงานหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ทำให้ได้ข้อมูลและเครือข่ายระบบสนับสนุนส่งเสริมการขายที่สามารถถ่ายทอดสู่คนอื่นๆ ได้เครือข่ายความร่วมมือแบบครบวงจร ได้ศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าเกิดขึ้นในชุมชน

รายงานสรุปผลการวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคความยากจนด้วยโมเดลพุ่มพวง

OM. (Operation Model Poom-Puang) 2564-2566

ภายใต้โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำเพื่อลดความเหลื่อมล้ำจังหวัดบุรีรัมย์

เป้าหมาย : การดำเนินงานปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคความยากจน OM.(Operation Model Poom-Puang) 2564-

สรุปผลการดำเนินงาน ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคความยากจน OM.(Operation Model Poom-Puang)

ปีที่ 1 พ.ศ. 2564

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ามีผู้ประกอบการรถพุ่มพวงอยู่เป็นจำนวนมากจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลพบว่า เดิมเคยเป็นพื้นที่ของคนจน(ขอทาน)อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ปัจจุบันกลับพบว่าไม่มีกลุ่มคนเหล่านี้หลงเหลือให้เห็นในพื้นที่อีกเลย แต่ก็พบว่าเขาเหล่านั้นบางส่วนพลิกผันตัวเองมาเป็นผู้ประกอบการรถพุ่มพวงซึ่งทำให้มีรายได้ที่ดีขึ้นจนถึงปัจจุบัน เหตุใดคนในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์จึงได้พลิกผันมาเป็นผู้ประกอบการรถพุ่มพวงได้ ปัจจุบัน(พ.ศ. 2565) มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 26 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 13,340 คน หรือ 3,245 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่อพยพมาจากพื้นที่อื่นเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่แห่งนี้มาประมาณ 60 ปีที่ผ่านมา ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลสะแกโพรงเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2539 และได้ปรับเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง เมื่อปี พ.ศ.2551 ดังนั้นจึงมีการใช้ภาษาถิ่นได้หลายภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร, ภาษาอีสาน, ภาษากลาง, ภาษาส่วย นับถือพุทธศาสนาทุกนิกาย มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญๆ ได้แก่ วิธีการทำเครื่องจักสานใช้สำหรับในครัวเรือน การเลี้ยงไหม การทอผ้าไหม การทอเสื่อกก และวิธีการจับปลาธรรมชาติ การประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยปลูกข้าวหอมมะลิมากที่สุด จำนวน 37,159 ไร่ รองลงมาเป็นข้าวเหนียวมีพื้นที่ปลูกจำนวน 342 ไร่ มีสถานบริการสาธารณสุข จำนวน 2 แห่งคือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลบ้านบุลา หมู่ที่ 19 รับผิตชอบ 14 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 5, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25 และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลบ้านหนองเกียบ หมู่ที่ 11 รับผิตชอบ 12 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 23, 24, 26

ด้านการสังคมสงเคราะห์ในตำบลสะแกโพรง พบว่ามีศูนย์บริการคนพิการทั่วไปตำบลสะแกโพรงตั้งอยู่ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลสะแกโพรงหมู่ที่ 15 ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31000 โทรศัพท์/โทรสาร 044-184-001 โดยมีวัตถุประสงค์ของศูนย์บริการคนพิการทั่วไป นี้คือ 1) เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ สวัสดิการ และความช่วยเหลือตามคนพิการร้องขอ และตามที่หน่วยงานภาครัฐกำหนด รวมทั้งการให้คำปรึกษาหรือช่วยดำเนินการเกี่ยวกับขอใช้สิทธิประโยชน์แก่คนพิการ 2) เพื่อเรียกร้องแทนคนพิการให้ได้รับสิทธิประโยชน์สำหรับคนพิการ หรือขอให้ขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2556 3) เพื่อให้บริการความช่วยเหลือในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพการฝึกอาชีพ และการจัดหางานให้แก่คนพิการ 4) เพื่อให้บริการความช่วยเหลือคนพิการหรือผู้ที่มีแนวโน้มจะพิการให้ได้รับการดูแลรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสมรรถภาพ 5) เพื่อประสานความช่วยเหลือกับหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเพื่อให้ความช่วยเหลือคนพิการตามประเภทความพิการ

ความโดดเด่นในปัจจุบัน(พ.ศ. 2565)ของพื้นที่ตำบลสะแกโพรงแห่งนี้คือ มีรถพุ่มพวงอยู่ประมาณ 120 คัน มีกระบวนการดำเนินงานของผู้ประกอบการรถพุ่มพวงดังนี้ เริ่มจากการรวบรวมสินค้าซึ่งผู้รวบรวมจะต้องเดินทางไปตลาดค้าส่งซึ่งห่างจากชุมชนประมาณ 50 กิโลเมตร ตั้งแต่เวลา 03.00 น.ของแต่ละวัน เพื่อไปทำการซื้อสินค้าที่ต้องการนำไปจำหน่าย แล้วกลับมาถึงบ้านเวลาประมาณ 06.00 น. แล้วส่งสินค้าที่ได้มาให้แก่สมาชิกในครัวเรือนทำการล้างและคัดแยกใส่ถุงเป็นถุงๆพร้อมกับการกำหนดราคาขายไปในตัวด้วย จึงนำไปห้อยในรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้างแบบมีหลังคา เมื่อเวลาประมาณ 9.00-10.00 น. ก็จะนำรถพุ่มพวงดังกล่าวออกเร่ขายตามเส้นทางที่เคยไปขายในแต่ละวัน(จะพบว่ารถพุ่มพวงแต่ละคันจะมี(Root)เส้นทางการค้าที่เป็นวงรอบของตนเองจะ

ไม่ซ้ำกับคนอื่น) เรียกง่าย ๆ ว่า “เส้นทางใครทางมัน” สำหรับรถพุ่มพวง 1 คันจะใช้เวลาในการขายประมาณ 1-2 วันสินค้าจึงจะหมดคันรถ ในขณะที่เรขายสินค้าในรถพุ่มพวงนั้นก็ทำการรับคำสั่งซื้อไปด้วย(Order) สินค้าไปด้วย หรือใช้วิธีของโลโก้เพื่อส่งสินค้าให้มาส่งในวันต่อไป ซึ่งหลายเส้นทางจะพบว่ามักจะมีงานบุญประเพณีเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งจึงทำให้เกิดการสั่งซื้อสินค้าเพื่อนำมาประกอบการทำงานงานบุญอยู่บ่อยครั้ง และบางครั้งผู้ที่ขับรถพุ่มพวงอาจติดธุระ หรือเกิดอุบัติเหตุ มาส่งของไม่ได้ก็ต้องถูกบ่นและเสียลูกค้าไปก็มีอยู่จำนวนมาก เมื่อรับคำสั่งซื้อแล้ว ผู้ขับรถพุ่มพวงก็จะเข้าสู่รอบเดิมคือไปจัดหาสินค้าตามคำสั่งซื้อโดยหาจาก 2 แหล่งสำคัญคือ หาจากตลาดค้าส่งภายนอกชุมชนคือบริเวณตลาดค้าส่งดังกล่าว และหาสินค้าจากภายในชุมชน ซึ่งการหาสินค้าจากภายในชุมชนเป็นการได้สินค้ามีต้นทุนต่ำเนื่องจาก 2 เหตุผลคือ ได้มาจากการปลูกเองทำเอง และการจัดหาจากคนภายในหมู่บ้านซึ่งสามารถต่อรองราคาได้และมีราคาไม่แพง ซึ่งรถพุ่มพวงจะชอบหาของในพื้นที่มากกว่าแต่พบว่าชาวบ้านผลิตให้ไม่ทันตามความต้องการ ต่อมาก็นำสินค้ามาคัดแยกเองแต่ละครัวเรือนโดยมีสมาชิกในบ้านเป็นแรงงานในการคัดแยกครอบครัวละ 3-4 คน ที่เหลือเป็นคนขับรถพุ่มพวง เมื่อคัดแยกเสร็จก็จะนำเอาสินค้าออกไปเรขาย มีวงจรการทำงานเป็นเช่นนี้ใช้เวลาประมาณ 3 วันนับเป็น 1 รอบ(ภาพที่ 1.1) ซึ่งรถพุ่มพวงของสะแกโพรงอยู่มานานหลายปีแล้ว และจากการสำรวจพบว่ารถพุ่มพวง 1 คันมีต้นทุนการใช้จ่ายดังนี้ 1)รถมอเตอร์ไซด์พุ่มพวง มีต้นทุนค่าใช้จ่ายตั้งแต่การรวบรวมจนถึงออกขายโดยเฉลี่ยคันละ 6,000 บาทและจะมีกำไรรอบหนึ่งประมาณ 2,500 บาทต่อคัน 2)รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้างมีหลังคา มีต้นทุนค่าใช้จ่ายตั้งแต่การรวบรวมจนถึงออกขายโดยเฉลี่ยคันละ 12,000 บาทและจะมีกำไรรอบหนึ่งประมาณ 5,000 บาทต่อคัน 3)รถกระบะมีหลังคาพุ่มพวง มีต้นทุนค่าใช้จ่ายตั้งแต่การรวบรวมจนถึงออกขายโดยเฉลี่ยคันละ 20,000 บาทและจะมีกำไรรอบหนึ่งประมาณ 8,000 บาทต่อคัน สินค้าที่นำไปขายส่วนใหญ่แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆคือ สินค้าพื้นฐานที่ใช้ทุกวันในแต่ละครัวเรือน ได้แก่ พริก หอม กระเทียม ข่า ตะไคร้ มะเขือ แตงกวา มะนาว และสินค้าตามสั่ง(Order) ได้แก่ ปลาหูเนื้อ เนื้อหมู ไก่ กุ้ง หอย กบ ปู ปลา และอาหารตามฤดูกาล เช่น ผลไม้ ยอดผัก เห็ด ไข่ต้มแดง เป็นต้น จากรายได้ดังกล่าวเมื่อคิดง่ายๆต่อเดือน เฉพาะรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้างทำเป็นรถพุ่มพวงก็จะสามารถขายได้ 10 รอบต่อเดือนมีกำไรประมาณ 50,000 บาทต่อเดือนต่อคัน ซึ่งก็นับว่าไม่น้อยเลยสำหรับพื้นที่ชนบท

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.เพื่อศึกษาบริบทและลักษณะเด่นของพื้นที่ใน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
- 2.เพื่อศึกษา Supply Chain ของรถพุ่มพวงใน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
- 3.เพื่อหาแนวทางนำครัวเรือนยากจนเข้าไปดำเนินงานให้สัมพันธ์กับ Chain ของรถพุ่มพวงใน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

1.3 การออกแบบการทดลอง

จากลักษณะดังกล่าวจึงทำให้เกิดแนวคิดการ พัฒนาครัวเรือนยากจนโดยการหาวิธีการนำครัวเรือนยากจนเข้ามาทำงานให้อยู่ใน Supply Chain ของรถพุ่มพวงในตำบลสะแกโพรง ซึ่งคาดว่าจะช่วยให้ครัวเรือนยากจนมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ภายหลังจากมีการค้นหาสอบถามครัวเรือนยากจนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ทำให้ทราบครัวเรือนเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้นในพื้นที่ ต่อมาจึงได้มีการวางแผนการพัฒนานวัตกรรมแก้จนในพื้นที่ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

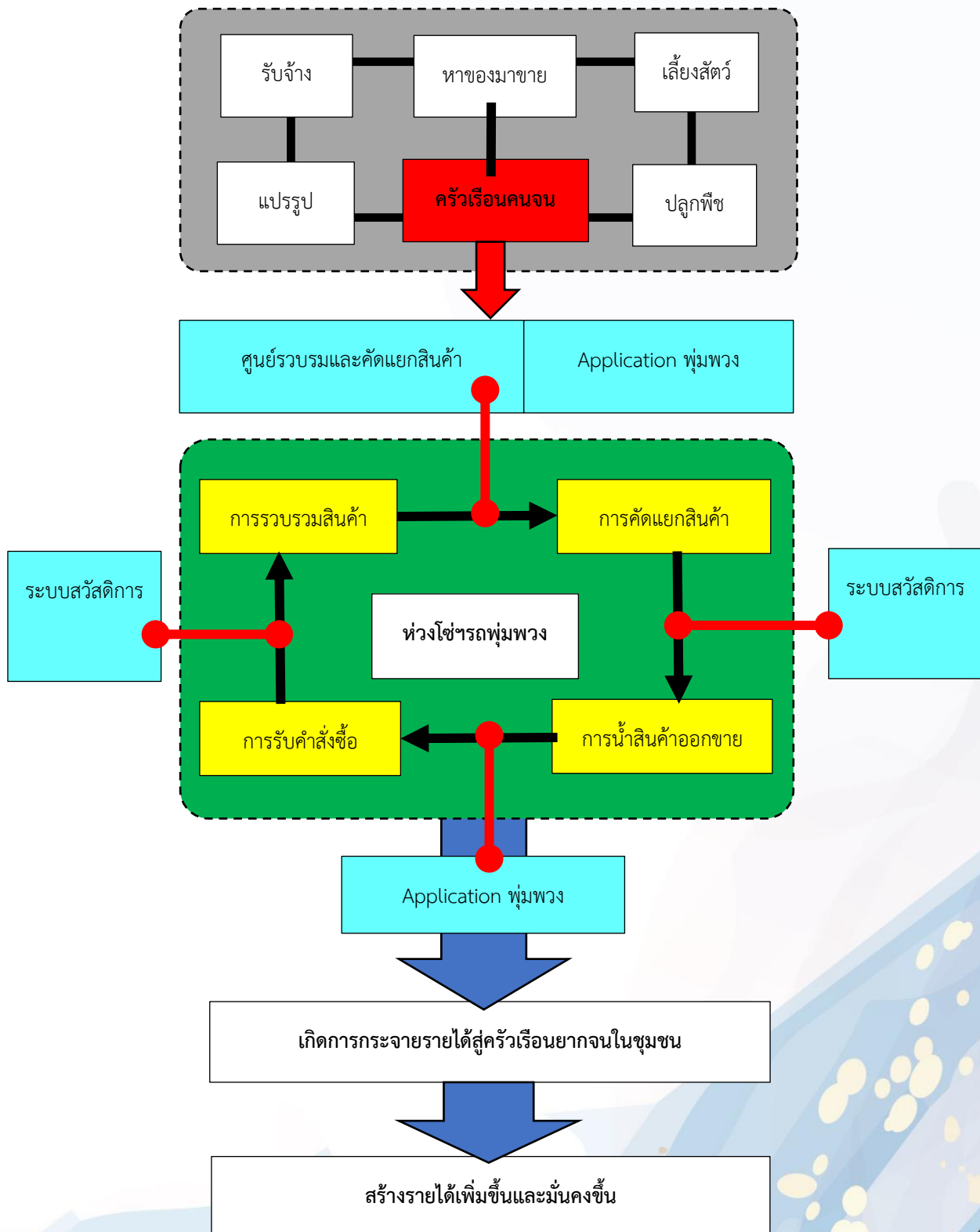

1. การประชุมออกแบบโมเดลแก้งจัน (Operating Model) และระบบส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจน (เวทีสร้างการรับรู้/เรียนรู้ OM ร่วมกัน)
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการการวิเคราะห์ออกแบบโมเดลแก้งจันพื้นที่ ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
3. การประชุมออกแบบโมเดลแก้งจัน (Operating Model) และระบบส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจน ระยะ 2 “การยกร่างโครงการแก้งจัน และการเชื่อมแผนท้องถิ่น”
4. การสังเคราะห์เพื่อออกแบบระบบปฏิบัติการแก้งจัน ส่งผลให้เกิด Operating model 2 รูปแบบคือ
1. โมเดลแก้งจันด้วยรถพุ่มพวง 2. การพัฒนาเกษตรแปลงรวม โดยมีครัวเรือนคนจนเป้าหมายในพื้นที่อำเภอเมืองจำนวน 20 ครัวเรือน

1.4 ปฏิบัติการ Operating model ด้วยโมเดลแก้งจัน “รถพุ่มพวง”

มีหลักการสำคัญคือ การดำเนินการเพื่อให้ครัวเรือนยากจนมีเกิดรายได้เพิ่มขึ้น โดยการนำครัวเรือนยากจนเข้าไปเป็นกลไกหนึ่งใน Supply Chain ของระบบการกระจายสินค้ารถพุ่มพวง(ภาพด้านล่าง) ซึ่งคาดว่าจะส่งผลให้ครัวเรือนยากจนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

กรอบแนวคิดการดำเนินงาน ปฏิบัติการ Operating model ด้วยโมเดลแก่น “รถฟุ่มพวง”

1.4.1 การรับสมัครอาสาสมัคร รถพุ่มพวง เพื่อเข้าร่วมโครงการ ในช่วงระหว่างการทดลองจะต้องมีการรับสมัครอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการเพื่อให้มีกลุ่มตัวอย่างในการทดลองที่ชัดเจน ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจก่อนดำเนินการว่าเขาจะได้รับอะไรบ้าง ระหว่างการดำเนินการเขาจะต้องทำอะไรบ้าง และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการเขาจะทำอะไรต่อไปบ้าง เป็นต้น ซึ่งมีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 16 คน

1.4.2 การสำรวจข้อมูลพื้นฐานรถพุ่มพวง ที่เข้าร่วมโครงการ พิกัดรถพุ่มพวง วงรอบการขายสินค้าของรถพุ่มพวงแต่ละคัน

1.4.3 การสัมภาษณ์ครัวเรือนยากจนเพื่อเข้าร่วมโครงการ ในช่วงระหว่างการทดลองจะต้องมีการรับสมัครอาสาสมัครครัวเรือนยากจนเข้าร่วมโครงการเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการทดลองที่ชัดเจน โดยต้องผ่านการสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติและความตั้งใจที่จะหลุดพ้นจากความยากจน จึงจะสามารถเข้าร่วมโครงการได้ และจะต้องทำความเข้าใจก่อนดำเนินการว่าเขาจะได้รับอะไรบ้างระหว่างการดำเนินการเขาจะต้องทำอะไรบ้าง และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการเขาจะทำอะไรต่อไปบ้าง เป็นต้น มีครัวเรือนยากจนเข้าร่วมจำนวนทั้งสิ้น 8 ครัวเรือน

1.4.4 การหาที่ตั้งศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าชุมชน (CDC.) (Community Distribution Centre) และการปรับปรุงศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้า พร้อมจัดหาอุปกรณ์อำนวยความสะดวก การร่วมจัดตั้งศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าในชุมชน โดยศูนย์ดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ไปรวบรวมสินค้าตาม Order แล้วนำมาคัดแยกใส่บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม แล้วนำขึ้นรถพุ่มพวงที่จะกระจายตัวออกไปในแต่ละเส้นทาง หากใส่ครัวเรือนคนจนเข้าไปในระบบของการรวบรวมสินค้าและการคัดแยกสินค้าจะส่งผลดีต่อครัวเรือนยากจนหลายด้านกล่าวคือ 1) การนำผลผลิตจากครัวเรือนยากจนเข้าไปร่วมกับรถพุ่มพวงส่งผลให้คนยากจนได้เงินสดทันทีหรือวันต่อวัน เนื่องจากธรรมชาติของการขายสินค้ารถพุ่มพวงมีต้นทุนที่จะต้องนำมาหมุนเวียนในแต่ละรอบสัปดาห์ ประกอบกับผู้ค้ารถพุ่มพวงมีเงินทุนหมุนเวียนน้อยจึงต้องเคลียร์ยอดกันวันต่อวัน หรือน้อยครั้งที่จะมีลักษณะการค้างไว้อีกแต่ก็ไม่เกิน 3 วัน 2) จะก่อให้เกิดแรงผลักดันให้ครัวเรือนยากจนขยายพื้นที่การเพาะปลูกผักสวนครัวในบริเวณบ้านพักอาศัยของครัวเรือนยากจนมากขึ้นเนื่องจากส่งผลให้มีรายได้รวดเร็วถ้าส่งมากได้มาก 3) ครัวเรือนยากจนหากไม่มีที่ทำกินอาจใช้แรงงานเพื่อเข้าร่วมคัดแยกสินค้าเกษตรจำนวนมากในแต่ละวันเพื่อส่งให้รถพุ่มพวงนำไปขายแต่ละวัน ซึ่งจะทำให้มีรายได้เป็นรายวันตามมา หรือหากมีประสบการณ์ดีขึ้นอาจแยกตัวเป็นผู้ประกอบการรถพุ่มพวงได้ด้วยตัวเองก็จะช่วยให้คุณภาพของครัวเรือนที่ยากจนดีขึ้นโดยลำดับ 4) จะช่วยให้ลดภาระการคัดแยกของครัวเรือนที่ประกอบการรถพุ่มพวงลงโดยไม่ต้องคัดแยกที่บ้านแต่ไปรับของที่ศูนย์รวบรวมและคัดแยกแล้วนำออกไปเร่ขายได้เลยในแต่ละวัน การจัดตั้งศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าชุมชน เป็นไปตามมาตรฐานการกระจายสินค้า ที่ทุกคนอยากให้ศูนย์มีความสะดวกรวดเร็วและมีคุณภาพสูง โดยศูนย์ดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ไปรวบรวมสินค้าตาม Order แล้วนำมาคัดแยกใส่บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม แล้วนำขึ้นรถพุ่มพวงที่จะกระจายตัวออกไปในแต่ละเส้นทาง หากใส่ครัวเรือนคนจนเข้าไปในระบบของการรวบรวมสินค้าและการคัดแยกสินค้าจะส่งผลดีต่อครัวเรือนยากจนหลายด้านคือ เป็นแหล่งสร้างงานสร้างรายได้ใกล้บ้าน ทำให้ครัวเรือนยากจนเกิดแรงจูงใจในการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อส่งไปในศูนย์เพิ่มขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นโดยลำดับ

1.4.5 รับสมัครพนักงานและฝึกอบรมวิธีการดำเนินงานในศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าชุมชน (CDC.) (Community Distribution Centre) การทำงานภายในศูนย์จะมีเจ้าหน้าที่ประจำอย่างน้อย 3 คนได้แก่ 1. พนักงานบัญชีทำหน้าที่รับ-จ่ายเงินและทำบัญชีรับ-จ่ายสินค้าในแต่ละวันจำนวน 1 คน 2. พนักงานรวบรวมและ

คัดแยกสินค้าทำหน้าที่เมื่อได้รับคำสั่งซื้อจะต้องไปจัดหาสินค้าตาม Order ลูกค้าของรถพุ่มพวงแต่ละคัน 3.พนักงานรับ-ส่ง Order สินค้าจากรถพุ่มพวงทำหน้าที่จ่ายสินค้าและส่งสินค้าให้รถพุ่มพวง การฝึกอบรมเพื่อเป็นการให้พนักงานทราบบทบาทหน้าที่ภายในศูนย์และทราบวิธีปฏิบัติการภายในศูนย์ฯ

1.4.6 ติดตั้งระบบปฏิบัติการรับส่ง Order สินค้าจากรถพุ่มพวง ภายในศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้า (Community Distribution Centre) (CDC.) เป็นการพัฒนา Application พุ่มพวง ทีมวิจัยจะเป็นทีมพัฒนา ร่วมกับทีม Programmer ที่เชี่ยวชาญการทำ Application ในระบบปฏิบัติการของบริษัทเอกชน ซึ่งจำเป็นต้องมีระบบปฏิบัติการ Crawl เพื่อเป็นพื้นที่รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล เพื่อแสดงผลข้อมูลกลับมายังมือถือที่ทุกคนมีอยู่ หรืออาจใช้ Website เป็นพื้นที่ปฏิบัติการในการนำข้อมูลออกมาประยุกต์ใช้ก็ได้ทั้ง 2 แนวทาง ข้อมูลที่จะต้องนำลงไป Crawl ได้แก่ ข้อมูลลูกค้า (ตำแหน่งที่ตั้ง ประเภทสินค้าที่ต้องการ จำนวนสินค้า ปริมาณความต้องการ ราคาสินค้า ระยะทางการขนส่งสินค้า เป็นต้น) ข้อมูลรถพุ่มพวง (ตำแหน่งที่ตั้ง ของรถพุ่มพวง ตำแหน่งที่ตั้งลูกค้า เส้นทางที่ไปส่ง ระยะทางที่ไปส่ง ระยะเวลาไปส่ง ต้นทุนการส่ง การรับ-ส่งสินค้า เป็นต้น)

1.4.7 ทดลองระบบปฏิบัติการให้ครบวงจร Supply Chain ของระบบการกระจายสินค้า รถพุ่มพวง เมื่อทุกส่วนงานมีความพร้อมปฏิบัติการ

1.4.8 การดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จละมุนย้าของจังหวัดบุรีรัมย์ มีวิธีการดำเนินงานด้วยโมเดลแก่น “OM.พุ่มพวง” ภายใต้ระบบการกระจายสินค้าของรถพุ่มพวง ซึ่งเป็นต้นทุนที่มีการดำเนินการอยู่แล้วในพื้นที่ โดยภาพรวมของการดำเนินงาน ได้มีการประเมินผลการดำเนินงานภายใน 3 เดือน ด้วยเครื่องมือ (SIA) Social Impact Assessment และ (SROI) Social Return on Investment มีค่าอยู่ที่ 1.78

1.5 การสรุปผล

จากแนวคิด “การบูรณาการความร่วมมือแก้ไขปัญหาคความยากจนด้วยโมเดลพุ่มพวง” และจากปรากฏการณ์รถพุ่มพวงถือว่ารูปแบบการกระจายสินค้าที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เป็นกลไกการแก้ไขปัญหาด้านการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรด้วยตัวของชุมชนเอง เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าภายในชุมชนเกิดหมุนเวียนทางการเงิน การหมุนเวียนของทรัพยากรท้องถิ่น และที่สำคัญเป็นกลไกที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มของสินค้าในชุมชนได้อย่างเป็นธรรมชาติ จึงคาดว่าจะก่อให้เกิดกลไกการยกระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนยากจนในอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ให้ดีขึ้น โดยอาศัยห่วงโซ่คุณค่าและกลไกการขับเคลื่อนของกลุ่มผู้ประกอบการรถพุ่มพวงที่มีอยู่เป็นต้นทุนสำคัญในการขับเคลื่อน ดังนั้นการแก้ไขปัญหาคความยากจนด้วยโมเดลพุ่มพวงในพื้นที่บ้านใหม่พัฒนาหมู่ 16 ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีผู้ประกอบการรถพุ่มพวงเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 16 คน และมีครัวเรือนยากจนในพื้นที่เข้าร่วมจำนวน 8 ครัวเรือน ใช้งบประมาณในการดำเนินการทดลองใน 2 กิจกรรมคือ 1.การพัฒนา Application 2.การจัดตั้งศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าชุมชน (Community Distribution Centre) (CDC.) จำนวน 900,000 บาท และใช้เวลาในการทดลองระบบ 3 เดือนคือ มีนาคม เมษายน และพฤษภาคม พ.ศ. 2565 ที่ผ่านมา (ตารางที่ 4.3 และ 4.4) ผลการดำเนินงานพบว่า 1.การร่วมจัดตั้งศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าในชุมชน (Community Distribution Centre) (CDC.) โดยศูนย์ดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ไปรวบรวมสินค้าตาม Order แล้วนำมาคัดแยกใส่บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม แล้วนำขึ้นรถพุ่มพวงที่จะกระจายตัวออกไปในแต่ละเส้นทาง ส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นลดลง เกิดแหล่งงานที่มั่นคงใน

พื้นที่ใกล้บ้าน และเกิดความรักความอบอุ่นในครอบครัว 2. การมี Application พุ่มพวง ทำให้ผู้ประกอบการรถพุ่มพวงมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการมีลูกค้ากลุ่มใหม่หรือกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานที่ใช้ Application ในการ Order สินค้า จากเดิมที่มีลักษณะการใช้เงินสดแลกสินค้าแบบ Face to Face ซึ่งทำให้มีรายได้จากลูกค้ากลุ่มสูงอายุในเส้นทาง (Roots) ที่เร่ขายเป็นส่วนใหญ่ 3. ผลจากการประเมิน SROI มีค่าอยู่ที่ 1.78 ซึ่งถือว่ามีความเป็นไปได้ที่จะก่อให้เกิดความคุ้มค่าในทุกด้าน และถ้าหากมีการลงทุนขยายผลการดำเนินงานไปยังพื้นที่อื่นในบริบทที่ใกล้เคียงกัน ก็จะสามารถให้ครัวเรือนยากจนในพื้นที่ลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมในเบื้องต้น

1.5 ภาพกิจกรรม

สรุปผลการดำเนินงาน การบูรณาการความร่วมมือแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยโมเดลพุ่มพวง

Integrating poverty alleviation cooperation with the Pumpuang model

ปีที่ 2 พ.ศ. 2565

2.1 ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2565) ในตำบลสะแกโพรงแห่งนี้มีรถพุ่มพวงอยู่ประมาณ 120 คัน มีกระบวนการดำเนินงานของผู้ประกอบการรถพุ่มพวงดังนี้ เริ่มจากการรวบรวมสินค้าซึ่งผู้รวบรวมจะต้องเดินทางไปตลาดค้าส่งซึ่งห่างจากชุมชนประมาณ 50 กิโลเมตร ตั้งแต่เวลา 03.00 น. ของแต่ละวัน เพื่อไปทำการซื้อสินค้าที่ต้องการนำไปจำหน่าย แล้วกลับมาถึงบ้านเวลาประมาณ 06.00 น. แล้วส่งสินค้าที่ได้มาให้แก่สมาชิกในครัวเรือนทำการล้างและคัดแยกใส่ถุงเป็นถุงๆ พร้อมกับการกำหนดราคาขายไปในตัวด้วย จึงนำไปห้อยในรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้างแบบมีหลังคา เมื่อเวลาประมาณ 9.00-10.00 น. ก็จะนำรถพุ่มพวงดังกล่าวออกเร่ขายตามเส้นทางที่เคยไปขายในแต่ละวัน(จะพบว่ารถพุ่มพวงแต่ละคันจะมี (Route) เส้นทางการค้าที่เป็นวงรอบของตนเองจะไม่ซ้ำกับคันอื่น) เรียกว่า “เส้นทางใครทางมัน” สำหรับรถพุ่มพวง 1 คันจะใช้เวลาในการขายประมาณ 1-2 วันสินค้าจึงจะหมดคันรถ ในขณะที่เร่ขายสินค้าในรถพุ่มพวงนั้นก็ทำการรับคำสั่งซื้อไปด้วย (Order) สินค้าไปด้วย หรือใช้วิธีของไลน์

เพื่อส่งสินค้าให้มาส่งในวันต่อ ๆ ไป ซึ่งหลายเส้นทางจะพบว่ามักจะมียานยนต์ประเภทยกขึ้นอยู่บ่อยครั้งจึงทำให้เกิดการสั่งซื้อสินค้าเพื่อนำมาประกอบการทำงานอยู่บ่อยครั้ง และบางครั้งผู้ที่ขับรถพุ่มพวงอาจติดธุระหรือเกิดอุบัติเหตุ มาส่งของไม่ได้ก็ต้องถูกบ่นและเสียลูกค้าไปก็มีอยู่จำนวนมาก เมื่อรับคำสั่งซื้อแล้ว ผู้ขับรถพุ่มพวงก็จะเข้าสู่รอบเดิมคือไปจัดหาสินค้าตามคำสั่งซื้อโดยหาจาก 2 แหล่งสำคัญคือ หาจากตลาดค้าส่งภายนอกชุมชนคือบริเวณตลาดค้าส่งดังกล่าว และหาสินค้าจากภายในชุมชน ซึ่งการหาสินค้าจากภายในชุมชนเป็นการได้สินค้ามีต้นทุนต่ำเนื่องจาก 2 เหตุผลคือ ได้มาจากการปลูกเองทำเอง และการจัดหาจากคนภายในหมู่บ้านซึ่งสามารถต่อรองราคาได้และมีราคาไม่แพง ซึ่งรถพุ่มพวงจะชอบหาของในพื้นที่มากกว่าแต่พบว่าชาวบ้านผลิตให้ไม่ทันตามความต้องการ ต่อมาก็นำสินค้ามาคัดแยกเองแต่ละครัวเรือนโดยมีสมาชิกในบ้านเป็นแรงงานในการคัดแยกครอบครัวละ 3-4 คน ที่เหลือเป็นคนขับรถพุ่มพวง เมื่อคัดแยกเสร็จก็จะนำเอาสินค้าออกไปเร่ขาย มีวงรอบการทำงานเป็นเช่นนี้ใช้เวลาประมาณ 3 วันนับเป็น 1 รอบ (ภาพที่ 1.1) ซึ่งรถพุ่มพวงของสะเกี้อยู่มานานหลายปีแล้ว และจากการสำรวจพบว่ารถพุ่มพวง 1 คันมีต้นทุนการใช้จ่ายดังนี้

ภาพที่ 1.1 ประเภทของรถพุ่มพวงในจังหวัดบุรีรัมย์

1. มอเตอร์ไซด์พุ่มพวง

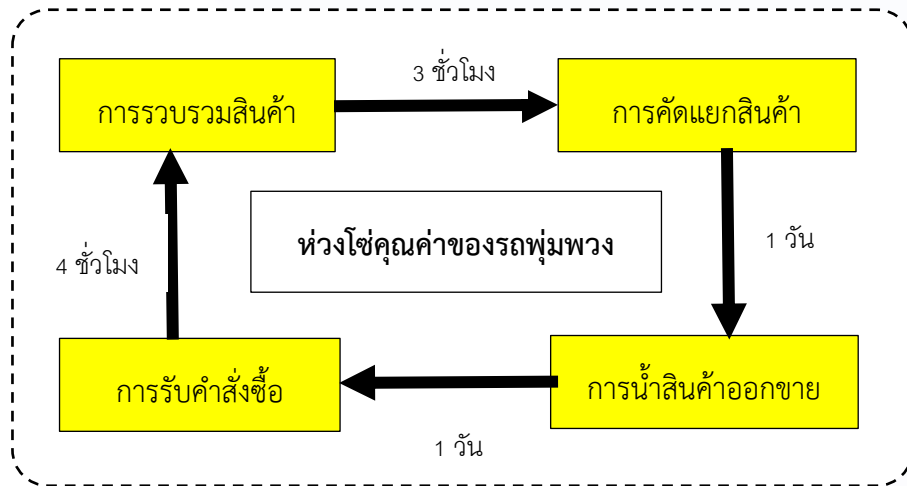

2. มอเตอร์ไซด์พุ่มพวงมีหลังคาพุ่มพวง

3. รถกระบะมีหลังคาพุ่มพวง

1. รถมอเตอร์ไซด์พุ่มพวง มีต้นทุนค่าใช้จ่ายตั้งแต่การรวบรวมจนถึงออกขายโดยเฉลี่ยคันละ 6,000 บาทและจะมีกำไรรอบหนึ่งประมาณ 2,500 บาทต่อคัน 2) รถมอเตอร์ไซด์พุ่มพวงข้างมีหลังคา มีต้นทุนค่าใช้จ่ายตั้งแต่การรวบรวมจนถึงออกขายโดยเฉลี่ยคันละ 12,000 บาทและจะมีกำไรรอบหนึ่งประมาณ 5,000 บาทต่อคัน 3) รถกระบะมีหลังคาพุ่มพวง มีต้นทุนค่าใช้จ่ายตั้งแต่การรวบรวมจนถึงออกขายโดยเฉลี่ยคันละ 20,000 บาทและจะมีกำไรรอบหนึ่งประมาณ 8,000 บาทต่อคัน สินค้าที่นำไปขายส่วนใหญ่แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สินค้าพื้นฐานที่ใช้ทุกวันในแต่ละครัวเรือน ได้แก่ พริก หอม กระเทียม ข่า ตะไคร้ มะเขือ แตงกวา มะนาว และสินค้าตามสั่ง(Order) ได้แก่ ปลาทุบ เนื้อ เนื้อหมู ไก่ กุ้ง หอย กบ ปู ปลา และอาหารตามฤดูกาล เช่น กล้วย ฝรั่ง ทุเรียน ไข่ไก่ ไข่แดง เป็นต้น จากรายได้ดังกล่าวเมื่อคิดง่าย ๆ ต่อเดือน เฉพาะรถมอเตอร์ไซด์พุ่มพวงข้างทำเป็นรถพุ่มพวงก็จะสามารถขายได้ 10 รอบต่อเดือนมีกำไรประมาณ 50,000 บาทต่อเดือนต่อคัน ซึ่งก็นับว่าไม่น้อยเลยสำหรับพื้นที่ชนบท และจากการสำรวจพบว่าเพื่อ พ.ศ. 2562-2564 ที่ผ่านมานี้มีแรงงานที่กลับมาบ้านเนื่องจากปัญหาโควิด-19 ก็ได้มาช่วยการทำอาชีพนี้เป็นจำนวนมากเนื่องจากเป็นอาชีพที่อิสระ กำไรดีและดีกว่าขายหอยบนดินที่รับกันมาหลายทอด

ภาพที่ 1.2 แสดงห่วงโซ่คุณค่าของรถพุ่มพวงใช้เวลาประมาณ 3 วันครบวงจร

จากปรากฏการณ์รถพุ่มพวงในพื้นที่ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ดังกล่าว มีปัญหาในการดำเนินงานอยู่บ้างคือ 1) การเกิดรถพุ่มพวงรายใหม่จะค่อนข้างหาลูกค้าได้ยากซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปที่พบได้กับกลุ่มคนที่เพิ่งเข้ามาในธุรกิจนี้ 2) ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นลูกค้าที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปเป็นการซื้อขายในรูปของเงินสดเท่านั้น 3) การรับ Order จากลูกค้าส่วนใหญ่เป็นการจดบันทึกใส่ในสมุดเท่านั้นถ้าหากฝนตกสมุดโดนน้ำก็ไม่มีของไปส่งลูกค้า 4) การออกเรขายสินค้าของรถพุ่มพวงบางที่อาจประสบกับอุบัติเหตุเช่น ยางรถรั่วซึม รถมอเตอร์ไม่ติด รถเฉี่ยวชน รถเสียหลักลงข้างทาง คนขายป่วยไม่สบาย คนขายติดงานสำคัญอื่น เป็นต้น จึงทำให้การค้าไม่ต่อเนื่องส่งผลให้ส่งของตาม Order ลูกค้าไม่ทันจึงทำให้เสียลูกค้า 5) การรวบรวมสินค้าไม่ทันตาม Order หรือหาสินค้าไม่ได้ทำให้เสียลูกค้าไปก็มีมาก 6) ปัจจุบันมีการสั่งสินค้าทางไลน์ เฟส แต่คนขายของในรถพุ่มพวงมีปัญหาในการใช้เครื่องมือสื่อสารไม่เป็นจึงทำให้เสียโอกาสที่จะได้ลูกค้าใหม่เพิ่ม เป็นต้น

จากปรากฏการณ์รถพุ่มพวงถือว่ารูปแบบการกระจายสินค้าที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เป็นกลไกการแก้ไขปัญหาด้านการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรด้วยตัวของชุมชนเอง และเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าภายในชุมชนเกิดหมุนเวียนทางการเงิน การหมุนเวียนของทรัพยากรท้องถิ่น และที่สำคัญเป็นกลไกที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มของสินค้าในชุมชนได้อย่างเป็นธรรมชาติ ดังนั้นแก้ไขปัญหาคือความยากจนด้วยโมเดลพุ่มพวง จะดำเนินการ 3 ประเด็นหลักๆได้แก่

1. การร่วมจัดตั้งศูนย์รวบรวมและตัดแยกสินค้าในชุมชน โดยศูนย์ดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ไปรวบรวมสินค้าตาม Order แล้วนำมาตัดแยกใส่บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม แล้วนำขึ้นรถพุ่มพวงที่จะกระจายตัวออกไปในแต่ละเส้นทาง หากใส่ครีวเรือนคนจนเข้าไปในระบบของการรวบรวมสินค้าและการตัดแยกสินค้าจะส่งผลดีต่อครีวเรือนยากจนหลายด้านกล่าวคือ

1.1 การนำผลผลิตจากครีวเรือนยากจนเข้าไปร่วมกับรถพุ่มพวงส่งผลให้คนยากจนได้เงินสดทันทีหรือวันต่อวัน เนื่องจากธรรมชาติของการขายสินค้านรถพุ่มพวงมีต้นทุนที่จะต้องนำมาหมุนเวียนในแต่ละรอบสัปดาห์

ประกอบกับผู้ค้ารถพุ่มพวงมีเงินทุนหมุนเวียนน้อยจึงต้องเคลียร์ยอดกันวันต่อวัน หรือจะมีการค้างไว้ก่อนแต่ก็ไม่เกิน 3 วัน

1.2 จะก่อให้เกิดแรงผลักดันให้ครัวเรือนยากจนขยายพื้นที่การเพาะปลูกผักสวนครัวในบริเวณบ้านพักอาศัยของครัวเรือนยากจนมากขึ้นเนื่องจากส่งผลให้มีรายได้รวดเร็วถ้าส่งมากได้มาก

1.3 ครัวเรือนยากจนหากไม่มีที่ทำกินอาจใช้แรงงานเพื่อเข้าร่วมคัดแยกสินค้าเกษตรจำนวนมากในแต่ละวันเพื่อส่งให้รถพุ่มพวงนำไปขายแต่ละวันซึ่งจะทำให้มีรายได้เป็นรายวันตามมา หรือหากมีประสบการณ์ดีขึ้นอาจแยกตัวเป็นผู้ประกอบการรถพุ่มพวงได้ด้วยตัวเองก็จะช่วยให้คุณภาพของครัวเรือนที่ยากจนดีขึ้นโดยลำดับ

1.4 จะช่วยให้ลดภาระการคัดแยกของครัวเรือนที่ประกอบการรถพุ่มพวงลงโดยไม่ต้องคัดแยกที่บ้านแต่ไปรับของที่ศูนย์รวบรวมและคัดแยกแล้วนำออกไปเร่ขายได้เลยในแต่ละวัน

2. การจัดทำ Application พุ่มพวง จะเป็นเครื่องมือช่วยให้การขายสินค้าในเส้นทาง (Route) ของรถพุ่มพวงแต่ละคันมีความต่อเนื่องและแม่นยำขึ้น นอกจากนั้นยังส่งผลดีหลายด้าน ได้แก่

2.1 ส่งผลให้ได้ลูกค้ากลุ่มใหม่เพิ่มขึ้นเนื่องจากลูกค้าที่ใช้ Application ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานจะสั่งของในช่องทางนี้

2.2 ทำให้รถพุ่มพวงและศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้ารู้ชนิดของสินค้า ปริมาณ ระยะทาง จำนวนเงิน และตำแหน่งที่ตั้ง (พิกัด) ของผู้สั่งของที่แม่นยำขึ้น ซึ่งจะสามารถนำสินค้าไปส่งได้ตาม Order ได้

2.3 เมื่อมีเหตุจำเป็นในทุกกรณีของรถพุ่มพวงไปส่งไม่ได้ ก็จะทำให้รายอื่นทำงานแทนได้โดยอาศัยข้อมูลจากข้อ 2.2 ซึ่งกรณีการไปส่งของไม่ได้เช่นนี้เกิดขึ้นเป็นประจำในทุกเส้นทาง จึงทำให้เกิดความไม่น่าเชื่อถือในเรื่องของความไม่แน่นอน

2.4 จากการทำงานของ Application พุ่มพวง อาจจะทำให้เกิดเส้นทาง (Route) ของรถพุ่มพวงเส้นทางใหม่ ๆ ในพื้นที่ได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการขยายตัวในการทำธุรกิจรถพุ่มพวงในพื้นที่อื่น ๆ ได้ในอนาคต

3. การร่วมจัดทำระบบสวัสดิการให้แก่ทุกคนที่อยู่ในห่วงโซ่การประกอบการรถพุ่มพวงในชุมชน ซึ่งที่ผ่านมาพบว่ากลุ่มผู้ประกอบการรถพุ่มพวง มีหลายอย่างที่เป็นอุปสรรคในการประกอบการคือ รถเสียต้องนำไปซ่อม การประสบอุบัติเหตุได้รับบาดเจ็บ ขยายของไม่หมดสินค้าเน่าเสีย การคัดแยกหรือบรรจุไม่ได้คุณภาพทำให้สินค้าไม่มีคุณภาพที่ดี การหาสินค้าตาม Order ไม่ทันทำให้เสียลูกค้า การไม่มีประสบการณ์ขายของทำให้ขายของไม่ได้เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องมีระบบเข้ามากำกับเพื่อให้การดำเนินงานผู้ประกอบการรถพุ่มพวง โดยต้องอาศัยหน่วยงานรัฐในท้องถิ่นเช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เข้ามาช่วยดำเนินการโดยจัดทำเป็นนโยบายท้องถิ่นเข้าสู่แผนพัฒนาตลอดจนการจัดให้มีหน่วยงานเข้ามากำกับดูแลด้านนี้โดยตรง ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการรถพุ่มพวงมีความมั่นคงสามารถสร้างรายได้ในระดับสูงและเป็นที่น่าเชื่อถือในสังคม และเป็นการสร้างแรงจูงใจในการขยายธุรกิจด้านนี้ให้ครอบคลุมพื้นที่มากขึ้นซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการนำพาครัวเรือนยากจนในชุมชนหลุดพ้นจากความยากจนได้ในทุกครัวเรือน

จากแนวคิด “การบูรณาการความร่วมมือแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยโมเดลพุ่มพวง” ดังกล่าวทางทีมงานวิจัยจึงคาดว่าจะก่อให้เกิดกลไกการยกระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนยากจนในอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ให้ดีขึ้น โดยอาศัยห่วงโซ่คุณค่ากลไกการขับเคลื่อนของกลุ่มผู้ประกอบการรถพุ่มพวงที่มีอยู่เป็นต้นทุนสำคัญในการขับเคลื่อน และเพิ่มกลไกทั้ง 3 ข้อที่ได้กล่าวไปแล้วในเบื้องต้นมาต่อยอดให้เกิดการสร้างงานในพื้นที่ สร้างรายได้เพิ่มและสร้างความมั่นคงยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดแนวทางการดำเนินงานดังนี้

2.2 คำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์

คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์
การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนห่วงโซ่มูลค่ารถพุ่มพวงจะช่วยยกระดับรายได้ของครัวเรือนยากจนในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ให้ดีขึ้น	1. พัฒนา Application เพื่อส่งเสริมการขายในเส้นทางของรถพุ่มพวง
	2. พัฒนาระบบสวัสดิการเพื่อสร้างแรงดึงดูดการทำธุรกิจรถพุ่มพวง
	3. ร่วมกันพัฒนาระบบศูนย์กระจายสินค้าระดับชุมชนเพื่อยกระดับรายได้จากสินค้าในชุมชน
	4. ร่วมวางระบบพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาค่าความยากจนในพื้นที่

2.3 สรุปผลการดำเนินงาน

กระบวนการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าชุมชนเพื่อเป็นกลไกส่งเสริมการทำงานของผู้ประกอบการรถพุ่มพวงในชุมชน เกิดจากการวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานของผู้ประกอบการรถพุ่มพวงและศักยภาพของชุมชนเป็นสำคัญ ผลการดำเนินงานพบว่า 1.การร่วมจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าชุมชน (Community Distribution Centre) โดยศูนย์ดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ไปรวบรวมสินค้าตาม Order นำมาคัดแยกใส่บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม แล้วนำขึ้นรถพุ่มพวงที่จะกระจายตัวออกไปในแต่ละเส้นทาง ส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นลดลง เกิดแหล่งงานที่มั่นคงในพื้นที่ใกล้บ้าน และเกิดความรักความอบอุ่นในครอบครัว 2. การมี Application Poom-Puang ทำให้ผู้ประกอบการรถพุ่มพวงมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการมีลูกค้ากลุ่มใหม่หรือกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานที่ใช้ Application ในการ Order สินค้า จากเดิมที่มีลักษณะการใช้เงินสดแลกสินค้าแบบ Face to Face ซึ่งทำให้มีรายได้จากลูกค้ากลุ่มสูงอายุในเส้นทาง (Roots) ที่เร่ขายเป็นส่วนใหญ่ 3. การจัดทำระบบสวัสดิการให้แก่รถพุ่มพวง เป็นการจูงใจให้รถพุ่มพวงเข้ามาร่วมดำเนินมากขึ้นจากเดิม 16 คันเพิ่มขึ้นเป็น 46 คัน จึงก่อให้เกิดการกระจายสินค้าไปยังพื้นที่อื่นได้ในปริมาณที่มากขึ้นตามมา ผลจากการดำเนินงานสามารถยกระดับรายได้ครัวเรือนยากจนจากจำนวน 24 ครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 142 ครัวเรือนให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและต่อเนื่องเฉลี่ย 14,600 บาทต่อเดือน ซึ่งถือว่ามีความเป็นไปได้ที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงมั่งคั่งต่อไปได้ และถ้าหากมีการลงทุนขยายผลการดำเนินงานไปยังพื้นที่อื่นในบริบทที่ใกล้เคียงกัน ก็จะส่งผลให้ครัวเรือนยากจนในพื้นที่ลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมในเบื้องต้น

สรุปผลวัตถุประสงค์ที่ 1 พัฒนา Application เพื่อส่งเสริมการขายในเส้นทางของรถพุ่มพวง

จากการดำเนินงานพบว่า การจัดทำ Application Poom-Puang และการจัดทำระบบสวัสดิการให้แก่รถพุ่มพวง เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าภายในชุมชนเกิดหมุนเวียนทางการเงิน การหมุนเวียนของทรัพยากรท้องถิ่น และที่สำคัญเป็นกลไกที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มของสินค้าในชุมชนได้อย่างเป็นธรรมชาติ การมี Application Poom-Puang ทำให้ผู้ประกอบการรถพุ่มพวงมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการมีลูกค้ากลุ่มใหม่หรือกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานที่ใช้ Application ในการ Order สินค้า จากเดิมที่มีลักษณะการใช้เงินสดแลกสินค้าแบบ Face to Face ซึ่งทำให้มีรายได้จากลูกค้ากลุ่มสูงอายุในเส้นทาง (Roots) ที่เร่ขายเป็นส่วนใหญ่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในกิจกรรมนี้ประกอบด้วย 5 กลุ่มได้แก่ กลุ่มครัวเรือนยากจน กลุ่มผู้ประกอบการรถพุ่มพวง พนักงานเจ้าหน้าที่ศูนย์กระจายสินค้าชุมชน ลูกค้านรถพุ่มพวง และประชาชนทั่วไปในตำบลสะแกโพรง ส่งผลให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 60% กระบวนการพัฒนา Application พุ่มพวง อาจจะยังไม่สำเร็จอย่างที่คาดหวัง เนื่องจากผู้ประกอบการรถพุ่มพวงไม่ยอมเพิ่มค่าใช้จ่ายกับสัญญาณอินเทอร์เน็ต จึงยังคงเป็นปัญหาของทีมวิจัย ซึ่งจะเป็นทีมพัฒนาร่วมกับทีม Programmer ที่เชี่ยวชาญการทำ Application ในระบบปฏิบัติการซึ่งจำเป็นต้องมีระบบปฏิบัติการคลาวด์ เพื่อเป็นพื้นที่รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล เพื่อแสดงผลข้อมูลกลับมายังมือถือที่ทุกคนมีอยู่ หรืออาจใช้ Website เป็นพื้นที่ปฏิบัติการในการนำข้อมูลออกมาประยุกต์ใช้ก็ได้ทั้ง 2 แนวทาง ข้อมูลที่จะต้องนำลงไปในคลาวด์ ได้แก่ ข้อมูลลูกค้า (ตำแหน่งที่ตั้ง ประเภทสินค้าที่ต้องการ จำนวนสินค้า ปริมาณความต้องการ ราคาสินค้า ระยะทางการขนส่งสินค้า เป็นต้น) ข้อมูลรถพุ่มพวง (ตำแหน่งที่ตั้งของรถพุ่มพวง ตำแหน่งที่ตั้งลูกค้า เส้นทางที่ไปส่ง ระยะทางที่ไปส่ง ระยะเวลาไปส่ง ต้นทุนการส่ง การรับ-ส่งสินค้า เป็นต้น)

สรุปผลวัตถุประสงค์ที่ 2 พัฒนาระบบสวัสดิการเพื่อสร้างแรงดึงดูดการทำธุรกิจรถพุ่มพวง

จากการดำเนินงานพบว่า มีการจัดทำระบบสวัสดิการให้แก่ทุกคนที่อยู่ในห่วงโซ่การประกอบการรถพุ่มพวงในชุมชน ซึ่งที่ผ่านมาพบว่ากลุ่มผู้ประกอบการรถพุ่มพวง มีหลายอย่างที่เป็นอุปสรรคในการประกอบการคือ รถเสียต้องนำไปซ่อม การประสบอุบัติเหตุได้รับบาดเจ็บ ขยายของไม่หมดสินค้าเน่าเสีย การคัดแยกหรือบรรจุไม่ได้คุณภาพทำให้สินค้าไม่มีคุณภาพที่ดี การหาสินค้าตาม Order ไม่ทันทำให้เสียลูกค้า การไม่มีประสบการณ์ขายของทำให้ขายของไม่ได้เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องมีระบบเข้ามากำกับเพื่อให้การดำเนินงานผู้ประกอบการรถพุ่มพวง โดยต้องอาศัยหน่วยงานรัฐในท้องถิ่นเช่น องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) เข้ามาช่วยดำเนินการโดยจัดทำเป็นนโยบายท้องถิ่นเข้าสู่แผนพัฒนาตลอดจนการจัดให้มีหน่วยงานเข้ามากำกับดูแลด้านนี้โดยตรง ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการรถพุ่มพวงมีความมั่นคงสามารถสร้างรายได้ในระดับสูงและเป็นที่น่าเชื่อถือในสังคม และเป็นการสร้างแรงจูงใจในการขยายธุรกิจด้านนี้ให้ครอบคลุมพื้นที่มากขึ้นซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการนำพาครัวเรือนยากจนในชุมชนหลุดพ้นจากความยากจนได้ในทุกครัวเรือน การจัดทำระบบสวัสดิการให้แก่รถพุ่มพวง เป็นการจูงใจให้รถพุ่มพวงเข้าร่วมดำเนินมากขึ้นจากเดิม 16 คันเพิ่มขึ้นเป็น 46 คัน โดยการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ใน

กิจกรรมนี้ประกอบด้วย 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการรถพุ่มพวง พนักงานเจ้าหน้าที่ศูนย์กระจายสินค้าชุมชน ลูกค้ารถพุ่มพวง ส่งผลให้เกิดความมั่นใจที่จะเข้าร่วมโครงการกับศูนย์กระจายสินค้าชุมชนมากขึ้น ส่งผลให้เกิดรถพุ่มพวงเข้าร่วมเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 288%

สรุปผลวัตถุประสงค์ที่ 3 ร่วมกันพัฒนาระบบศูนย์กระจายสินค้าระดับชุมชนเพื่อยกระดับรายได้จากสินค้าในชุมชน

จากการดำเนินงานของคณะผู้วิจัยร่วมกับชุมชนพบว่า มีการการร่วมจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าชุมชน (Community Distribution Centre) ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างการค้าในชุมชนในระบบรถพุ่มพวงกับครัวเรือนยากจนแล้วกระจายสินค้าไปยังพื้นที่อื่น ๆ โดยมีกลไกการทำงานร่วมกันดังรูป

รูปที่ 2.1 แนวคิดการกระจายสินค้า

รถพุ่มพวงในพื้นที่ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ดังกล่าวถือว่าเป็นรูปแบบการกระจายสินค้าที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เป็นกลไกการแก้ไขปัญหาด้านการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรด้วยตัวของชุมชนเอง และเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าภายในชุมชนเกิดหมุนเวียนทางการเงิน การหมุนเวียนของทรัพยากรท้องถิ่น และที่สำคัญเป็นกลไกที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มของสินค้าในชุมชนได้อย่างเป็นธรรมชาติ ดังนั้นจึงเกิดคำถามว่า “จะอย่างไรให้ครัวเรือนยากจนในชุมชนมีรายได้จากการดำเนินงานของรถพุ่มพวงในชุมชน” จึงเกิดการวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่า (Supply Chain) และกลไกการดำเนินงานของรถพุ่มพวงเชื่อมโยงกับบริบทและศักยภาพของพื้นที่ ได้แก่ การร่วมจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าชุมชน โดยศูนย์ดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ไปรวบรวมสินค้าตาม Order แล้วนำมาคัดแยกใส่บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม แล้วนำขึ้นรถพุ่มพวงที่จะกระจายตัวออกไปในแต่ละเส้นทาง หากใส่ครัวเรือนคนจนเข้าไปในระบบของการรวบรวมสินค้าและการคัดแยกสินค้าจะส่งผลดีต่อครัวเรือนยากจนหลายด้านกล่าวคือ 1) การนำผลผลิตจากครัวเรือนยากจนเข้าไปร่วมกับรถพุ่มพวงส่งผลให้คนยากจนได้เงินสดทันทีหรือวันต่อวัน เนื่องจากธรรมชาติของการขายสินค้ารถพุ่มพวงมีต้นทุนที่จะต้องนำมาหมุนเวียนในแต่ละรอบสั้น ประกอบกับผู้ค้ารถพุ่มพวงมีเงินทุนหมุนเวียนน้อยจึงต้องเคลียร์ยอดกันวันต่อวัน หรือน้อยครั้งที่จะมีลักษณะการค้างไว้นานแต่ก็ไม่เกิน 3 วัน 2) จะก่อให้เกิดแรงจูงใจและผลักดันให้ครัวเรือนยากจน

ขยายพื้นที่การเพาะปลูกผักสวนครัวในบริเวณบ้านพักอาศัยของครัวเรือนยากจนมากขึ้นเนื่องจากส่งผลให้มีรายได้รวดเร็วถ้าส่งมากยิ่งได้มาก 3) ครัวเรือนยากจนหากไม่มีที่ทำกินอาจใช้แรงงานเพื่อเข้าร่วมคัดแยกสินค้าเกษตรจำนวนมากในแต่ละวันเพื่อส่งให้รถพุ่มพวงนำไปขายแต่ละวันซึ่งจะทำให้มีรายได้เป็นรายวันตามมา หรือหากมีประสบการณ์ดีขึ้นอาจแยกตัวเป็นผู้ประกอบการรถพุ่มพวงได้ด้วยตัวเองก็จะช่วยให้คุณภาพของครัวเรือนที่ยากจนดีขึ้นโดยลำดับ และ 4) ช่วยให้เกิดการคัดแยกของครัวเรือนที่ประกอบการรถพุ่มพวงลงโดยไม่ต้องคัดแยกที่บ้านแต่ไปรับของที่ศูนย์รวบรวมและคัดแยกแล้วนำออกไปขายได้เลยในแต่ละวัน ในส่วนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในกิจกรรมนี้ประกอบด้วย 5 กลุ่มได้แก่ กลุ่มครัวเรือนยากจน กลุ่มผู้ประกอบการรถพุ่มพวง พนักงานเจ้าหน้าที่ศูนย์กระจายสินค้าชุมชน ลูกค้ารถพุ่มพวง และประชาชนในตำบลสะแกโพรง มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 300 %

สรุปผลวัตถุประสงค์ที่ 4 ร่วมวางระบบพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่

คณะผู้วิจัยได้มีการร่วมวางระบบพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่ โดยใช้กิจกรรมหลักในการดำเนินงาน ได้แก่ การตั้งศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าชุมชน (Community Distribution Centre : CDC) และการปรับปรุงศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้า พร้อมจัดหาอุปกรณ์อำนวยความสะดวก การร่วมจัดตั้งศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าในชุมชน โดยศูนย์ดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ไปรวบรวมสินค้าตาม Order แล้วนำมาคัดแยกใส่บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม แล้วนำไปส่งตาม Order หากใส่ครัวเรือนคนจนเข้าไปในระบบของกระบวนการผลิตสินค้า รับจ้างทำปลาต้ม จะส่งผลดีต่อครัวเรือนยากจนหลายด้านกล่าวคือ 1) การรับจ้างจากครัวเรือนยากจนส่งผลให้คนยากจนได้เงินสดทันทีหรือวันต่อวัน 2) ครัวเรือนยากจนหากไม่มีที่ทำกินสามารถใช้แรงงานเพื่อเข้าร่วมในกระบวนการผลิตปลาต้ม ซึ่งจะทำให้มีรายได้เป็นรายวันตามมา หรือหากมีประสบการณ์ดีขึ้นอาจแยกตัวเป็นผู้ประกอบการผลิตปลาต้มได้ด้วยตัวเองก็จะช่วยให้คุณภาพของครัวเรือนที่ยากจนดีขึ้นโดยลำดับ การจัดตั้งศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าชุมชน เป็นไปตามมาตรฐานการกระจายสินค้า ที่ทุกคนอยากให้ศูนย์มีความสะดวก รวดเร็วและมีคุณภาพสูง โดยศูนย์ดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ไปรวบรวมสินค้าตาม Order แล้วนำมาคัดแยกใส่บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม แล้วนำส่งจะกระจายตัวออกไปในแต่ละเส้นทาง หรือการส่งผ่านผู้ให้บริการขนส่งพัสดุต่างๆ หากใส่ครัวเรือนคนจนเข้าไปในระบบของการรวบรวมสินค้าและการคัดแยกสินค้าจะส่งผลดีต่อครัวเรือนยากจนหลายด้านคือ เป็นแหล่งสร้างงานสร้างรายได้กลับบ้าน ทำให้ครัวเรือนยากจนเกิดแรงจูงใจในการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อส่งไปในศูนย์เพิ่มขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นโดยลำดับ โดยทางคณะผู้วิจัยได้พิจารณาคุณสมบัติของคนจนที่มีรายชื่อในระบบ BP-MAP รายครัวเรือนเพื่อนำมาวิเคราะห์ทุน 5 ด้าน เพื่อนำมาพัฒนาและได้รับการยกระดับส่งเสริมคนจนโดยใช้กิจกรรมในการยกระดับคนจนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการยกระดับครัวเรือนคนจนเป้าหมายได้ ได้แก่ กิจกรรมการจัดตั้งศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าชุมชน กิจกรรมการฝึกปฏิบัติการรวบรวมและคัดแยกสินค้าจากภายใน/ภายนอกชุมชน และ กิจกรรม ฝึกอบรมการใช้ Application พุ่มพวง (รับ - ส่ง Order) กิจกรรมอบรมให้ความรู้เรื่องการทำประกันภัยในรูปแบบต่างๆและระบบสวัสดิการของสมาชิกกลุ่ม ผลการดำเนินงานพบว่า จากการเก็บข้อมูลรายการสินค้าในศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าชุมชน ที่เป็นความต้องการที่มีความต้องการของลูกค้าจากมากไปน้อยในห่วงโซ่ของรถพุ่มพวง ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการ

ดำเนินกระบวนการยกย่องระดับรายได้ครัวเรือนยากจน ผ่านศูนย์กระจายสินค้าที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกลไกการแก้ไขปัญหาด้านการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรด้วยตัวของชุมชนเอง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าภายในชุมชน เกิดหมุนเวียนทางการเงิน การหมุนเวียนของทรัพยากรท้องถิ่น และที่สำคัญเป็นกลไกที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มของสินค้าในชุมชนได้อย่างเป็นธรรมชาติ ได้ทำการทดลองทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่กระจายตัวอยู่ในครัวเรือนยากจน และชุมชนโดยรอบ โดยศูนย์กระจายสินค้าเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2565 - 2566 เป็นเวลาทั้งสิ้น 21 สัปดาห์ มีผลิตภัณฑ์ที่ทางคณะกรรมการศูนย์กระจายสินค้าได้นำมาทดลองดำเนินการจัดจำหน่ายจำนวนทั้งสิ้น 19 ประเภท ประกอบด้วย 1) ปลาทุ 2) ดักแด้/ปลาหมึก 3) น้ำดื่ม 4) ของสด 5) ปลาร้า/ปลาต้ม 6) ไข่ไก่ 7) กระเทียม 8) หมูยอ 9) ทุ/บรรจุกุ้ง 10) น้ำพริก 11) หอมแดง 12) พริกแกง/ปลาป่น 13) ผลไม้ 14) น้ำถั่ง/น้ำแข็ง 15) ไก่สไปร์ซี่/ไก่ไม่มีกระดูก 16) เนื้อหมู/หมูหมัก 17) อาหารทะเลแช่แข็ง 18) อาหารกระป๋อง 19) เครื่องปรุง/เครื่องครัว จากการเก็บข้อมูลพบว่า 3 ผลิตภัณฑ์ที่มีการซื้อขายมากที่สุด ผ่านศูนย์กระจายสินค้า ได้แก่ ปลาทุ มีมูลค่าในการซื้อขาย จำนวน 907,895 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.04 ของมูลค่าการซื้อขายทั้งหมด อันดับที่ 2 ได้แก่ ของสด มีมูลค่าในการซื้อขาย จำนวน 722,940 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.90 อันดับที่ 3 ได้แก่ ของสด มีมูลค่าในการซื้อขาย จำนวน 293,230 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.32 และผลิตภัณฑ์ที่มีการซื้อขาย น้อยที่สุด ได้แก่ หมูยอ มีมูลค่าในการซื้อขาย จำนวน 720 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.03 จากการวิเคราะห์เพิ่มเติมพบว่า ตลอดระยะเวลา 21 สัปดาห์ ในการทดลองนำผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่กระจายตัวอยู่ในครัวเรือนยากจน และชุมชนโดยรอบ พบว่า แต่ละสัปดาห์ศูนย์กระจายสินค้าจะมียอดจำหน่ายสินค้าไม่ต่ำกว่า 75,000 บาท โดยพบ 3 สัปดาห์ที่มียอดจำหน่ายสูงสุด ได้แก่ สัปดาห์ที่ 10 โดยทำการซื้อขายในช่วงระหว่างวันที่ 6 - 12 มีนาคม 2566 มียอดการซื้อขายสินค้า จำนวน 199,240 บาท คิดเป็น ร้อยละ 7.69 ของมูลค่าการซื้อขายทั้งหมด อันดับที่ 2 ได้แก่ สัปดาห์ที่ 14 โดยทำการซื้อขายในช่วงระหว่างวันที่ 3 - 10 เมษายน 2566 มียอดการซื้อขายสินค้า จำนวน 177,491 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.85 อันดับที่ 3 ได้แก่ สัปดาห์ที่ 15 โดยทำการซื้อขายในช่วงระหว่างวันที่ 3 - 10 เมษายน 2566 มียอดการซื้อขายสินค้า จำนวน 163,558 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.31 และ สัปดาห์ที่มียอดจำหน่ายน้อยที่สุด ได้แก่ สัปดาห์ที่ 16 โดยทำการซื้อขายในช่วงระหว่างวันที่ 24 - 30 เมษายน 2566 มียอดการซื้อขายสินค้า จำนวน 79,477 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.07 ของมูลค่าการซื้อขายทั้งหมด และจากการเก็บข้อมูลบัญชีรายรับ-รายจ่ายราย แต่ละเดือนของศูนย์กระจายสินค้าโดยพนักงานขายของประจำศูนย์ฯ โดยผลประกอบการโดยรวม (รายเดือน) ของศูนย์กระจายสินค้าตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ทดลองดำเนินกระบวนการกระจายสินค้าด้วยรถพุ่มพวงสู่การยกระดับรายได้ครัวเรือนยากจน เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม 2565 ถึงวันที่ 7 มิถุนายน 2566 เป็นเวลาทั้งสิ้น 21 สัปดาห์ โดย ณ วันที่สรุปโครงการมี ยอดรายรับ จำนวน 161,888 บาท รายจ่าย จำนวน 118,721 บาท มีกำไรต่อสัปดาห์ จำนวน 8,101.55 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.82 และมีกำไรสะสมสุทธิ จำนวน 43,167 บาท จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่าเป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจสามารถนำมาต่อยอดขยายผลต่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่ได้ โดยมีรายชื่อคนจนในห่วงโซ่ของรถพุ่มพวง ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้ 1. คนจนในห่วงโซ่ของรถพุ่มพวง หมู่ 3 ตำบลสะแกโพรง จำนวน 23 ครัวเรือน 2. คนจนในห่วงโซ่ของรถพุ่มพวง หมู่ 16 ตำบลสะแกโพรง จำนวน 21 ครัวเรือน และ 3. คนจนในห่วงโซ่ของรถพุ่มพวง หมู่ 19 ตำบลสะแกโพรง จำนวน 28 ครัวเรือน รวมคนจนในห่วงโซ่ของรถพุ่มพวง ตำบลสะแกโพรง จำนวน 72 ครัวเรือน

ในส่วนของท่านบลเสม็ด อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จากการสำรวจและจากแผนภาพในเบื้องต้นพบว่าใน ท่านบลเสม็ด อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีครัวเรือนที่ประกอบการทำปลาสมอยู่มากถึง 27 ครัวเรือน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามขนาดของผู้ประกอบการ การวิเคราะห์จากแผนภาพ SUPPLY CHAIN ผู้ประกอบการทำปลาสม ใน ท่านบลเสม็ด อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าด้วยบริบทของพื้นที่ในการประกอบอาชีพการทำปลาสมในพื้นที่ ทำให้เกิดกิจกรรมในห่วงโซ่การทำปลาสม ได้แก่ 1.การจัดหาปลาน้ำจืด 2. การจัดทำผลิตภัณฑ์ปลาสม 3. การบรรจุ ผลิตภัณฑ์ปลาสมเพื่อส่งลูกค้า 4. การขนส่งไปยังลูกค้า และ 5. การรับคำสั่งซื้อสินค้า ซึ่งเป็นกลไกการแก้ไขปัญหา ความยากจนในระดับตำบลที่ดี ได้แก่ การจ้างงานครัวเรือนยากจนเข้ามาทำงานในระบบ การหาวัตถุดิบมาขาย การรับจ้างขนส่งลูกค้าตามออเดอร์ เป็นต้น โดยทางคณะผู้วิจัยได้พิจารณาคุณสมบัติของคณจที่มีรายชื่อในระบบ BP-MAP รายครัวเรือนเพื่อนำมาวิเคราะห์ทุน 5 ด้าน เพื่อนำมาพัฒนาและได้รับการยกระดับ ส่งเสริมคณจโดยใช้กิจกรรมในการยกระดับคณจในพื้นที่เพื่อให้เกิดการยกระดับครัวเรือนคณจเป้าหมายได้ ได้แก่ กิจกรรมการจัดตั้งศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าชุมชน กิจกรรมการฝึกปฏิบัติการรวบรวมและคัดแยกสินค้าจากภายใน/ภายนอกชุมชน และ กิจกรรมอบรมให้ความรู้เรื่องการทำประกันภัยในรูปแบบต่างๆและระบบสวัสดิการของ สมาชิกกลุ่ม ผลการดำเนินงานพบว่า ครัวเรือนยากจนจำนวน 14 คนหลังจากได้รับการฝึกอบรมผ่านไป และได้เข้ามาเป็นพนักงานในศูนย์กระจายสินค้าชุมชน ท่านบลเสม็ด อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งครัวเรือนยากจน สามารถปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์กระจายสินค้าชุมชนได้อย่างเข้มแข็ง โดยสามารถหา Order สินค้าได้วันละเฉลี่ย 1,400 บาทต่อวัน ซึ่งจะส่งผลให้ครัวเรือนยากจนต่อคนมีรายได้ร้อยละ 30 จากกำไรสุทธิของยอดที่สั่งซื้อ หรือ โดยประมาณวันละ 420 บาทต่อคน หรือหากทำมากได้มากกว่าตัวเลขดังกล่าว ในส่วนของการประเมิน ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (SROI) โครงการบูรณาการความร่วมมือแก้ไขปัญหาความ ยากจนด้วยโมเดลพุ่มพวง จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่เกี่ยวข้องกับ 3 กิจกรรมในโครงการ ประกอบด้วย 1. การ จัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าชุมชน 2. การทำวิสาหกิจรวมพุ่มพวง 3. การทำApplication ส่งสินค้าโดยรถพุ่มพวง โดย การประเมินจะครอบคลุม ทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านทรัพยากร/งบประมาณรวม (Total Input) 2. ด้านมูลค่าของผลสัมฤทธิ์/การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรวม (Total Impact) 3. มูลค่าของผลสัมฤทธิ์/การ เปลี่ยนแปลงสุทธิ (Net Impact) และ 4. ด้านมูลค่าของผลสัมฤทธิ์/การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรวม (Total Outcome) ในศูนย์กระจายสินค้าตำบลสะแกโพรง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และ พื้นที่ท่านบลเสม็ด อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลปรากฏว่า มูลค่าผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (SROI) มีค่าเท่ากับ 1.44

2.4 อภิปรายผล

2.4.1 กระบวนการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าชุมชน เป็นกลไกช่วยเสริมการทำงานของผู้ประกอบการรถ พุ่มพวงในชุมชน โดยมีกลไกที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทาน เป็นการศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างและ กระบวนการในห่วงโซ่อุปทานของผู้ประกอบการรถพุ่มพวง โดยให้ความสำคัญกับปัญหาและข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น เช่น การจัดส่งสินค้า การเชื่อมโยงกับผู้ผลิตและลูกค้า และปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจของศูนย์กระจาย สินค้า การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน เป็นการศึกษาและประเมินศักยภาพและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ความสามารถในการผลิตสินค้าท้องถิ่น การสนับสนุนขององค์กรท้องถิ่น และความต้องการของตลาดท้องถิ่น การ สร้างแผนธุรกิจ เป็นการวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ของศูนย์กระจายสินค้าชุมชน รวมถึงกำหนดกลยุทธ์ในการ

เติบโตและพัฒนา การสร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการรถพุ่มพวงในการทำธุรกิจและการส่งเสริมการขายสินค้า ท้องถิ่น การดำเนินการตั้งศูนย์กระจายสินค้า โดยการเลือกสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับศูนย์กระจายสินค้า ซึ่งเลือก และกำหนดโดยกลไกการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การกำหนดโครงสร้างองค์กร การจัดหาและสร้างพื้นที่เก็บ เกี่ยวและจัดเตรียมสินค้า รวมถึงการจัดทีมงานและวิธีการดำเนินงาน ซึ่งกลไกทั้ง 4 ได้เป็นรูปแบบในการ ดำเนินการในพื้นที่ ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ ในปี 2564 สำหรับปี 2565 ได้กำหนดเป้าหมายใน การดำเนินการ ขยายผล ใน 2 ตำบล คือ ตำบลเสม็ด และตำบลในเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้กลไก การวิเคราะห์ ห่วงโซ่อุปทาน การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน การสร้างแผนธุรกิจ และการดำเนินจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า ซึ่ง กลไกเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขยายธุรกิจและการดำเนินงานของศูนย์กระจายสินค้าชุมชน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธีรยุทธ มุเล้ง (2561) ซึ่งพบว่า การจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าเป็นการเป็นศูนย์กลางใน การรวบรวม จัดเก็บ ขนส่งเชื่อมโยงเครือข่าย สนับสนุนการสื่อสาร เพิ่มอำนาจต่อรองป้องกันปัญหาอันตราย อำนวยความสะดวกเกิดมาตรฐานในการเคลื่อนย้าย คัดแยก จัดเก็บ และบรรจุสินค้าที่มีคุณภาพและเพิ่มมูลค่าใน ส่วนของการตัดสินใจจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า พบว่า ความเป็นไปได้ของพื้นที่ของศูนย์กระจายสินค้า ความ ปลอดภัย ความพร้อมของ ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคมขนส่ง ความเชื่อมโยงกับการขนส่งในรูปแบบอื่น ความ เป็นศูนย์กลางของจังหวัดหรือชุมชน

2.4.2 กระบวนการพัฒนา Application พุ่มพวง สำหรับศูนย์กระจายสินค้าเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ และความสะดวกสบายในการจัดการศูนย์กระจายสินค้า มีความสำคัญต่อการเจ้าหน้าที่ในการจัดการศูนย์กระจาย สินค้าและผู้ประกอบการรถพุ่มพวง ได้แก่ 1) การอัพเดทและการติดตามสต็อกสินค้า แอปพลิเคชันยังสามารถช่วย ในการติดตามและอัพเดทสต็อกสินค้าในเวลาจริง ทำให้เกิดประโยชน์กับตัวศูนย์กระจายสินค้าและผู้ประกอบการ รถพุ่มพวง สามารถรับทราบข้อมูลสต็อกปัจจุบันและการเคลื่อนไหวของสินค้าได้ทันที ทั้งนี้จะช่วยให้สามารถวางแผนการสั่งซื้อสินค้าและการจัดส่งให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2) ในด้านการบริหารจัดการสินค้า แอปพลิเคชันสามารถช่วยในการจัดการและติดตามข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย เช่น ข้อมูลสินค้าที่มีอยู่ในระบบ ราคาสินค้า รายละเอียดของสินค้า เป็นต้น 3) ใช้ระบบบาร์โค้ดหรือการสแกน QR code เพื่อติดตามสินค้าในระบบได้ การจัดการการสั่งซื้อและการจัดส่ง แอปพลิเคชันสามารถช่วยในกระบวนการ สั่งซื้อสินค้าและการจัดส่งให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการรถพุ่มพวงสามารถทำการสั่งซื้อ สินค้าผ่านแอปพลิเคชันและติดตามสถานะการส่งสินค้าได้ในเวลาจริง ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการความ ต้องการของลูกค้าและส่งมอบสินค้าทันเวลา 4) การสร้างประสบการณ์ลูกค้า แอปพลิเคชันสามารถช่วยสร้าง ประสบการณ์ลูกค้าที่ดีขึ้นได้ ด้วยการให้ข้อมูลสินค้าที่ชัดเจนและรายละเอียดที่ครบถ้วน รวมถึงการให้บริการ ลูกค้าที่ดี ผู้ประกอบการรถพุ่มพวงสามารถใช้แอปพลิเคชันเพื่อสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นในลูกค้าได้ ดังนั้น การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับศูนย์กระจายสินค้าเป็นสิ่งสำคัญที่มีประโยชน์มาก ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพใน การจัดการและสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้ประกอบการและลูกค้านี้คือความสำคัญและเป้าหมายที่ได้พัฒนาแอป พลิเคชัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุนันท์ ธาติและคณะ, 2565 พบว่า กระบวนการจัดการสินค้าคงคลังจาก กรณีศึกษา ของบริษัท ศรีแก้วห่อหมก จำกัด พบข้อจำกัดหลายประการเนื่องด้วยการบันทึกข้อมูลลงในสมุดหรือ โปรแกรมสำเร็จรูป พื้นฐานก่อให้เกิดความยุ่งยากและซับซ้อนในการทำงานอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อลดข้อผิดพลาด และ เพิ่มประสิทธิภาพใน กระบวนการผลิตและจัดการสินค้าคงคลังและช่วยให้บริษัทสามารถวิเคราะห์ความต้องการ ของลูกค้าเพื่อวางแผนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยจึงพัฒนาแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่

ระบบคลาวด์ – เนทีฟ สำหรับ ติดตามสินค้าคงคลังเพื่อเก็บข้อมูลการคงอยู่ของสินค้าแบบเวลาจริง (Real Time) ลงในฐานข้อมูลและนำร่องใช้งานกับ สถานประกอบการและพบว่าแอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นสามารถช่วยลดต้นทุนแรงงานถึงร้อยละ 98.34 และลดเวลาในการทำงานคิดเป็นร้อยละ 98.33

2.4.3 การจัดทำระบบสวัสดิการสำหรับพนักงานและสมาชิกกลุ่มพุ่มพวงของศูนย์กระจายสินค้าตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความสำคัญอย่างมากในการสร้างความพึงพอใจและความผูกพันพนักงาน สมาชิกกับศูนย์กระจายสินค้าฯ เป็นการเสริมสร้างความคุ้มครองและปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ทางการเงิน สุขภาพ สวัสดิภาพ สำหรับพนักงานหรือผู้ประกอบการพุ่มพวง และครอบครัวในกรณีต่างๆ และเป็นสิ่งที่มีผลด้านอารมณ์ ความเชื่อมั่นของพนักงาน ก่อให้เกิดแรงจูงใจ ในการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์กระจายสินค้าของชุมชน ฯ อีกทั้งยังเพิ่มรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน สร้างหลักประกันให้กับพนักงานและสมาชิกในศูนย์กระจายสินค้าฯ มีผลเชิงบวกต่อพนักงานและศูนย์กระจายสินค้า นอกจากนี้ยังช่วยให้ศูนย์กระจายสินค้าชุมชนสามารถดึงดูดและรักษาพนักงานที่มีความสามารถและความสามารถทำงานดีได้ ศูนย์กระจายสินค้าชุมชนตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้กำหนดเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดทำระบบสวัสดิการ หรือการให้ประโยชน์และสิทธิพิเศษต่าง ๆ ให้แก่พนักงานและสมาชิกกลุ่มพุ่มพวง เพื่อเพิ่มความพึงพอใจและความผูกพันของพนักงาน ได้แก่ 1) การจัดทำการมีประกันชีวิตแบบกลุ่มสำหรับพนักงานและสมาชิกกลุ่มพุ่มพวงของศูนย์กระจายสินค้าเพื่อให้พนักงานได้รับความคุ้มครองในกรณีที่เกิดเหตุที่ส่งผลให้พนักงานเสียชีวิต โดย จัดทำประกันชีวิต + อุบัติเหตุ แบบกลุ่มของ**บริษัทไมล์โบรกเกอร์ (ประเทศไทย) จำกัด**ประเภทประกันชุมชนห่วงใย ให้กับพนักงานและสมาชิกกลุ่มพุ่มพวงจำนวน 58 คน โดยมีการคุ้มครอง กรณีเสียชีวิต คุ้มครองกรณีทุพพลภาพโดยถาวร คุ้มครองจากการเสียชีวิตเนื่องจากอุบัติเหตุ ค่ารักษาพยาบาล รวมถึงสิทธิพิเศษอื่นๆ ผลจากการมีประกันชีวิต เป็นการสร้างความมั่นคงและความพึงพอใจในทั้งศูนย์กระจายสินค้าและพนักงาน สร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการพุ่มพวง และสมาชิกผู้ผลิตสินค้า สนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกกับศูนย์กระจายสินค้าเพิ่มมากขึ้น 2) การอบรมพัฒนาศักยภาพ การอบรมพัฒนาศักยภาพของพนักงานเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ช่วยสร้างความมั่นใจและความสมดุลให้กับพนักงาน การฝึกอบรมของศูนย์กระจายสินค้านี้มี 2 รูปแบบคือ 1. การฝึกอบรมแบบเข้าห้อง การฝึกอบรมแบบเข้าห้องสำหรับคณะกรรมการและพนักงานศูนย์กระจายสินค้าของชุมชนฯ เป็นการฝึกอบรมที่จัดขึ้นในห้องเรียนหรือห้องประชุม โดยมีวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการในการบริหารจัดการศูนย์กระจายสินค้าของชุมชน รวมถึงการแบ่งปันประสบการณ์และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจศูนย์กระจายสินค้าของชุมชนฯ 2. การฝึกทักษะและการปฏิบัติงานจริงในศูนย์กระจายสินค้าของชุมชนช่วยให้คณะกรรมการและพนักงานเรียนรู้และปฏิบัติการทำธุรกิจได้จริง รวมถึงการบริหารจัดการร้านค้า, การสื่อสารกับลูกค้า, การจัดการสินค้า, การขายสินค้า, การทำบัญชี และการใช้แอปพลิเคชันในการจัดการสินค้าผ่านออนไลน์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำธุรกิจ 3) การจ่ายผลตอบแทน ผลตอบแทนของศูนย์กระจายสินค้าตำบลสะแกโพรง ใน 4 รูปแบบ ค่าตอบแทนคณะกรรมการศูนย์กระจายสินค้าซึ่งจะได้รับตามระเบียบและข้อตกลงของศูนย์กระจายสินค้า เงินเดือนสำหรับพนักงานศูนย์กระจายสินค้าสำหรับพนักงานประจำในศูนย์กระจายสินค้าจะได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนเดือนละ 9,000 บาทต่อคน ปันผลสำหรับสมาชิกกลุ่มพุ่มพวง และการจัดโปรโมชั่นพิเศษส่วนลดสินค้า สมาชิกจะได้รับส่วนแบ่งจากกำไรหรือผลกำไรของศูนย์กระจายสินค้าในรูปแบบเปอร์เซ็นต์ตามส่วนแบ่งที่กำหนดไว้ล่วงหน้า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฑามาศ สะอาดเอี่ยม, สุวิดา พงศ์ษาภรณ์, ชุมพล รอดแจ่ม (2562) พบว่า การจัดสวัสดิการที่พนักงานได้รับนั้นเป็นสิ่งดึงดูดให้พนักงานมีความตั้งใจ มุ่งมั่นต่อการ

ปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก และแนวทางการจัดสวัสดิการที่สร้างแรงจูงใจให้พนักงาน ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมาจากการเข้าใจความต้องการอย่างแท้จริงของพนักงาน

2.4.4 การวางระบบพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่ การวางระบบพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่เป็นกระบวนการที่มหาวิทยาลัยที่ต้องดำเนินการร่วมกับส่วนราชการท้องถิ่นและชุมชนเพื่อสร้างความมั่นคงและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรที่อยู่ในสภาพที่ยากจน จากงานวิจัยปี 2565 คณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการทำงานคือ 1) วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของชุมชนท้องถิ่นเพื่อรับรู้ปัญหาและความต้องการของประชากร โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลทางสถิติ การสัมภาษณ์ประชากร และการสำรวจเส้นทางเพื่อติดตามปัญหาที่สำคัญ 2) กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และสร้างยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหาที่พบ ยุทธศาสตร์อาจเน้นการสร้างงานที่มีรายได้สูงขึ้น ได้แก่ การพัฒนาศูนย์กระจายสินค้าของชุมชน การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่ออำนวยความสะดวกในศูนย์กระจายสินค้า การพัฒนาระบบสวัสดิการเพื่อสร้างแรงจูงใจและให้ผลประโยชน์กับสมาชิกหรือผู้ประกอบการรุ่มพวง รวมถึงการขยายผลการดำเนินงานไปยังพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ ตำบลเสม็ด และตำบลในเมือง ในจังหวัดบุรีรัมย์ 3) การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ในกระบวนการนี้คือการสร้างความร่วมมือระหว่างส่วนราชการท้องถิ่น ชุมชน และภาคเอกชน เพื่อให้มีการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการวางแผนและดำเนินการ ในการเข้ามาสนับสนุนทั้งด้านทรัพยากรทางการเงิน การให้คำปรึกษา การส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ โดยหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายได้แก่ สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ พาณิชย์จังหวัดบุรีรัมย์ เกษตรจังหวัดบุรีรัมย์ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดบุรีรัมย์ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของทั้ง 3 คือ ตำบลสะแกโพรง ตำบลเสม็ด และตำบลในเมือง 4) การดำเนินการและการสร้างศูนย์กระจายสินค้าหรือโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับพื้นที่ 5) การติดตามผลและประเมิน เพื่อให้การพัฒนาชุมชนมีประสิทธิภาพและยังคงเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องมีการติดตามผลและประเมินความสำเร็จของระบบพัฒนาชุมชน และปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (The State Council of the People's Republic of China, 2014) พบว่า การวางระบบเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างตรงเป้า ควรกลุ่มเป้าหมาย ที่ควรได้รับการช่วยเหลือต้องตรงแม่นยำ การจัดทำโครงการต้องตรงตามความต้องการการใช้ งบประมาณต้องตรงแม่นยำ มาตรการที่ใช้ต้องเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายตรงแม่นยำ คนที่ส่งไปช่วยเหลือที่หมู่บ้านมีคุณสมบัติตรงผลงานของการขจัดความยากจนต้องตรงเป้า และกำหนดว่ารัฐบาลท้องถิ่น จะต้องบูรณาการและปรับใช้ทรัพยากรในการลดความยากจนให้เหมาะสม ดำเนินการนโยบายอย่างจริงจัง ตรงเป้าและรับรองว่าผลประโยชน์ในการดำเนินงานได้เข้าถึงหมู่บ้านและครัวเรือน

2.5 ปัญหาอุปสรรค

จากผลการดำเนินโครงการวิจัยในช่วงที่ผ่านมา เมื่อรวมครัวเรือนคนจนในห่วงโซ่ของทั้ง 2 ตำบล ได้แก่ ห่วงโซ่ของรุ่มพวง ตำบลสะแกโพรง จำนวน 72 ครัวเรือน และ ห่วงโซ่ของการทำปลาสาม ตำบลเสม็ด จำนวน 291 ครัวเรือน รวมจำนวนทั้งสิ้น 363 ครัวเรือน โดยเป้าหมายที่ทางโครงการวิจัยกำหนดไว้อยู่ที่ 400 ครัวเรือน ทำให้ยังดำเนินการไม่ได้ตามจำนวนเป้าหมายที่กำหนดเนื่องจาก ข้อจำกัด ด้านเวลาเนื่องจากการดำเนินการจัดทำศูนย์กระจายสินค้าให้สามารถดำเนินการตามเป้าหมายของโครงการต้องใช้เวลาน้อยอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 1 ปี โดยตามเป้าหมายของโครงการได้กำหนดพื้นที่เป้าหมาย 3 พื้นที่ ซึ่งช่วงเวลาในการดำเนินงานและบริบทด้านการบริหาร

จัดการค่อนข้างแตกต่างกันจึงทำให้บางพื้นที่เรายังไม่สามารถดำเนินการได้ เช่น พื้นที่ตำบล ในเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ อีกทั้ง กระบวนการทำงานต้องทำงานกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกิจกรรมบางอย่างต้องเป็นไปตามระเบียบแบบแผน จึงทำให้การทำงานล่าช้าไม่เป็นไปตามเป้าหมาย สาเหตุที่ทำงานไม่ถึงเป้าหมายตามที่ตั้งไว้เนื่องจากว่าการดำเนินการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า ได้จัดตั้งเพิ่มเพียงแค่ 2 แห่ง ได้แก่ ศูนย์กระจายสินค้าที่ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง และ ศูนย์กระจายสินค้าที่ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองเท่านั้นจึงทำให้ครอบคลุมกลุ่มบริการใน 2 ตำบลซึ่งมีประมาณ 123 คนแต่ถ้าหากมีการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าเพิ่มขยายไปยังตำบลอื่น ๆ ช้างเคียงเช่นตำบลในเมืองตำบลอิสาน หรือตำบลอื่นๆจะทำให้สามารถบริการครัวเรือนยากจนและยกระดับรายได้ครัวเรือนยากจนได้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ด้วยสาเหตุดังกล่าว มีต้นเหตุมาจากการ มีระยะเวลาที่จำกัดทำให้การทำงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ในส่วนของการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (SROI) โครงการบูรณาการความร่วมมือแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยโมเดลฟุ่มพวง จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่เกี่ยวข้องกับ 3 กิจกรรมในโครงการ ประกอบด้วย 1. การจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าชุมชน 2. การทำวิสาหกิจรพุ่มพวง 3. การทำApplication ส่งสินค้าโดยรถฟุ่มพวง โดยการประเมินจะครอบคลุม ทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านทรัพยากร/งบประมาณรวม (Total Input) 2. ด้านมูลค่าของผลสัมฤทธิ์/การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรวม (Total Impact) 3. มูลค่าของผลสัมฤทธิ์/การเปลี่ยนแปลงสุทธิ (Net Impact) และ 4. ด้านมูลค่าของผลสัมฤทธิ์/การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรวม (Total Outcome) ในศูนย์กระจายสินค้าตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และ พื้นที่ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลปรากฏว่า มูลค่าผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (SROI) มีค่าเท่ากับ 1.44

ภาพรถฟุ่มพวงที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในศูนย์กระจายสินค้าชุมชน

ภาพรถฟุ่มพวงที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในศูนย์กระจายสินค้าชุมชน

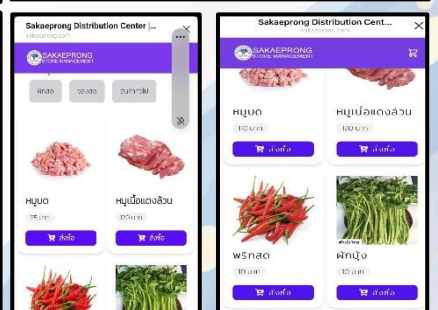
ภาพการฝึกอบรมสมาชิกรถฟุ่มพวง

ครัวเรือนยากจนเข้ามาทำงานในศูนย์กระจายสินค้าชุมชน

ศูนย์กระจายสินค้าชุมชน ต.สะแกโพรง อ.เมือง จ.บุรีรัมย์

Application ฟุ่มพวง

สรุปผลการดำเนินงาน

การจัดการชุมชนบนฐานความปลอดภัยรองรับเมืองท่องเที่ยวเชิงกีฬาแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดบุรีรัมย์

Community management based on food safety to support a sports tourism town to solve poverty problems in Buriram Province

ปีที่ 3 พ.ศ. 2566

3.1 ที่มาและความสำคัญ

ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจน (OM.) ในครั้งนี้ เป็นการดำเนินงานในลักษณะเน้นการบริหารจัดการให้ระบบปฏิบัติการ(OM.) ที่เข้าไปร่วมดำเนินงานกับชุมชนมีความต่อเนื่องโดยอาศัยการดำเนินงานตามกลไกรัฐท้องถิ่นในแต่ละบริบทของพื้นที่ 3 อำเภอได้แก่ 1. อำเภอเมืองมีครัวเรือนยากจน 5,372 ครัวเรือน 2. อำเภอนางรองมีครัวเรือนยากจน 2,751 ครัวเรือน 3. อำเภอสตึกมีครัวเรือนยากจน 3,200 ครัวเรือน รวมมีครัวเรือนยากจนทั้งสิ้น 11,323 ครัวเรือน ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนนี้ดำเนินการใน 4 ด้านหลักได้แก่ 1) การสำรวจและเก็บข้อมูลพื้นที่เป้าหมาย ด้านการผลิตสินค้า การรวบรวมสินค้า การแปรรูปสินค้า และกลุ่มผู้บริโภคสินค้า ในระดับชุมชนและตำบล 2) สร้างเครือข่ายผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้รวบรวมสินค้าและผู้บริโภคอาหารปลอดภัยระดับตำบลเชื่อมโยงกับครัวเรือนยากจน 3) การจัดตั้งศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและท่องเที่ยวระดับตำบลเชื่อมโยงกับครัวเรือนยากจน 4) การพัฒนาระบบเชื่อมโยงศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบลให้เข้ากับกลไกการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง เป็นการออกแบบปฏิบัติการให้มีความสัมพันธ์กับบริบทของพื้นที่แต่ละตำบล โดยพยายามยกเอาศักยภาพชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาและวางกลไกการทำงานให้สัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างความต่อเนื่องยั่งยืนต่อไปในอนาคต ในเชิงโครงสร้างได้ดำเนินการให้นายอำเภอออกคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานที่ชื่อว่า “คณะกรรมการสถานนโยบายอาหารและโภชนาการระดับตำบล” โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธาน ต่อมานายกจะมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามการดำเนินงานขึ้นมาอีกชุดเพื่อทำหน้าที่ให้นโยบายและการดำเนินงานใน “ศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบล” ซึ่งในศูนย์จะมีพนักงานปฏิบัติการในศูนย์ฯประมาณ 3-5 คน(เป็นครัวเรือนยากจนส่วนหนึ่ง) สามารถดำเนินงานใน 4 ประเด็นดังนี้ 1) การสำรวจและเก็บข้อมูลพื้นที่เป้าหมาย ด้านการผลิตสินค้า การรวบรวมสินค้า การแปรรูปสินค้าและกลุ่มผู้บริโภคสินค้าในระดับชุมชนและตำบล เก็บข้อมูลพื้นที่เป้าหมายด้านการผลิตสินค้า ด้านการรวบรวมสินค้า ด้านการแปรรูปสินค้า ด้านกลุ่มผู้บริโภคสินค้า และเก็บข้อมูลครัวเรือนยากจนที่ต้องการหลุดพ้นจากกับดักความยากจน 2) สร้างเครือข่ายผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้รวบรวมสินค้าและผู้บริโภคอาหารปลอดภัยระดับตำบลเชื่อมโยงกับครัวเรือนยากจน โดยการมีส่วน

ร่วมจัดทำแผนพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยในระดับตำบล การพัฒนาแปลงเกษตรสร้างสุขบนพื้นที่สาธารณะ การพัฒนาแปลงเกษตรสร้างสุขบนพื้นที่สาธารณะ การพัฒนาผู้ประกอบการรายใหม่บนพื้นฐานการแปรรูป การยกระดับหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวโดยชุมชน การพัฒนาเครือข่ายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเป็นธรรมในชุมชน 3) การจัดตั้งศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและท่องเที่ยวระดับตำบลเชื่อมโยงกับครัวเรือนยากจน การจัดทำเวทีเลือกพื้นที่ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ การวางโครงสร้างบริหารจัดการภายในศูนย์ฯ การฝึกอบรมพนักงานประจำศูนย์ฯจัดทำข้อมูลลงในระบบ Tracking สินค้าแต่ละรายเพื่อทำ QR-Cord แต่ละราย การรับสินค้าจากชุมชนและเครือข่าย การควบคุม คัดแยก ตรวจสอบคุณภาพ จัดการสินค้า 4) การพัฒนาระบบเชื่อมโยงศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบลให้เข้ากับกลไกการทำงานหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ทำให้ได้ข้อมูลและเครือข่ายระบบสนับสนุนส่งเสริมการขายที่สามารถถ่ายทอดสู่คนอื่น ๆ ได้เครือข่ายความร่วมมือแบบครบวงจร ได้ศูนย์รวบรวมและคัดแยกสินค้าเกิดขึ้นในชุมชนผลจากการดำเนินงานทำให้ปัจจุบันเกิดผลสำเร็จอย่างน้อย 4 ด้านดังนี้ 1. มีกลไกการทำงานเชื่อมโยงกับท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งจะก่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนในอนาคต 2. ก่อให้เกิดความร่วมมือกับหน่วยในท้องถิ่นตั้งแต่เริ่มต้น 3. ได้ข้อมูลและเครือข่ายระบบสนับสนุนส่งเสริมการขายที่สามารถถ่ายทอดสู่คนอื่น ๆ ได้ 4. ได้เครือข่ายความร่วมมือแบบครบวงจร 5. ได้มีการจัดตั้ง “ศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบล” ซึ่งจะเป็นสถานที่ทำงานของครัวเรือนยากจนในพื้นที่

3.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) สำรวจข้อมูลพื้นฐานระบบการผลิตและแปรรูปอาหารปลอดภัยและศักยภาพการท่องเที่ยวในระดับชุมชน/ตำบล
- 2) สร้างเครือข่ายผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้รวบรวมสินค้าและผู้บริโภคอาหารปลอดภัยระดับตำบล
- 3) วางระบบการพัฒนาศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบล
- 4) เชื่อมโยงระบบของ “ศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบล” ให้เข้ากับกลไกของการปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาโมเดลแก๊จน (Operating Model) ระดับพื้นที่ที่เหมาะสมกับศักยภาพของคนจนเป้าหมายและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่ทำให้คนจนหลุดพ้นความยากจน ตามกรอบแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihoods Framework: SLF) ในแนวทางนี้จะใช้ “โมเดลพุ่มพวง” เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้ครัวเรือนคนยากจนในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งโมเดลพุ่มพวงนี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการกระจายสินค้าที่แนวคิดทฤษฎีว่าด้วยการกระจายสินค้า ชัยวัฒน์ ชูตระกูล, (2559) ได้อธิบายทฤษฎีและหลักของการกระจายสินค้าและการบริหารจัดการการกระจายสินค้า เป็นการเรื่องของกิจกรรมการเคลื่อนย้ายสินค้าจากแหล่งผลิตไปสู่แหล่งของผู้บริโภค อุปโภค หรือที่เราเรียกว่า “ลูกค้าคนสุดท้าย” ในปริมาณที่ต้องการ ในจำนวนที่ถูกต้อง และในความเร็วที่ต้องการของลูกค้าโดยผ่านกระบวนการต่างๆ ของการกระจายสินค้า ไม่ว่าจะเป็นท่าเล

ที่ตั้งคลังสินค้าและการคลังสินค้า (Inventory Location and Warehousing) การจัดการวัสดุ (Material Handling) การควบคุมสินค้าคงเหลือ (Inventory Control) และกิจกรรมหรือกระบวนการอื่นๆ ฯลฯ โดยนำหลักในการบริหารจัดการมาใช้ในการกระบวนการกระจายสินค้าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในกิจกรรมการเคลื่อนย้ายต่อครั้ง

3.4 วิธีการดำเนินงาน

ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคิวความยากจนมีอยู่ 2 รูปแบบใหญ่ๆคือ 1)การแก้ไขปัญหาคิวความยากจนโดยอาศัยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่เข้าไปในพื้นที่ เช่น การลงทุนด้านการเคหะ หรือการพัฒนาเมือง หรือการสร้างโรงงานแปรรูปสินค้าทำให้เกิดการจ้างงานจำนวนมากส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนเข้าทำงานในโรงงาน ทำวัตถุดิบป้อนโรงงาน ทำอาชีพที่เกี่ยวข้องกับโรงงาน เป็นต้น 2)การแก้ไขปัญหาคิวความยากจนจากการทำงานในระดับพื้นที่โดยการทำให้สภาพแวดล้อมที่เขายู่มีความพร้อมต่อการดำรงชีวิต เช่น การมีที่ทำกิน การมีงานทำในพื้นที่ การมีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต การมีสังคมที่ดีเกื้อหนุน เป็นต้น ดังนั้นการปฏิบัติการโมเดลแก้จน (Operating Model) ของจังหวัดบุรีรัมย์จะใช้รูปแบบที่ 2 คือการทำงานในระดับพื้นที่โดยมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และการต่อยอดศักยภาพของพื้นที่ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งต้องมีความเหมาะสมกับศักยภาพของคนจนเป้าหมายที่จะทำให้อาชีพหลุดพ้นความยากจน ที่สำคัญคือการดำเนินการดังกล่าวต้องมีความต่อเนื่องยั่งยืนต่อไป ซึ่งภายหลังจากที่โครงการดำเนินการแล้วเสร็จครัวเรือนยากจนจะต้องสามารถทำต่อไป และสามารถพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปต่อไป โดยมีวิธีการดำเนินงาน 4 ด้านหลักๆดังนี้

3.4.1 การสำรวจและเก็บข้อมูลพื้นที่เป้าหมาย ด้านการผลิตสินค้า การรวบรวมสินค้า การแปรรูปสินค้า และกลุ่มผู้บริโภคสินค้า ในระดับชุมชนและตำบล

- 1) เก็บข้อมูลพื้นที่เป้าหมายด้านการผลิตสินค้าในชุมชนทุกชนิด
- 2) เก็บข้อมูลพื้นที่เป้าหมายด้านการรวบรวมสินค้าในชุมชนทุกประเภท
- 3) เก็บข้อมูลพื้นที่เป้าหมายด้านการแปรรูปสินค้าในชุมชนทุกชนิด
- 4) เก็บข้อมูลพื้นที่เป้าหมายด้านกลุ่มผู้บริโภคสินค้าในชุมชนและนอก
- 5) การเก็บข้อมูลครัวเรือนยากจนที่ต้องการหลุดพ้นจากความยากจนในแต่ละพื้นที่
- 6) การแยกแยะข้อมูลและการ Key ข้อมูลลงในระบบ

3.4.2 สร้างเครือข่ายผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้รวบรวมสินค้าและผู้บริโภคอาหารปลอดภัยระดับตำบล เชื่อมโยงกับครัวเรือนยากจน

- 1) การมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยในระดับตำบลแต่ละแห่ง
- 2) เวทีสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนาแปลงเกษตรสร้างสุขบนพื้นที่สาธารณะของชุมชน
- 3) การพัฒนาแปลงเกษตรสร้างสุขบนพื้นที่สาธารณะของชุมชน
- 4) การพัฒนาผู้ประกอบการรายใหม่บนพื้นฐานการแปรรูปสินค้าเกษตร
- 5) การยกระดับหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่ม
- 6) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวโดยชุมชนในแต่ละตำบล
- 7) การพัฒนาเครือข่ายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเป็นธรรมในชุมชน

3.4.3 การจัดตั้งศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและท่องเที่ยวระดับตำบลเชื่อมโยงกับครัวเรือนยากจน

- 1) การจัดทำเวทีเลือกพื้นที่ร่วมกับประชาชนในพื้นที่
- 2) การปรับปรุงและจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์พัฒนาศูนย์ฯ

- 3) การมีส่วนร่วมกับชุมชนและท้องถิ่นในการวางแผนโครงสร้างบริหารจัดการภายในศูนย์ฯ
- 4) การฝึกอบรมพนักงานประจำศูนย์ฯ เพื่อให้ความรู้ในการดำเนิน
- 5) จัดทำข้อมูลลงในระบบ Tracking สินค้าแต่ละรายเพื่อทำ QR-Cord แต่ละราย
- 6) การจัดทำ Application เพื่อเชื่อมโยงระบบข้อมูลสินค้าชุมชนและการ Order สินค้า
- 7) การรับสินค้าจากชุมชนและเครือข่ายอื่นๆ
- 8) การควบคุม คัดแยก ตรวจสอบคุณภาพ จัดการสินค้า ภายในศูนย์ฯ
- 9) การส่งและการรับสินค้าไปยังผู้บริโภคแต่ละราย

3.4.4 การพัฒนาระบบเชื่อมโยงศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบลให้เข้ากับกลไกการทำงานหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง

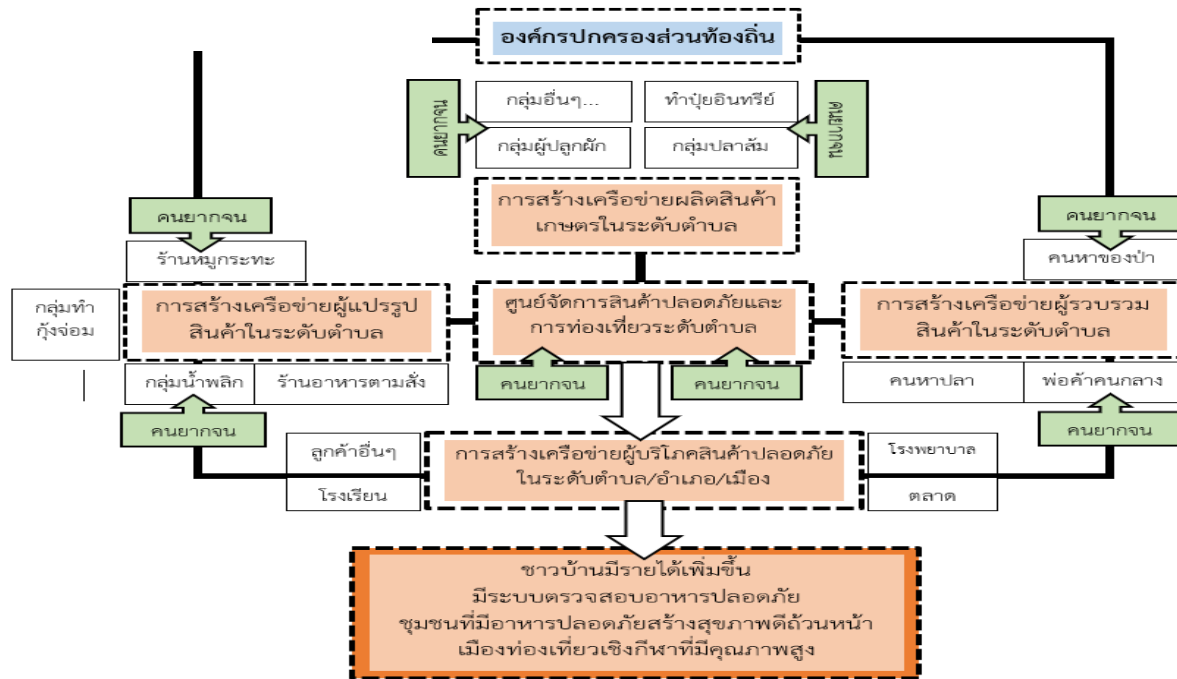
- 1) การประชุมทำความเข้าใจแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนโดยผ่านกลไกการจัดการศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและท่องเที่ยวระดับตำบล
- 2) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการพัฒนาและกำกับติดตามศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและท่องเที่ยวระดับตำบล
- 3) การจัดทำคำสั่งคณะกรรมการอาหารและโภชนาการระดับตำบลเพื่อเสนอต่อนายอำเภอ
- 4) การประชุมคณะกรรมการอาหารและโภชนาการระดับตำบลเพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่สำหรับการพัฒนาศูนย์
- 5) การจัดทำคำสั่งคณะกรรมการอาหารและโภชนาการระดับหมู่บ้านเพื่อเสนอต่อนายกฯ
- 6) การประชุมคณะกรรมการอาหารและโภชนาการระดับหมู่บ้านเพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่สำหรับการพัฒนาศูนย์
- 7) ปฏิบัติการกำกับติดตามการดำเนินงานศูนย์จัดการสินค้าปลอดภัยและท่องเที่ยวระดับตำบล

3.5 ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง (output)

1. ได้ฐานข้อมูลลักษณะครัวเรือนยากจนกลุ่มเป้าหมาย 1 ระบบ
2. ได้ฐานข้อมูลสินค้าและบริการพื้นที่เป้าหมาย 1 ระบบ
3. ได้เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ 7 หน่วยงาน
4. ได้เครือข่ายความร่วมมือทางสังคม เศรษฐกิจ 12 หน่วยงาน
5. ได้ศูนย์กระจายสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบลที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ 6 แห่ง
6. พัฒนาระบบสวัสดิการที่สัมพันธ์กับบริบทพื้นที่และก่อให้เกิดความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของครัวเรือนยากจน 612 ครัวเรือน
7. หน่วยงานส่วนท้องถิ่นมีระบบสนับสนุนการดำเนินงานให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

ภาพกรอบแนวคิดการดำเนินงานวิจัย

3.6 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง (outcome)

1. ได้ฐานข้อมูลสินค้าและบริการพื้นที่เป้าหมาย 1 ระบบต่อ 1 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมือง อำเภอสตึก อำเภอนางรอง เป็นต้น
2. ได้ฐานข้อมูลผู้ประกอบการสินค้าและบริการ 1 ระบบ ต่อ 1 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมือง อำเภอสตึก อำเภอนางรอง เป็นต้น
3. ได้เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ 7 หน่วยงาน ได้แก่ โรงเรียนสตึก โรงเรียนบ้านโคกก่อง โรงเรียนบ้านดงยายเกา พัฒนาการอำเภอสตึก อุตสาหกรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์
4. ได้เครือข่ายความร่วมมือทางสังคม เศรษฐกิจ 12 หน่วยงาน ได้แก่ ขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ หอการค้าจังหวัดบุรีรัมย์ สภาอุตสาหกรรมจังหวัดบุรีรัมย์ บริษัท อธิมาตร จำกัด เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ พัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์ องค์การบริหารส่วนตำบลสะแกโพรง องค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด องค์การบริหารส่วนตำบลนิคม องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งวัง องค์การบริหารส่วนตำบลหัวถนน เทศบาลเมืองนางรอง
5. ได้ศูนย์กระจายสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบลที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ 6 แห่ง ได้แก่ 1) ศูนย์กระจายสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง 2) ศูนย์กระจายสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบลเสม็ด อำเภอเมือง 3) ศูนย์กระจายสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบลทุ่งวัง อำเภอสตึก 4) ศูนย์กระจายสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบลนิคม อำเภอสตึก 5) ศูนย์กระจาย

สินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบลนางรอง อำเภอนางรอง 6) ศูนย์กระจายสินค้าปลอดภัยและการท่องเที่ยวระดับตำบลหัวถนน อำเภอนางรอง

6. พัฒนาระบบสวัสดิการที่สัมพันธ์กับบริบทพื้นที่และก่อให้เกิดความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของครัวเรือนยากจน 612 ครัวเรือน ได้แก่ ครัวเรือนยากจนในพื้นที่อำเภอเมือง 311 ครัวเรือน ครัวเรือนยากจนในพื้นที่อำเภอนางรอง 105 ครัวเรือน ครัวเรือนยากจนในพื้นที่อำเภอสตึก 196 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 612 ครัวเรือน

7. หน่วยงานส่วนท้องถิ่นมีระบบสนับสนุนการดำเนินงานให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน โดยใช้คำสั่งการดำเนินในรูปแบบของกรรมการ สภาอาหารและนโยบายระดับตำบล เป็นตัวกลไกในการขับเคลื่อนงานของแต่ละตำบล

3.7 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง (impact)

1. ผลกระทบทางสังคม (SROI) การลงทุน 1 บาท ได้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคม 5.14 บาท
2. อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) Internal Rate of Return 528 %
3. จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ ครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมาย 612 ครัวเรือน

แผนภาพสรุปงาน

